

วารสารเกษมบัณฑิต

Kasem Bundit Journal

ISSN : 3027- 6713 (Print) ISSN : 2672 - 9954 (Online)
วารสารมาตรฐานกระทรวง อว. และ TCI (กลุ่มที่ 2)

วารสารเกษมบัณฑิต ราย 6 เดือน ปีที่ 26 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)
Kasem Bundit Journal Volume 26 Number 1 (January – June 2025)

<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jkbu>

- เอกลักษณ์ชุมชนริมฝั่งชายทะเลบนผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ : กรณีศึกษาบ้านโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร
Identity of a coastal community on natural tie-dyed fabric : A case study of Ban Khok Kham, Samut Sakhon province
- อิทธิพลของภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางที่มีต่อความตั้งใจการท่องเที่ยวภายในประเทศ
Influence of destination image on domestic travel intention
- การป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวด้วยกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV)
Crime prevention in residential communities and tourist attractions using closed-circuit television (CCTV) cameras
- ความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล
People's expectations of local politicians in a subdistrict administrative organization
- ผลของโปรแกรม K-shape เพื่อเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมเคลื่อนไหวร่างกายของพนักงาน
Effects of the K-shape program on the improvement of health literacy and physical activities among employees
- นวัตกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
Innovation on identity development for bachelor degree students at Kasem Bundit University
- ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ และการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
Audit committee efficiency and internal audit unit determination of companies listed on the Stock Exchange of Thailand
- ธรรมาภิบาลในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยโดยงบประมาณภาครัฐ เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ
The governance in the process of housing construction under government budget to help people affected by natural disaster

Article review

- Courville, T. & Thompson, B. (2001). Use of structure coefficients in published multiple regression articles: β is not enough, *Educational and Psychological Measurement*, 61(2), 229-248.

KASEM BUNDIT JOURNAL

Kasem Bundit Journal Vol. 26 No. 1 (January – June 2025) ISSN 3027-6713 (print) ISSN 2672-9954 (online) | i

OWNER AND PUBLISHER

Kasem Bundit University

ADVISORS

Dr. Vallop Suwandee President

Dr. Senee Suwandee Vice-President for Planning and Development

JOURNAL HISTORY

Kasem Bundit University was founded in 1993, upon the approval for its establishment, given by the Ministry of University Affairs. In 1999, the Kasem Bundit Journal was first published with relentless determination to provide a platform for the exchange of ideas, academic dialogue and argument, a body of knowledge, and new aspects of technology. Consequently, the Kasem Bundit Journal is devoted to publication, on a biannual basis, of academic and research articles as well as book and article reviews in both Thai and English, prepared by students, faculty members, scholars, and associated personnel of KBU and other universities as well as academic and non-academic organizations in Thailand and abroad.

AIMS AND SCOPE

1. To disseminate interdisciplinary academic and research articles as well as books and article reviews, particularly in the areas of social sciences, business administration, communication arts, economics, and public administration.

2. To be a focal point for the exchange of ideas, academic dialogue and argument, a body of knowledge, and new aspects of technology that would lead to skill and capacity development and an enhancement of qualitative aspects of academic works, professional studies, research, and academic services of faculty members of KBU as well as those of other domestic and international universities and various academic and non-academic organizations.

3. To promote cooperation among the staff and faculty members of KBU and other domestic and international universities and organizations through a platform for the presentation of academic articles in the areas of learning and teaching, research, social services, and cultural promotion.

KASEM BUNDIT JOURNAL

Kasem Bundit Journal Vol. 26 No. 1 (January – June 2025) ISSN 3027-6713 (print) ISSN 2672-9954(online)|ii

EDITORIAL BOARD

Prof. Yuwat Wutthimethi	Faculty of Social Development and Administration, Kasetsart University, Thailand
Prof. Sutham Lertpongprasert	Krirk University, Thailand
Assoc. Prof. Kovit Charnvitayapong	Faculty of Economics, Thammasat University, Thailand
Assoc. Prof. Kanjana Tanmavad	Faculty of Economics, Ramkamhaeng University
Assoc. Prof. Tawin Nilbai	Faculty of Economics, Ramkamhaeng University
Assoc. Prof. Jrint Charoensriwatanakul	Faculty of Economics, Ramkamhaeng University
Assoc. Prof. Samuel M. Schreyer	Faculty of Economics, Fort Hays State University, USA
Assoc. Prof. Phanarat Panmani	Department of Commerce and Accountancy, Thammasat University, Thailand
Assoc. Prof. Nathabhol Khanthachai	Graduate School, Kasem Bundit University, Thailand
Assoc. Prof. Bordin Rassameethes	Faculty of Business Administration, Kasetsart University, Thailand
Asst. Prof. Chiratas Ratanamaneichat	Research Center, Kasem Bundit University, Thailand
Dr. William R. James	Independent scholar, Thailand
Dr. Krisda Chienwattanasook	Rajamangala University of Technology Thayaburi, Thailand

EDITORIAL STAFF

Assoc. Prof. Nathabhol Khanthachai	Editor-in-Chief
Dr. William R. James	Associate Editor
Dr. Salman Darachai	Associate Editor
Dr. Tippanad Chareerak	Associate Editor

PUBLICATION ETHICS

Duties of Authors

The authors of articles must strictly follow international standards and practices in the preparation of their articles.

An accurate account of the work performed, containing sufficient data and references, must be presented. The authors must refer to the format, standards, and referencing style of the Kasem Bundit Journal, upon which further details could be referred to. Additionally, they should ensure that their works are original, and if any results of works or relevant statements of other researchers or authors are cited or referred to, they must be appropriately cited or quoted with the permission of the researchers or the authors, where necessary. Any copyright infringement or plagiarism is prohibited.

In principle, the authors should not submit any research work or article to be considered for publication in the Kasem Bundit Journal if that particular research work or article has been published previously, or being considered for publication, in any other journal.

Authorship should be limited to those who have made a significant contribution to the article. Moreover, the author and the co-author(s), if any, must review and approve the final version of the article and agree to its publication.

Duties of Reviewers

The reviewers must treat all manuscripts received for review as confidential documents. Should any peer reviewer feel unqualified to review a manuscript or realize that a prompt review cannot be rendered within an appropriate length of time, the peer reviewer must decline to participate in the review process and notify the editor as soon as possible. In the case that some ethical issue/issues emerging from the paper, e.g., substantial similarity or overlap between the manuscript under consideration and any other published paper, copyright infringement, etc., the reviewer should bring the issue /issues to the attention of the chief editor. The reviewers should observe that the review process must be fair, unbiased, timely, and confidential.

Duties of Editors

The editors are guided by the policies of the Kasem Bundit Journal, subject to relevant legal requirements, i.e., the rights upon registered and non-registered labels, copyright infringement, plagiarism, etc. They must affirm that the peer review process is fair, unbiased, timely, and confidential, and it must be conducted by at least three external and independent reviewers so as to be unequivocally termed as a triple-blinded review.

KASEM BUNDIT JOURNAL

Kasem Bundit Journal Vol. 26 No. 1 (January – June 2025) ISSN 3027-6713 (print) ISSN 2672-9954(online)|iv

Duties of Publishers

The publishers must play supporting, investing, and nurturing roles in publishing and distributing the Kasem Bundit Journal and also be accountable for the observation of proper practices relating to authors, peer reviewers, and editors. The publisher is the owner of the Journal and, thus, owns the articles contained therein.

ARTICLE FORMAT

A research article must be prepared in the following format:

Objectives

Conceptual Framework

Research Methodology

Results

Conclusions and Discussions:

 Theoretical Contribution

 Policy Implications

Recommendations

References

JOURNAL STANDARD

An article should consist of approximately 12-15 pages, including references and research results which include tables of empirical data as well as statistical techniques employed for description, hypothesis testing, and statistical inference.

Kasem Bundit Journal applies quality criteria as established by Thai Journal Citation Index Centre (TCI) for an evaluation of the quality of the articles to be published and prescribed as follows:

- Clarity of an abstract
- Quality and conformity to the stated aims and scope of the Journal
- Readability
- Originality and substantive body of knowledge
- Theory/Policy implications

KASEM BUNDIT JOURNAL

Kasem Bundit Journal Vol. 26 No. 1 (January – June 2025) ISSN 3027-6713 (print) ISSN 2672-9954(online)|v

REFERENCES

Kasem Bundit Journal adopts referencing style of the American Psychological Association (APA) as exemplified on the Kasem Bundit Journal website.

Please visit our website for further details: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jkbu/index>

DISTRIBUTION

Kasem Bundit Journal is published 2 issues per year.

1st Issue (January – June) in July

2nd Issue (July – December) in January

NUMBER OF PUBLICATIONS

400 copies per issue

AVAILABLE ONLINE

<https://www.google.co.th> and (keywords), Kasem Bundit Journal

MANUSCRIPT SUBMISSION

On-line: www.tci-thaijo.org/index.php/jkbu

E-mail: journal@kbu.ac.th

PUBLICATION COORDINATION

Research Centre, Kasem Bundit University

Design and Publication Centre, Kasem Bundit University

NOTICE

The ideas or opinions that are presented in the articles in the Kasem Bundit Journals are those of their respective authors. Kasem Bundit University is not necessary in an agreement with any of them.

PUBLISHER

KASEM BUNDIT UNIVERSITY 1761 Pattanakarn Road, Suan Luang, Bangkok 10250

TEL 02-320-2777 FAX 02-321-4444 ISSN 3027-6713 (Print) ISSN 2672-9954 (Online)

KASEM BUNDIT JOURNAL

Kasem Bundit Journal Vol. 26 No. 1 (January – June 2025) ISSN 3027-6713 (print) ISSN 2672-9954(online) |vi

บทบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ตีพิมพ์วารสาร โดยมีบทความทางวิชาการ (academic articles) บทความวิจัย (research articles) บทวิจารณ์บทความ (article review) และบทแนะนำหนังสือ (book review) ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ นิเทศศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เผยแพร่ทั้งฉบับตีพิมพ์ (hard copy) และฉบับเว็บไซต์ (online)

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 26 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) 2568 ตีพิมพ์บทความจำนวน 9 บทความ ในสาขาวิชาดังกล่าวแล้ว หวังว่าบทความเหล่านี้คงจะอำนวยประโยชน์ทางวิชาการ หรือการประยุกต์ในทางปฏิบัติแก่ท่านผู้อ่านตามเจตนารมย์

รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพล ชันธไชย

บรรณาธิการ

KASEM BUNDIT JOURNAL

Kasem Bundit Journal Vol. 26 No. 1 (January – June 2025) ISSN 3027-6713 (print) ISSN 2672-9954(online) |vii

บทความวิจัย

- เอกลักษณ์ชุมชนริมฝั่งชายทะเลบนผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ : กรณีศึกษาบ้านโคกขาม
จังหวัดสมุทรสาคร
พิชญา คุ่มแก้ววัน บุญยบุษ นาคะ ศุภารมย์ ประสาทแก้ว และรัชพล แยมกลีบ..... 1-13
- อิทธิพลของภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางที่มีต่อความตั้งใจการท่องเที่ยวภายในประเทศ
จิตติมา สิงหธรรม..... 14-28
- การป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวด้วยกล้องโทรทัศน์
วงจรปิด (CCTV)
รุ่งอรุณ กระแสสินธุ์ วรรณพล ศุภสกุลดำรงค์ อังค์วรารักษ์ ขำนาค
อาจารย์ ประจวบเหมาะ และไกรลิ่ง กระแสสินธุ์..... 29-44
- ความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล
ปณิธาน พลเสน และอรนนท์ กลั่นทปฺระ..... 45-57
- ผลของโปรแกรม K-shape เพื่อเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรม การเคลื่อนไหว
ร่างกายของพนักงาน
ขวัญเมือง แก้วดำเกิง ทิพนาด ชาริรักษ์ และอรอุมา บุตรเริ่ม..... 58-71
- นวัตกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
เสนีย์ สุวรรณดี รัญจวน คำวชิรพิทักษ์ วิชญพงศ์ ศรีคชา และสุติมา หาบุญโชะ..... 72-93
- ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ และการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายในของบริษัท
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
สุณัฐชา ภูณาศล พัทธนันท์ เพชรเชิดชู ศิริเดช คำสุพรหม และพนารัตน์ ปานมณี..... 94-111
- ธรรมาภิบาลในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยโดยงบประมาณภาครัฐ เพื่อช่วยเหลือประชาชน
ที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ
ขจรศักดิ์ เจ้ากรมทอง..... 112-124

KASEM BUNDIT JOURNAL

Kasem Bundit Journal Vol. 26 No. 1 (January – June 2025) ISSN 3027-6713 (print) ISSN 2672-9954(online) |viii

บทวิจารณ์บทความ

Courville, T. & Thompson, B. (2001). Use of structure coefficients in published multiple regression articles: β is not enough, Educational and Psychological Measurement, 61(2), 229-248.

ณัฐพล ชันธไชย..... 125-131

เอกลักษณ์ชุมชนริมฝั่งชายทะเลบนผ้าม้าย้อมสีธรรมชาติ : กรณีศึกษาบ้านโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร

พิชญา คุ่มแคว้น

สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10200

บุญยง นาคะ

สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10200

ศุภารมย์ ประสาทแก้ว

สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10200

รัชพล แยมกลีบ

สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10200

E-mail: natpat@tu.ac.th

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ บุญยง นาคะ สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10200

E-mail: natpat@tu.ac.th

วันที่รับบทความ: 6 กันยายน 2567 วันที่แก้ไขบทความ: 29 มกราคม 2568 วันที่ตอบรับบทความ: 3 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการทำผ้าม้าย้อมสีธรรมชาติของบ้านโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร และออกแบบลวดลายเอกลักษณ์ชุมชนของผ้าม้าย้อมสีธรรมชาติของบ้านโคกขาม **วิธีการวิจัย** การวิจัยเชิงคุณภาพ (รูปแบบการวิจัยดำเนินการ) โดยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน และร่วมออกแบบอุปกรณ์สร้างลวดลายระหว่างคณะผู้วิจัย ชุมชน และนักออกแบบลวดลาย **ผลการวิจัย** กลุ่มตัวอย่างได้เลือก ปลากัดมหาชัย ใบจากและต้นจาก เพื่อสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาคร และได้นำไปทดลองใช้กับวิสาหกิจชุมชน ถ่ายทอดกระบวนการแก่ประชาคม และร่วมพัฒนาลวดลายและเครื่องมือเพิ่มเติม ซึ่งได้ผลความพึงพอใจในภาพรวมร้อยละ 97.63 **นัยทางทฤษฎี/นโยบาย** ภูมิปัญญาหัตถกรรมกระบวนการย้อมผ้าสีธรรมชาติของวิสาหกิจชุมชนผ้าม้าย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขาม สามารถนำไปออกแบบอุปกรณ์สร้างลวดลายบนผืนผ้าม้าย้อมให้มีเอกลักษณ์ชุมชนซึ่งนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรม และสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในชุมชน

คำสำคัญ : เอกลักษณ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์ผ้าม้าย้อมสี เศรษฐกิจสร้างสรรค์

Identity of a coastal community on natural tie-dyed fabric : A case study of Ban Khok Kham, Samut Sakhon province

Pichaya Koomquan

Thai Khadi Research Institute, Thammasat University, Bangkok 10200

Boonyanuch Nakha

Thai Khadi Research Institute, Thammasat University, Bangkok 10200

Supharom Prasatkaew

Thai Khadi Research Institute, Thammasat University, Bangkok 10200

Ratchapon Yamkeep

Thai Khadi Research Institute, Thammasat University, Bangkok 10200

Correspondence concerning this article should be addressed to **Boonyanuch Nakha** Thai Khadi Research Institute,
Thammasat University, Bangkok 10200
E-mail: natpat@tu.ac.th

Received date: September 6, 2024 Revised date: January 29, 2025 Accepted date: February 3, 2025

Abstract

PURPOSES: To study the traditional knowledge of natural tie-dyeing techniques in Ban Khok Kham, Samut Sakhon province, and to design patterns that reflected the unique identity of the community on naturally dyed fabrics from Ban Khok Kham. **METHODS:** The research methodology employed was qualitative research (action research design), using in-depth interviews to collect data from a sample group of 20 participants, and participate in the design of pattern-making tools among researchers, community, and pattern designers. **RESULTS:** The sample group chose motifs such as the Mahachai fighting fish, nipa palm leaves, and nipa palm trees to reflect the unique identity of Samut Sakhon province, and the motifs were tried out in the community enterprise, and the processes were transferred to the community, leading to further development of patterns and tools. The overall satisfaction rate was 97.63%. **THEORETICAL/ POLICY IMPLICATIONS:** Traditional knowledge of natural dyeing processes practiced by the Ban Khok Kham tie-dye community enterprise can be used as a tool for designing unique community patterns on natural tie-dyed fabric. This, in turn, can foster innovation and promote the creative economy within the community.

Keywords: Community identity, natural tie-dyed fabric products, creative economy.

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2566 รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ซอฟต์แวร์แห่งชาติเพื่อกำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลบูรณาการการดำเนินงานของส่วนราชการและภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพและมีความสอดคล้องกับการพัฒนาศักยภาพของประเทศไทยไปสู่อนาคต จากการประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ซอฟต์แวร์แห่งชาติ ครั้งที่ 1/2567 มีมติเห็นชอบข้อเสนอของอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ให้มีเป้าหมาย 11 สาขา ได้แก่ 1) สาขาเฟสดีวัล 2) สาขาท่องเที่ยว 3) สาขาอาหาร 4) สาขาศิลปะ 5) สาขาออกแบบ 6) สาขากีฬา 7) สาขาคดนตรี 8) สาขาหนังสือ 9) สาขาภาพยนตร์ ละครและซีรีส์ 10) สาขาแฟชั่น และ 11) สาขาเกม (Praiwanrat, 2567)

งานหัตถกรรม (Handicraft) คืองานที่สร้างสรรค์จากมือของมนุษย์ที่กำลังได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างต่อเนื่องมีส่วนเกี่ยวข้องกับซอฟต์แวร์ทั้งในด้านศิลปะ ด้านการออกแบบ สาขาแฟชั่น และเชื่อมโยงไปถึงการท่องเที่ยว จะเห็นได้จากตัวเลขเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในสาขางานฝีมือและหัตถกรรมในปี 2565 ในรายงานส่งออกผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมไทย กรมศุลกากร (2565) พบว่า ช่วงเดือนธันวาคม 2565 มีสินค้าประเภทหัตถกรรมและหัตถอุตสาหกรรมของประเทศไทยสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ 3.4 แสนล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.56 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งเสื้อผ้าสำเร็จรูปทำจากวัสดุทออื่น ๆ อยู่ในกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าส่งออกอยู่ใน 5 ลำดับ ซึ่งบ่งบอกได้ว่างานหัตถกรรมนั้นมีกระแสนิยมมากขึ้นในปัจจุบัน ทั้งนี้

ประเทศไทยได้นำแนวความคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ Creative Economy บรรจุเข้าไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570) โดยเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของการใช้ความสร้างสรรค์เชื่อมโยงกับสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น และให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แสดงถึงศักยภาพของท้องถิ่นทั้งเอกลักษณ์เฉพาะ แรงงาน สภาพสังคม เพื่อพัฒนาให้เป็นความโดดเด่นที่ยั่งยืน (หน่วยวิจัยเมือง, 2554) การออกแบบผลิตภัณฑ์ถือเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์นั้น ซึ่งคำว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ไม่จำเป็นต้องเป็นการออกแบบที่ตัวหรือลักษณะของผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่อาจเป็นการออกแบบในส่วนของการกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ การออกแบบเทคนิคหรือกรรมวิธีต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการออกแบบนั้นมีความแปลกใหม่หลากหลาย และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

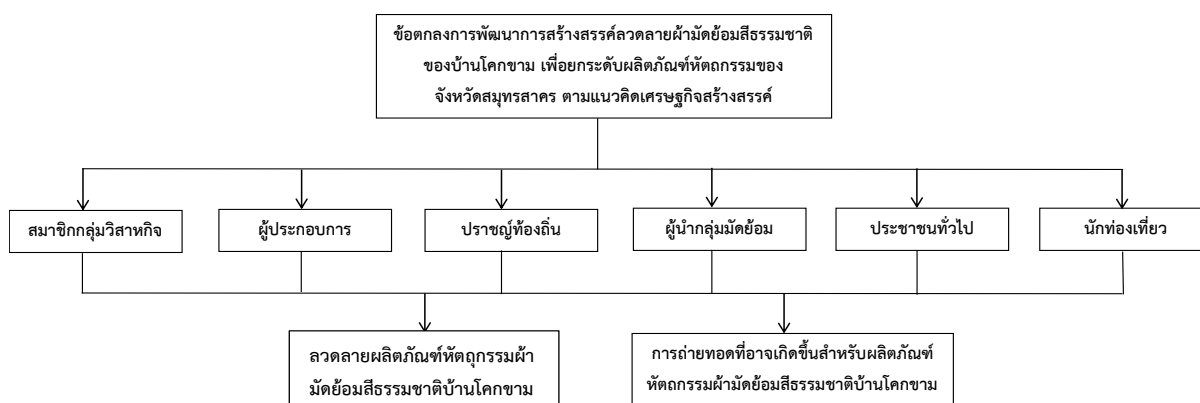
การมัดย้อมเป็นเทคนิคการสร้างสรรค์ลวดลายลงในผืนผ้ามาอย่างช้านาน และนำไปต่อยอดใช้กับงานผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย เช่น กระเป๋า เสื้อผ้า ผ้าพันคอ ของตกแต่ง โดยใช้เทคนิคการทำให้สีไม่เข้าสู่เนื้อผ้าทำให้เกิดลวดลายต่าง ๆ ซึ่งการทำให้สีไม่เข้าสู่เนื้อผ้านั้นมีหลายวิธีเพื่อให้เกิดลวดลาย ไม่ว่าจะเป็นการมัด การเย็บ การปัก การใช้วัสดุร่วม เช่น ตะเกียบ ลูกแก้ว ก้อนหิน และหนังยาง เป็นต้น ในบางกลุ่มหรือบางพื้นที่ยังใช้เทคนิคการทำผ้าบาติกเข้าไปผสมด้วย การทำผ้ามัดย้อมถือเป็นธุรกิจที่สำคัญประเภทหนึ่งและ

เป็นสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ในหลากหลายพื้นที่ตลอดจนการเป็นหนึ่งในงานหัตถกรรมที่ได้รับความนิยมมากขึ้นในปัจจุบันที่มีการแพร่หลายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์นั้นอาจจะต้องเริ่มจากการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มักจะเป็นงานหัตถกรรม หรืองานฝีมือเป็นงานที่สร้างสรรค์ด้วยฝีมือของมนุษย์ (สำนักพิมพ์บ้านและสวน, 2562) ผ้ามัดย้อมสีถือเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การผลิตและการออกแบบผ้ามัดย้อมสะท้อนถึงความเป็นศิลปะผสมผสานกับทักษะที่ได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น รวมถึงอาศัยการสร้างสรรคด้วยความคิดของมนุษย์และความสวยงามจากธรรมชาติที่เป็นวัตถุดิบสำคัญในการสร้างสีสันบนผืนผ้ามัดย้อมและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมผ้ามัดย้อมที่ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายที่ยั่งยืนตามแนวทางของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) ในเป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (Ensure sustainable consumption and production patterns) เน้นให้มีการสนับสนุนขีดความสามารถทางเทคโนโลยีของประเทศกำลังพัฒนาให้นำไปสู่รูปแบบการผลิต

และบริโภคที่ยั่งยืนยิ่งขึ้นของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และเป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันและลดมลพิษทางทะเลโดยเฉพาะที่เกิดจากกิจกรรมบนแผ่นดิน

การศึกษาในครั้งนี้เลือกศึกษาพื้นที่ตำบลโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร เป็นจังหวัดชายฝั่งทะเล ติดแม่น้ำและปากอ่าวไทย ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนล่าง อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร และมีศักยภาพสูงในงานหัตถกรรม ซึ่งมีผลิตภัณฑ์อันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด คือ ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติที่ผลิตและสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมภายใต้วิสาหกิจชุมชนบ้านโคกขาม การศึกษานี้จึงเป็นกระบวนการการพัฒนาองค์ความรู้จากภูมิปัญญาผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขาม เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรคเอกลักษณ์ใหม่ที่สะท้อนถึงจังหวัดสมุทรสาครที่จะเป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัด พร้อมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้แก่สาธารณชนในรูปแบบของกิจกรรม เพื่อเพิ่มคุณค่าและสืบสานภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นผ่านการผลิตผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ

กระบวนการสร้างเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. การศึกษาภูมิปัญญาการทำผ้ามดย้อมสีธรรมชาติของบ้านโคกขาม
2. การออกแบบลวดลายเอกลักษณ์ชุมชนของผ้ามดย้อมสีธรรมชาติของบ้านโคกขาม

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมผ้ามดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขาม คือ วิสาหกิจชุมชนมดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขาม ตั้งอยู่ที่ หมู่ 9 ตำบลโคกขาม อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2561 และเป็นศูนย์เรียนรู้ผ้ามดย้อมแห่งเดียวในจังหวัดสมุทรสาครที่มีการผลิตผ้ามดย้อมด้วยการย้อมสีที่มาจากวัตถุดิบธรรมชาติในท้องถิ่น และด้วยพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการเดินทาง มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ เกษตรกรรม สัตว์น้ำ และร่วมพัฒนาลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ร่วมกันกับกลุ่มตัวอย่าง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จำนวน 20 คน เลือกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (purposive sampling) แบ่งเป็น 6 ประเภท ดังนี้ 1) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้ามดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร 5 คน 2) ผู้ประกอบการ 1 คน 3) ประชาชนทั่วไป 8 คน 4) ผู้นำกลุ่มมดย้อม 1 คน 5) ปราชญ์ท้องถิ่น 1 คน และ 6) นักท่องเที่ยว 4 คน โดยศึกษาจากการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างโดยการแนะนำจากผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนบ้านโคกขาม (Snow Ball)

3. ประเภทของงานวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) รูปแบบการวิจัยดำเนินการ (action research) โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ร่วมกับการสัมภาษณ์พูดคุยแบบไม่เป็นทางการเป็นหลัก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participants observation) ในการเก็บข้อมูลในกระบวนการทำผ้ามดย้อมสีธรรมชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจและเข้าถึงภูมิปัญญาและเป็นสารตั้งต้น

ในการวิเคราะห์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่ผ่านมา ผสมผสานกับการทดลองออกแบบลวดลายใหม่ที่จะส่งเสริมเอกลักษณ์ของตำบลโคกขาม จังหวัดสมุทรสาครผ่านผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ รวมถึงการใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากการวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) จากงานวิจัยบทความ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. ขั้นตอนการดำเนินการ

4.1 ศึกษาภูมิปัญญาการทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติของบ้านโคกขาม จากข้อมูลจากภาคทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากภาคสนาม จุดเด่นเรื่องการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสาคร สถานที่สำคัญ ผลิตภัณฑ์ วัตถุและสิ่งของที่เป็นจุดเด่นของจังหวัด และข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและผ้ามัดย้อม โดยการสัมภาษณ์และศึกษาข้อมูลเริ่มต้นจากคุณกัญญา วงษ์สุวรรณ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และคุณบุญเสริม เอี้ยงรอด สมาชิกกลุ่ม

4.2 ออกแบบลวดลายผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติของบ้านโคกขาม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลด้านเอกลักษณ์ของพื้นที่และเชื่อมโยงสัญลักษณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2) ออกแบบลวดลายต้นแบบด้วยโปรแกรม Adobe Illustrator

4.3 จัดทำอุปกรณ์เครื่องมือย้อมผ้า

4.4 ประชุมประชาคม กลุ่มตัวอย่าง นักออกแบบ เพื่อคัดเลือกต้นแบบที่มีความสวยงามเหมาะสม และพัฒนาต้นแบบอุปกรณ์ให้สามารถใช้งานได้จริง

4.5 ถ่ายทอดการดำเนินการสู่ชุมชน

ผลการวิจัย

1. ภูมิปัญญาการทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติของบ้านโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร

ภูมิปัญญาการทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติของบ้านโคกขามมีที่มาจากอาชีพดั้งเดิมของคนในท้องถิ่นที่เริ่มมาจากปัญหามลพิษทางน้ำจากการเติบโตของโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาคร จึงได้มีการทดลองนำทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นมาศึกษาและทดลองพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อสร้างรายได้ให้แก่อำเภอ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2564) สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์คุณกัญญา วงษ์สุวรรณ (ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขาม) และผู้ให้ความรู้ในการทำผ้ามัดย้อมบ้านโคกขาม กล่าวว่า เดิมทีชาวบ้านโคกขามมีอาชีพทำประมง จึงนำแหและอวนที่เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพมา ย้อมด้วยสีธรรมชาติจากต้นตะบูนหรือต้นโกงกาง โดยใช้ส่วนเปลือกมาเป็นสีในการมัดย้อม ซึ่งจะให้โทนสีน้ำตาล แต่ด้วยปัจจุบันที่ต้นตะบูนได้ถูกประกาศให้เป็นพันธุ์ไม้อันรุกราน ห้ามตัด ทำลาย วิสาหกิจฯ จึงต้องปรับเปลี่ยนวัตถุดิบในการทำสี มัดย้อมเป็นการใช้เปลือกจากที่มีมากในท้องถิ่น สะท้อนถึงอัตลักษณ์พืชพันธุ์ท้องถิ่นได้ดี และสีจากเปลือกจากนี้กลายเป็นสีมัดย้อมหลักที่วิสาหกิจฯ นำมาย้อมผ้าเป็นหลัก รวมถึงยังมีการใช้เปลือกมะพร้าวแถมมาทำสีย้อมด้วยเช่นกัน เนื่องจากมีมากและหาได้ง่ายในท้องถิ่น นอกจากการทำผ้ามัดย้อมด้วยสีธรรมชาติ ยังมีการทำผ้าพิมพ์ใบไม้ (Eco-Print) ซึ่งเป็นการถ่ายสีธรรมชาติจากใบไม้ลงสู่ผืนผ้าเพื่อให้เกิดความสวยงามและสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของลวดลายที่ไม่ซ้ำกันจากสีส้นและรูปทรงของพืชพันธุ์ที่หลากหลาย สีส้นต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่เป็นพันธุ์ไม้ที่หาได้ทั่วไปในท้องถิ่น

กระบวนการทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติของบ้านโคกขาม มีการทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติด้วยกัน 2 รูปแบบ คือ 1) การย้อมผ้าด้วยเปลือกไม้ และ 2) การทำผ้าพิมพ์ใบไม้ (Eco-Print) โดยจะปรากฏเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายในลักษณะของเครื่องนุ่งห่ม อาทิ เสื้อ เสื้อคลุม กางเกง หมวก ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ กระเป๋ผ้า โดยแต่ละชิ้นจะมีเอกลักษณ์เฉพาะของสีสันทันและลวดลายที่แตกต่างกัน พืชพันธุ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือมีตามฤดูกาลถือเป็นวัตถุดิบสำคัญในการย้อมผ้า วัตถุดิบที่ให้สีจากธรรมชาติที่นิยมใช้ในการทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติที่บ้านโคกขาม ได้แก่ เปลือกไม้ ใบ ผล ดอก ของพืชพันธุ์แต่ละชนิดหรือเปลือกของผลต่าง ๆ ที่เหลือทิ้งบางประเภท ซึ่งมีคุณสมบัติและให้สีสันทันที่แตกต่างกัน เช่น เปลือกลูกจาก เปลือกมะพร้าวแก่ ใบหูกวาง ใบสัก ใบเพกา ใบกระถิน ใบสาบเสือ ดอกหางนกยูง โดยจะนิยมย้อมผ้าด้วยการย้อมร้อน หรือการย้อมด้วยการแช่ในหม้อต้มน้ำ ซึ่งใช้ระยะเวลาในการย้อมสีเพียง 20 นาที

การสร้างลวดลายบนผืนผ้าที่นิยมอย่างมากของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขามจะเป็นการสร้างสรรคัลายผ้าด้วยเทคนิคที่เป็นเอกลักษณ์ 3 รูปแบบ ได้แก่

1. การมัดหรือพับด้วยวัตถุ ไม่ว่าจะเป็นการมัดด้วยการพับและรัด การมัดด้วยการขยำ ซึ่งจะทำให้การมัดผ้ามีความแน่นหนามากขึ้นและเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันการซึมของสีได้ดี โดยสามารถใช้วัสดุที่มีความทนทานต่อการยัดรัดและทนความร้อนมาผูกมัดกับผืนผ้า

2. การเนาผ้าด้วยการเย็บให้เป็นรูปร่างและขนาดตามต้องการ โดยไม่จำเป็นต้องใช้การมัด การพับ การขยำ หลังจากเนาเสร็จให้รัดผ้าตาม

แนวเส้นด้ายที่เนาไว้แล้วผูกปมด้ายให้แน่นก่อนนำไปย้อมสี ส่วนใหญ่นิยมเนาผ้าให้เป็นลาย ปลา ปู ต้นมะพร้าว สัตว์ที่พบได้มากในท้องถิ่น และลวดลายอิสระอื่น ๆ

3. การบีบเทียนที่สร้างลวดลายจากแท่นบีบไม้ที่มีการแกะสลักเป็นลวดลายไว้แล้ว โดยจะนำแท่นบีบไปจุ่มลงในน้ำเทียนด้วยความรวดเร็ว ก่อนที่น้ำเทียนจะแห้งและวางทาบลงบนผืนผ้า หลังจากบีบลายและเทียนแห้งจึงนำไปย้อมสีธรรมชาติ

ทั้งนี้ ลวดลายบนหน้าแท่นบีบไม้เป็นลวดลายที่มาจากการพัฒนาลายผ้าเอกลักษณ์ประจำจังหวัดสมุทรสาคร โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสาคร คือลายเดซี่ ซึ่งสนับสนุนให้นำลายดังกล่าวมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในท้องถิ่น นอกจากลายเดซี่ วิสาหกิจฯ ยังมีการบีบลายอื่น ๆ อาทิ ลายปลา ลายเส้นคลื่น ลายขอ และลายดาว

จากทั้ง 3 เทคนิคนี้ การบีบเทียนคือเทคนิคการสร้างสรรคัลายที่ใช้ระยะเวลาในการทำต่อชิ้นนานที่สุด เนื่องจากต้องอาศัยความนิ่งของมือ น้ำหนักในการกดแท่นบีบ ซึ่งมีผลอย่างยิ่งต่อความละเอียดของลวดลาย

การพิมพ์ใบไม้บนผืนผ้า (Eco-Print) เป็นการสร้างสรรคัลายบนผืนผ้าโดยใช้วัตถุดิบทางธรรมชาติ อาทิ ใบสัก (ให้สีชมพู ม่วง เหลือง ส้ม) ใบเพกา (ให้สีเหลือง ส้ม น้ำตาล) ใบกระถิน (ให้สีเหลือง) ใบสาบเสือ (ให้สีเขียว) และดอกหางนกยูง (ให้สีน้ำตาลแดงอ่อน) นำมาสร้างลวดลายผ่านการพิมพ์ผ้าที่อาศัยการถ่ายโอนสีและโครงสร้างจากรูปทรงของวัสดุทางธรรมชาติลงสู่ผืนผ้า โดยใบและดอกไม้ต่าง ๆ จะมีการนำมาสลับใช้ตาม

ฤดูกาลและความสดของใบและดอกมีผลต่อการติดสีบนผืนผ้า จึงเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างเสน่ห์ และสร้างความแตกต่างในลวดลายให้กับผืนผ้าแต่ละชิ้น การพิมพ์ใบไม้บนผืนผ้าถือเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและใช้ระยะเวลานานมากกว่าการทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ

สิ่งที่ทำให้ภูมิปัญญาหัตถกรรมผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขามยังคงอยู่ คือการที่คนในชุมชนที่เป็นคนพื้นถิ่นยังคงห่วงแหนและตั้งมั่นที่จะรักษาภูมิปัญญานี้ไว้ ความท้าทายสำคัญของการคงอยู่ของภูมิปัญญาหัตถกรรมผ้ามัดย้อมโคกขาม คือ การเลียนหายไปและบทบาททางเศรษฐกิจลดลงตามกาลเวลา ปัจจัยแรกมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและโลกทุนนิยมที่ขับเคลื่อนให้คนในท้องถิ่นย้ายไปเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรมสมาชิกในวิสาหกิจฯ ที่ขับเคลื่อนการทำผ้ามัดย้อม โดยส่วนใหญ่เป็นสตรี และมีสัดส่วนเป็นผู้สูงวัยมากกว่าคนวัยทำงาน ปัจจัยต่อมางานหัตถกรรมพื้นถิ่นเป็นงานฝีมือที่ใช้แรงงานคน จึงใช้ระยะเวลาพอสมควรในการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ และไม่สามารถผลิตในปริมาณมากในคราวเดียว ผู้บริโภคจึงนิยมงานหัตถกรรมที่ผลิตด้วยกลไกโรงงานมากกว่า รวมถึงผู้ประกอบการสามารถทำกำไร คำนวณการผลิตได้เร็ว และผลิตได้จำนวนมากตามความต้องการของตลาด นอกจากนั้นยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงงานมนุษย์ การทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติคืองานฝีมือ สมาชิกในวิสาหกิจฯ ที่เปรียบเสมือนปราชญ์ชาวบ้านยังคงยึดถือการผลิตงานหัตถกรรมผ้ามัดย้อมแบบดั้งเดิมตามความคุ้นชิน การนำนวัตกรรมที่จะอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อาทิ เตาไฟฟ้า ยังไม่พบการใช้มาก แต่ยังมีความต้องการที่จะสร้างสรรค์สีธรรมชาติและ

ลวดลายใหม่บนผืนผ้า เพื่อเป็นการขยายกำลังการขายที่จะตอบโจทย์ผู้บริโภคมากขึ้น

2. ต้นแบบลวดลายที่ สะท้อนเอกลักษณ์สมุทรสาครผ่านผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขาม

หลังจากการศึกษาภูมิปัญญาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมผ้ามัดย้อมบ้านโคกขามที่ดำเนินการภายใต้วิสาหกิจชุมชนผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขาม จังหวัดสมุทรสาครนั้น ผู้ศึกษาจึงนำความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจหรือคุณค่าต่อภูมิปัญญาหัตถกรรม และเล็งเห็นว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ไม่ได้ยึดติดเพียงการออกแบบรูปลักษณ์ของผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่พัฒนาในระดับกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์หรือการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการผลิตให้มีความร่วมสมัยและให้ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ผลิตงานฝีมือโดยไม่กระทบต่อคุณค่าและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ก็มีส่วนสำคัญเช่นกัน ผู้ศึกษาจึงเลือกทำการออกแบบอุปกรณ์สร้างลวดลายบนผ้ามัดย้อม โดยต้องการให้เกิดลวดลายใหม่ที่ติดโยงกับเอกลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาครและเคียงคู่กับเอกลักษณ์การมัดย้อมสีธรรมชาติของบ้านโคกขาม จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขาม และพบว่าชุมชนพยายามในการผลิตผ้ามัดย้อมลวดลายสัตว์น้ำทะเลด้วยวิธีการเนาลวดลายอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่และอุปกรณ์ที่ช่วยให้ลดเวลาในการสร้างลวดลาย จึงได้ข้อสรุปว่าจะมีการค้นหาเอกลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาครควรเป็น “ปลากัดปามหาชัย” “ใบจาก” และ “ต้นจาก” เนื่องจากปลากัดปามหาชัยของจังหวัดสมุทรสาครมีชื่อเสียงด้านความ

สวยงาม ในอดีตมักอาศัยอยู่ในน้ำจืดปนน้ำเค็ม และพบเห็นกันมากในบริเวณป่าจาก เนื่องจากปลากัดป่ามหาชัยมักอาศัยอยู่ตามต้นจาก (คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2555) แต่ในปัจจุบันจังหวัดสมุทรสาครกลายเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม ทำให้พื้นที่ธรรมชาติมีจำนวนลดลง และส่งผลต่อการลดจำนวนของปลากัดป่ามหาชัยและป่าจาก ผู้ศึกษาจึงได้ประชุมปรึกษากับกลุ่มตัวอย่าง วิสาหกิจชุมชน ประชาชนในพื้นที่ และนักออกแบบ ซึ่งเห็นร่วมกันให้นำเสนอเอกลักษณ์ของปลากัดป่ามหาชัยที่มีความโดดเด่นด้วยเกล็ดที่เรียงตัวสวยงาม พลั้วไหวขณะว่ายน้ำ ครีบกางกลม ปลายแหลมออกสีฟ้าและมีรูปทรงคล้ายใบโพธิ์ และลักษณะของใบจากที่ใบเรียงตัว

แบบขนนก มีใบย่อยเป็นรูปขอบขนาน ปลายใบมีลักษณะเรียวแหลม โคนใบเป็นรูปลิ้นคล้ายใบมะพร้าว นำมาร่างแบบบนโปรแกรมสำเร็จรูป และการจำลองผลิตภัณฑ์ในขนาดต่าง ๆ และได้ให้ประชาคมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ได้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ บ้านโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร 5 คน ผู้ประกอบการ 1 คน ประชาชนทั่วไป 8 คน ผู้นำกลุ่มมัดย้อม 1 คน ปราชญ์ท้องถิ่น 1 คน และนักท่องเที่ยว 4 คน เพื่อประเมินความพึงพอใจในด้านความเหมาะสมของลวดลาย ความเหมาะสมในการสื่อสารเอกลักษณ์ชุมชน ลวดลายมีความสวยงามและทันสมัย และได้ผลความพึงพอใจในภาพรวมร้อยละ 97.63 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ชื่อลวดลาย	การออกแบบครั้งที่ 1	ความพึงพอใจ (ร้อยละ)	การออกแบบครั้งที่ 2	ความพึงพอใจ (ร้อยละ)
ต้นแบบปลากัด	DESIGN-1	ความเหมาะสม 96	DESIGN-2	ความเหมาะสม 96
ป่ามหาชัย		เอกลักษณ์ 99		เอกลักษณ์ 100
	ปลากัดไทย	สวยงาม 96	ปลากัดไทย	สวยงาม 98
		ภาพรวม 96		ภาพรวม 97
ต้นแบบปลากัด	DESIGN-1	ความเหมาะสม 97		ความเหมาะสม 96
ป่ามหาชัย		เอกลักษณ์ 100		เอกลักษณ์ 100
	11 CM. 6 CM.	สวยงาม 99		สวยงาม 99
		ภาพรวม 98		ภาพรวม 98
ต้นแบบต้นจาก	DESIGN-2	ความเหมาะสม 97		ความเหมาะสม 98
และใบจาก		เอกลักษณ์ 100		เอกลักษณ์ 100
	11 CM. 7 CM.	สวยงาม 98		สวยงาม 99
		ภาพรวม 98		ภาพรวม 99
ต้นแบบปลากัด	DESIGN-3	ความเหมาะสม 98		ความเหมาะสม 97
ต้นจาก และลูกจาก		เอกลักษณ์ 99		เอกลักษณ์ 98
	10 CM. 6 CM.	สวยงาม 97		สวยงาม 98
		ภาพรวม 97		ภาพรวม 98

ภาพที่ 1 การออกแบบและเอกลักษณ์ของชุมชน

เมื่อทำการสร้างแบบจำลองเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการผลิตชิ้นงานเป็นอุปกรณ์ ออกแบบลวดลายในขนาดต่าง ๆ ตามที่จำลองไว้ โดยผู้ศึกษาเลือกใช้วัสดุในการผลิตอุปกรณ์เป็น วัสดุสแตนเลส เพื่อความแข็งแรง ทนทานต่อความร้อนได้ดี ไม่เกิดสนิม และทำให้ลวดลายที่ออกแบบไว้มีความคมชัด เนื่องด้วยจากการทดลองผลิต ตัวอย่างชิ้นงานด้วยวัสดุอื่น ๆ พบว่า หากผลิตด้วย วัสดุที่ทำจากไม้ ตัวไม้จะเนบสนิไปเนื้อผ้าแต่ ลวดลายที่ได้ไม่คมชัด และสีย้อมแทรกซึมลงไป ในเนื้อไม้ สีย้อมที่ทำการย้อมไปก่อนหน้านี้จะติดกับ เนื้อผ้าในการย้อมครั้งถัดไปทำให้สีเพี้ยน หากมี หลายสีอาจจะต้องผลิตจำนวนมาก โดยแบ่งเป็น 1 สีต่อ 1 ชิ้น และหากผลิตด้วยวัสดุที่เป็นเหล็ก แม้ จะเนบสนิไปกับเนื้อผ้าและให้ลวดลายที่คมชัด แต่มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดสนิมจากการนำไปต้ม สี ซึ่งจะส่งผลให้เนื้อผ้าเสียหายจากการติดคราบ สนิม

อย่างไรก็ตาม ทางผู้วิจัยได้มีการทดลอง อุปกรณ์ ความคมชัดของลวดลาย แกะไขร่วมกันกับ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและนักออกแบบเพื่อร่วมกัน ปรับแก้และพัฒนาอุปกรณ์ที่สร้างลวดลาย โดย กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในเครื่องมือช่วยสร้าง ลวดลายในระดับมากที่สุด และเห็นว่าลวดลาย สะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่มากที่สุด ซึ่งมีประเด็น ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ ได้แก่

1. ประเด็นอุปกรณ์ในการทำลวดลาย ตัว หนีบทำลายต้องแน่นขึ้นเพื่อลดการซึมของน้ำที่เข้าไป อาจลดทอนรายละเอียดลงแต่ยังสื่อความหมาย อยู่ จากต้นไม้ทั้งต้น อาจเปลี่ยนเป็นเหลือแค่ใบ หรือปรับเป็นแบบอื่น ๆ ต้องใช้อุปกรณ์ขนาดใหญ่ ไม่เป็นสนิม หรืออาจใช้อุปกรณ์อย่างอื่น เช่น กลับไปใช้วัสดุที่เป็นไม้ เป็นต้น

2. ประเด็นการออกแบบลวดลาย การ ออกแบบคำนึงถึง function ในกระบวนการผลิต จุดที่เป็นแหลมเป็นคมอาจต้องลดทอนลง เพื่อ ไม่ให้เกี่ยวผ้าขาดในกระบวนการผลิต และ ออกแบบเอกลักษณ์ของพื้นที่มาช่วย อื่น ๆ เช่น วาฬ โลมา สัตว์ทะเลต่าง ๆ

โดยหลังจากพัฒนาอุปกรณ์สร้างลวดลาย ปลากัดมาหาลายแล้วเสร็จ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อนำ ชิ้นงานไปถ่ายทอดกระบวนการและวิธีการใช้งาน เพื่อให้สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนผ้ามัดย้อมสี ธรรมชาติบ้านโคกขาม จังหวัดสมุทรสาครได้ นำไปใช้ในการสร้างสรรค์ลวดลายบนผ้ามัดย้อมสี ธรรมชาติ เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมผ้า มัดย้อมสีธรรมชาติในการสร้างรายได้และขยาย ตลาดผลิตภัณฑ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการถ่ายทอด ความรู้แก่วิสาหกิจชุมชนผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้าน โคกขาม เพื่อทดลองใช้งานในการสร้างลวดลายผ้า มัดย้อมสีธรรมชาติร่วมกัน

อภิปรายผล

ข้อค้นพบสำคัญในบทความนี้ แสดงให้เห็น ว่า งานหัตถกรรม (Handicraft) คือ งานสร้างสรรค์ ด้วยฝีมือของมนุษย์ ขณะที่ สินค้าประเภท หัตถกรรมและหัตถอุตสาหกรรมสร้างมูลค่าทาง เศรษฐกิจมากมายและกำลังเป็นที่นิยมในประเทศ ไทย ผ้ามัดย้อมเป็นหนึ่งในงานหัตถกรรมที่สืบทอด รุ่งรุ่มในฐานะภูมิปัญญาพื้นถิ่น แต่เดิมเป็นการ ผลิตผ้ามัดย้อมเพื่อใช้ในครัวเรือน ต่อมาถูกเพิ่ม มูลค่าและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริม เศรษฐกิจท้องถิ่นและสร้างรายได้ให้กับชุมชน ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงศักยภาพของตำบลโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีศักยภาพทางพื้นที่และ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม แม้อุตสาหกรรมจะประสบกับปัญหา

มลพิษที่มาจาก การเกิดขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรม และส่งผลกระทบต่อ การประกอบอาชีพประมง จึงต้องปรับตัวเพื่อหาอาชีพใหม่ด้วยการค้นคว้าและทดลองนำทรัพยากรในชุมชนมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างทักษะที่สามารถสร้างรายได้และเหมาะสมกับบริบทของชุมชน จาก การศึกษาการมัดย้อมในบ้านโคกขาม พบว่า เทคนิคและอุปกรณ์การทำมัดย้อมนั้นจะมีอุปกรณ์ที่คล้ายคลึงกันกับการศึกษาของ มะยูโซะ (2555) ศรีทองกุลและอัครมาส (2556) และไพรวันรัตน์ (2562) ที่มี 6 เทคนิค ได้แก่ มัดลวดลายอิสระ มัดลายวงกลมและจุด ลายฝ้ายน พับแล้วมัด พับแล้วหนีบ และการเย็บ แต่มีเทคนิคเอกลักษณ์เพิ่มเติม คือการทำลวดลายด้วยวิธีการเนาให้เป็นลวดลายเอกลักษณ์ เช่น ปู ปลา สัตว์ทะเล ซึ่งลวดลายจะเกิดขึ้นตามรอยการเนา ซึ่งมีข้อเสียคือใช้เวลานาน และในบางลายอาจไม่คล้ายคลึงกับรูปร่างของสัตว์ที่จะสื่อสาร

วิสาหกิจชุมชนผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขามมีความพร้อมด้านผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของกระเป๋าผ้า หมวก ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ เสื้อ กางเกง และเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ส่งต่อองค์ความรู้และประสบการณ์ด้วยความพยายามนำวัตถุดิบธรรมชาติอื่น ๆ ที่มีในชุมชนมาทำการทดลองเพื่อสร้างสรรค์สีมัดย้อมธรรมชาติใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าทางทรัพยากร และเพื่อการต่อยอดด้านผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ไม่จำกัดเพียงแค่การออกแบบลักษณะหรือคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่หมายรวมถึงการออกแบบลงลึกในกระบวนการการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ เทคนิคหรือกรรมวิธี พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการ

ผลิต จึงเป็นที่มาของการออกแบบลวดลายเอกลักษณ์ และอุปกรณ์สร้างลวดลาย

ผลการศึกษาชี้ว่า กลุ่มตัวอย่างได้เลือก (1) ปลา กัดปามหาชัยที่นำเอาเอกลักษณ์สัตว์น้ำมีชื่อของจังหวัดสมุทรสาคร และ (2) ต้นจากที่เป็นทรัพยากรท้องถิ่นที่เป็นวัตถุดิบสำคัญของการทำสีย้อมธรรมชาติที่มีมากในบ้านโคกขาม รวมกับภูมิปัญญาการมัดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขาม เพื่อสร้างเป็นลวดลายใหม่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะบนผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม ซึ่งสามารถนำมาใช้งานได้จริง และไม่ส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์ เช่น การทำลายเนื้อผ้า การตกสีบนผ้า และถือเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับวิถีชีวิตและกระบวนการการผลิตผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติของชุมชน เมื่ออุปกรณ์สร้างลวดลายปลา กัดปามหาชัยถูกผลิตเป็นชิ้นงานและมีการทดลองใช้จริงร่วมกับสมาชิกในวิสาหกิจฯ จึงนำไปสู่การถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้แก่ชุมชนและผู้สนใจ

อย่างไรก็ตาม จากการออกแบบอุปกรณ์สร้างลวดลายปลา กัดปามหาชัย และ ต้นจาก ช่วยสร้างลวดลายอันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาครบนผืนผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขามนั้น ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้จริงในการผลิตผ้ามัดย้อมกับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขาม และกลุ่มตัวอย่าง พบว่าพึงพอใจในด้านความเหมาะสมของลวดลาย ร้อยละ 96.88 พึงพอใจในความเหมาะสมในการสื่อสารเอกลักษณ์ชุมชน ร้อยละ 99.5 พึงพอใจในลวดลายสวยงามและทันสมัย ร้อยละ 98 และพึงพอใจในภาพรวมร้อยละ 97.63 ถือเป็นผลพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีความคิดเห็นอื่น ๆ เช่น ขนาดของลวดลายมีขนาดเหมาะสม สะท้อนลักษณะของป่า

กัดปามหาชัยชัดเจน ลวดลายปรากฏบนผืนผ้าชัดเจนในกรณีที่พับผ้า 1 ทบโดยผ้าคอตตอนจะให้ความคมชัดมากกว่าผ้าสปัน วัสดุที่ใช้ทำอุปกรณ์สร้างลวดลายไม่สร้างความเสียหายให้เนื้อผ้า แต่มีผลข้างเคียงในส่วนของความแข็งแรงของเครื่องมือที่เป็นสแตนเลส เมื่อหนีบผ้าที่พับหลายทบหรือผ้าที่มีเนื้อบางเกินไปจะหนีบได้ไม่แน่น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความคมชัดของลาย และลวดลายใบจาก ตัวใบอาจมีความแหลมคมเล็กน้อยอาจจะเป็นอันตรายต่อเด็กเล็กในการทำกิจกรรมเรียนรู้ผ้ามัดย้อม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผลการวิจัยต้นแบบลวดลายเอกลักษณ์ชุมชนริมฝั่งชายทะเลบนผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านโคกขาม มีความแตกต่างจากการสร้างลวดลายอื่น ๆ ผู้สนใจ นักวิชาการ นักออกแบบลวดลายเอกลักษณ์ผ้ามัดย้อม สามารถนำวิธีนี้ไปใช้สร้างเอกลักษณ์ลวดลายผ้าต่าง ๆ ได้

2. หน่วยงาน องค์กร และผู้สนใจสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการผลิตสินค้าผ้า ลวดลายสินค้า หรือพัฒนาคุณภาพสินค้าเพื่อต่อยอดและยกระดับธุรกิจด้วยเทคนิค

การมัดย้อมผ้าสีธรรมชาติและการสร้างลวดลายของงานวิจัยนี้ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. แนวทางการปรับปรุงอุปกรณ์สร้างลวดลาย คือ การออกแบบเครื่องมือให้มีข้อหนีบที่แข็งแรงและหนีบผ้าได้แน่นมากขึ้น หรือการทำตัวหนีบสแตนเลสที่จะช่วยให้อุปกรณ์สร้างลวดลายสามารถหนีบผ้าได้แน่นขึ้น ตลอดจนการลดความคมในส่วนที่แหลมคมลงเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการใช้อุปกรณ์ เพื่อให้ชุมชน คนท้องถิ่น หน่วยงานรัฐและเอกชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้เฉพาะด้านการทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ เกิดการตระหนักรู้ในการธำรงรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง รวมถึงหน่วยงานท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน เพื่อช่วยยกระดับชุมชนและผู้ประกอบการ ตลอดจนพื้นที่ให้เป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2. ควรมีการศึกษารายการนำผลการวิจัยไปใช้และกระบวนการผลิตและพัฒนาเพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ต่อไป ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับประเทศไทย

References

- Baan Lae Suan Publishing House. (2562). *The maker & the new age of craft: Makers and the new era of handmade work*. <https://www.baanlaesuan.com/10513/design/design-update/product/the-maker-the-new-age-of-craft>.
- City Research Unit. (2554). *Chiang Mai: A model for creative cities* [Unpublished research report]. Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University.

- Customs Department. (2565). *Report on export of Thai handicraft products during December 2022*. <https://www.sacit.or.th/th/detail/2023-02-05-21-55-08>.
- Educational Equality Fund. (2564). *M&T Group, tie-dye fabric from Ban Kok Kham, Samut Sakhon Province: Learn how to make tie-dye fabric and develop people's potential towards building a strong community*. <https://www.eef.or.th/communities/2563-beginning-113/>.
- Faculty of Science, Mahidol University. (2555). *Researchers at Mahidol University's Faculty of Science discover a new wild betta species*. <https://science.mahidol.ac.th/th/activity/nov55-19.php>.
- Mayusor, C. (2555). *Art of fabric patterns design by tie-dyeing using natural dyes : Examining only types, forms, techniques, and processes of creating patterns through tie-dyeing and dyes derived from nature*. [Unpublished research report]. Suan Sunandha Rajabhat University.
- Praiwanrat, K. (2562). A study of tie-dye pattern techniques to create new tie-dye patterning tools. *Journal of Research and Development, Suan Sunandha Rajabhat University*, 11(2). <https://doi.org/10.53848/irdssru.v11i2.233375>.
- Praiwanrat, K. (2567). *Royal Thai Government*. <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/77204>.
- Srithongkul, S. & Akaramas, S. (2556). *Tye-dye*. MIS Company Limited.

อิทธิพลของภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางที่มีต่อความตั้งใจการท่องเที่ยวภายในประเทศ

จิตติมา สิงห์ธรรม

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยสยาม

E-mail: jittima.s@rbru.ac.th

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ จิตติมา สิงห์ธรรม คณะวิทยาศาสตร์การจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 41 หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง
จังหวัดจันทบุรี 22000

E-mail: jittima.s@rbru.ac.th

วันที่รับบทความ: 21 พฤศจิกายน 2567 วันที่แก้ไขบทความ: 11 กุมภาพันธ์ 2568 วันที่ตอบรับบทความ: 17 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางกับความตั้งใจการท่องเที่ยวในประเทศภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19 **วิธีการวิจัย** เป็นการสำรวจจากตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทย อายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก ประเทศไทย เคยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างน้อย 1 ครั้ง ภายใน 12 เดือน ก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จากการกลุ่มตัวอย่างจำนวน 898 ราย โดยใช้การรวบรวมข้อมูล online ด้วย google form **ผลการวิจัย** ภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งสองมิติ ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านความรู้สึกและด้านความรู้/ความเข้าใจ ภาพลักษณ์ด้านความรู้สึกส่งผลต่อความตั้งใจการท่องเที่ยวมากที่สุด ($\beta = 0.308$) รองลงมาคือด้านความรู้/ความเข้าใจ ($\beta = 0.247$) ภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางกับความตั้งใจการท่องเที่ยวภายในประเทศ มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง ($R = 0.516$) และอธิบายการแปรผันของตัวแปรตามได้ 26.4 % สัมพันธ์กับความตั้งใจพฤติกรรมการท่องเที่ยวปานกลาง ($R = 0.516$) และร่วมกันอธิบายความแปรปรวนตัวแปรตามได้ 26.4% ($R^2_{adj} = 0.264$ $F = 160.899$ และ $Sig = .000$) **นัยทางทฤษฎี/นโยบาย** นักการตลาดและผู้กำหนดนโยบายด้านกลยุทธ์การตลาดอาจนำผลที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสร้างและรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว และส่งเสริมการสร้างประสบการณ์ที่ดีที่สอดคล้องกับภาพลักษณ์ของจุดหมายปลายทางเพื่อเพิ่มความพึงพอใจและความภักดีของนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางท่องเที่ยว ภาพลักษณ์ด้านความรู้สึก/ความเข้าใจ ภาพลักษณ์ด้านความรู้สึก ความตั้งใจการท่องเที่ยวภายในประเทศ

Influence of destination image on domestic travel intention

Jittima Singhatam

Doctoral Student of Business Administration in Marketing Program, Business Administration, Siam University

E-mail: jittima.s@rbru.ac.th

Correspondence concerning this article should be addressed to **Jittima Singhatam**, Faculty of Management Science, Rambhai Barni Rajabhat University, 41 Moo 5, Tambon Thachange, Mueang District, Chantaburi, 22000

E-mail: jittima.s@rbru.ac.th

Received date: November 21, 2024 Revised date: February 11, 2025 Accepted date: February 17, 2025

Abstract

PURPOSES: To study Thai tourists' perceptions of domestic destination images and analyze the relationship between destination image and their intention to travel domestically in the post-COVID-19 era. **METHODS:** A sample survey was conducted among Thai tourists aged 20 and above, residing in the Eastern region of Thailand. The participants included those who had traveled domestically within 12 months prior to the COVID-19 pandemic, on-line data collection by Google forms being adopted for a sample of 898 respondents. **RESULTS:** Destination image significantly influenced tourists' intentions to engage in travel behavior, with both the affective and cognitive dimensions exerting a positive impact. The affective dimension demonstrated a stronger influence on the travel intention ($\beta=0.338$) compared to the cognitive dimension ($\beta=0.247$). The overall relationship between destination image and travel intention was moderate ($R=0.516$) and explained 26.4% of the variance in the dependent variable ($R^2_{adj}=0.264$, $F=160.899$, $Sig=.000$). **THEORETICAL/POLICY IMPLICATIONS:** Tourism marketers and policymakers can use the research findings as a guideline to create and maintain a positive destination image while promoting experiences that align with the destination image to enhance tourist satisfaction and loyalty.

Keywords: Destination image, cognitive image, affective image, tourists' domestic travel intention

บทนำ

การแพร่ระบาดของ Covid-19 เป็นสาเหตุของวิกฤตทั่วโลกในระยะเวลารวดเร็ว ส่งผลกระทบอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม (Carlsson-Szlezak et al., 2020) สถานการณ์ดังกล่าวทำให้นักท่องเที่ยวเพิ่มความระมัดระวังและรอบคอบมากยิ่งขึ้นในการเลือกจุดหมายปลายทาง ที่พัก และรูปแบบการเดินทาง ปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความสะอาด ความยืดหยุ่นในการปฏิบัติด้านมาตรฐานสุขอนามัยและความปลอดภัย กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว (Bae & Chang, 2021) ภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประเมินจุดหมายปลายทาง ความเต็มใจและความตั้งใจเดินทางท่องเที่ยวในอนาคต ในสถานการณ์ที่นักท่องเที่ยวมีความไม่มั่นใจหรือความกังวลใจเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยว ภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางในเชิงบวกสามารถลดความกังวลเหล่านี้ได้ และช่วยส่งเสริมความตั้งใจเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งท้ายที่สุดแล้วนำไปสู่การเดินทางที่เพิ่มขึ้น (Li et al., 2021) การศึกษานี้ ศึกษาผลกระทบของภาพลักษณ์ในสองมิติที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางและความตั้งใจแสดงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวตั้งใจท่องเที่ยวในประเทศภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. ภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางท่องเที่ยวภายในประเทศ

จุดหมายปลายทาง คือ สถานที่ทางภูมิศาสตร์หรือพื้นที่ต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นอย่างมีความหมายและมีคุณค่า วัตถุประสงค์หลักของสถานที่ท่องเที่ยวภายในประเทศ คือ การดึงดูดและรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางภายในประเทศ การรับรู้คุณภาพองค์ประกอบของจุดหมายปลายทางสามารถก่อให้เกิดภาพลักษณ์ทางบวกหรือทางลบของนักท่องเที่ยว ทั้งด้านความรู้/ความเข้าใจรวมทั้งด้านความรู้สึก โดยได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ เช่น การรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ การอ่านรีวิวในโซเชียลมีเดียหรือออนไลน์ การได้รับคำแนะนำจากบุคคลอื่น การตลาดและการโฆษณาที่มีประสิทธิภาพ (Kokkhangplu & Kaewnuch, 2021) นักท่องเที่ยวมีการตีความและประเมินคุณลักษณะสำคัญขององค์ประกอบในจุดหมายปลายทาง

รวมทั้งความปลอดภัย การต้อนรับ และความดึงดูดใจดังกล่าวในภาพรวม (Kokkhangplu & Kaewnuch, 2021) เพื่อสร้างภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความเข้าใจ (Cognitive image) และด้านความรู้สึก (Affective image) จากการศึกษาอิทธิพลของภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางที่ผ่านมาพบว่าภาพลักษณ์เชิงบวกช่วยเพิ่มความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยว (Qiao et al., 2021) ดังนั้นการสร้างภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางให้มีความดึงดูดใจจัดเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการการตลาดจุดหมายปลายทาง (Marine-Roig & Huertas, 2020) และมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว จากการศึกษาความตั้งใจเยี่ยมชม พบว่าการเพิ่มการรับรู้ด้านผลประโยชน์และความรู้สึกของนักท่องเที่ยว จะมีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์จุดหมายปลายทาง ภาพลักษณ์ที่ดีเกิดจากการรับรู้ผลประโยชน์ในระดับสูงและความรู้สึกที่ดี หากนักท่องเที่ยวมีความรู้สึกว่าจะได้รับอันตรายหรือไม่ปลอดภัยในจุดหมายปลายทาง จะก่อเกิดภาพลักษณ์ด้านลบและส่งผลกระทบต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรม (Carballo et al., 2021) องค์ประกอบของภาพลักษณ์แบ่งเป็น 2 มิติ ดังนี้

1. มิติด้านความรู้/ความเข้าใจเกี่ยวกับภาพลักษณ์ เป็นการประเมินคุณลักษณะ (Attributes) จุดหมายปลายทางท่องเที่ยว หรือความเข้าใจ (Understanding) ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยว ระบบการให้บริการด้านการรักษาพยาบาลในสถานการณ์ Covid-19 มาตรฐาน

การดูแลด้านสุขภาพและสุขอนามัยของพนักงานที่ให้บริการ รวมทั้งประชาชนในจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวที่มีการปฏิบัติตามมาตรการด้านสุขอนามัยอย่างเข้มงวด (Zhang & Tang, 2021)

2) มิติด้านความรู้สึกเกี่ยวกับภาพลักษณ์ เป็นการตอบสนองด้านอารมณ์และความรู้สึก หรือแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในด้านความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการป้องกันเชื้อ Covid-19 ในจุดหมายปลายทาง ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศ ความดึงดูดใจของจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวในประเทศ แนวทาง/นโยบายป้องกันวิกฤตการณ์เกี่ยวกับเชื้อ Covid-19 อย่างเข้มแข็งของหน่วยงานรัฐบาล

มิติทั้งสองเป็นองค์ประกอบของภาพลักษณ์โดยรวม (Holistic image) ซึ่งทำให้เกิดการสรุปภาพลักษณ์ทั้งด้านลบและด้านบวกของจุดหมายปลายทางนั้นโดยปัจเจกบุคคล ดังนั้นภาพลักษณ์โดยรวมของสถานที่หนึ่งจึงเกิดจากมิติด้านความรู้/ความเข้าใจและมิติด้านความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสถานที่นั้น อย่างไรก็ตามในบริบทแตกต่างกัน ความสำคัญของแต่ละมิติอาจมีความแตกต่างกัน (Lin et al., 2007)

2. ความตั้งใจแสดงพฤติกรรม

ความตั้งใจแสดงพฤติกรรม (Behavioral intention) เป็นความเต็มใจหรือความตั้งใจและเจตนาของแต่ละบุคคลที่วางแผนจะมีส่วนร่วมในพฤติกรรมหรือการกระทำเฉพาะในอนาคต เป็นการแสดงออกในระหว่างกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งจะบอกว่าพฤติกรรมบางอย่างจะเกิดขึ้นหรือไม่ และทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของความโน้มเอียงของบุคคลที่จะเกิดพฤติกรรมจริง (Joo et al.,

2020; Liu et al., 2021) ความตระหนักถึงความตั้งใจ ความเต็มใจเดินทางท่องเที่ยวหรือการเดินทางท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากการเกิดพฤติกรรมจริงถูกกำหนดจากความตั้งใจแสดงพฤติกรรม (Afshardoost & Eshaghi, 2020; Bae & Chang, 2021; Perić, et al., 2021) งานวิจัยที่มีอยู่จึงพยายามตรวจสอบปัจจัยที่มีส่วนช่วยสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคหรือขัดขวางการเกิด ความตั้งใจแสดงพฤติกรรม และการเพิ่มเติมตัวแปรต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำนายพฤติกรรมในบริบทหนึ่ง (Liu et al., 2021) การศึกษาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของ

บุคคลสามารถทำนายได้จากความตั้งใจกระทำพฤติกรรมและมักจะสอดคล้องกับพฤติกรรมที่แท้จริง (Bae & Chang, 2021; Wang et al., 2022) ความตั้งใจแสดงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอาจอยู่ในรูปของ 1) ความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยว (Bae & Chang, 2021) 2)ความเต็มใจในการเดินทางท่องเที่ยว และ 3) ความตั้งใจเดินทางท่องเที่ยวในอนาคตอันใกล้ เพื่อวัดความน่าจะเป็นที่นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวในอนาคต (Chew & Jahari, 2014, Manosuthi, et al., 2020) 4) ความเต็มใจที่จะแนะนำหรือแบ่งปันความรู้สึกหรือประสบการณ์เชิงบวกที่ได้รับระหว่างการเดินทางไปยังบุคคลอื่น (Zhu & Deng, 2020)

ตัวแปรอิสระ

ภาพลักษณ์จุดหมายปลายทาง

มิติด้านความรู้/ความเข้าใจ

- สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวมีคุณภาพได้มาตรฐาน ทำให้เกิดความปลอดภัย
- มีระบบการให้บริการในด้านการดูแล และการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน หากมีการแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19 ในแหล่งท่องเที่ยว
- พนักงานที่ให้บริการและนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว มีมาตรการดูแล สุขภาพและสุขอนามัยอย่างเข้มงวด
- คนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวปฏิบัติตามมาตรการด้านสุขอนามัยอย่างเข้มงวด

มิติด้านความรู้สึก

- มีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการป้องกันเชื้อ Covid-19 ในแหล่งท่องเที่ยว
- แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความหลากหลายทำให้กระตุ้นความต้องการเดินทางท่องเที่ยว
- แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความดึงดูดใจให้เดินทางท่องเที่ยว
- หน่วยงานรัฐบาลมีแนวทางนโยบายป้องกันวิกฤตการณ์เกี่ยวกับเชื้อ Covid-19 อย่างเข้มแข็ง

ตัวแปรตาม

ความตั้งใจแสดงพฤติกรรม

- มีความตั้งใจเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ
- มีความเต็มใจเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ
- มีความตั้งใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวภายใน 12 เดือน

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความเข้าใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศ
2. ภาพลักษณ์ด้านความรู้สึกมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศ
3. ภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความเข้าใจและด้านความรู้สึกมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจจากตัวอย่าง (Sample survey) ผู้บริโภคชาวไทยอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในจังหวัดภาคตะวันออกของประเทศไทย 7 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และสระแก้ว เพื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่มได้ทั้งสิ้น 898 ชุด ใช้การเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience sampling)

รวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม 2566 - มีนาคม 2567 โดยใช้ Google form สร้างแบบสอบถามออนไลน์ ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่มีความเต็มใจและสะดวกตอบแบบสอบถามจากลิงก์ที่ส่งผ่านทางเครือข่ายสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดในภาคตะวันออก สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่ยินดีให้ความร่วมมือ

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยทุกข้อคำถามที่ใช้ใน

แบบสอบถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6-1.0 ซึ่งมากกว่า 0.5

ผู้วิจัยได้นำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงพัฒนาแบบสอบถามให้กระชับ ชัดเจน ครอบคลุมตรงกับประเด็นที่ต้องการศึกษามากยิ่งขึ้น นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วคำนวณค่าความเชื่อมั่นภายใน (internal consistency) มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค ในแต่ละด้านแยกตามตัวแปรภาพลักษณ์จุดหมายปลายทาง มิติด้านความรู้/ความเข้าใจ เท่ากับ 0.94 มิติด้านความรู้สึก เท่ากับ 0.84 และความตั้งใจแสดงพฤติกรรม เท่ากับ 0.87 ซึ่งอยู่ในระดับดี (Hair et al., 2019)

การวิเคราะห์ผลแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางท่องเที่ยวภายในประเทศด้านความรู้/ความเข้าใจ 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางท่องเที่ยวภายในประเทศด้านความรู้สึกในภาพรวม 4) ระดับความคิดเห็นต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศภาพรวม และ 5) ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.90) อายุระหว่าง 21–30 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 44.20) การศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 57.70) รายได้ต่อเดือน 15,001 – 30,000 บาท (ร้อยละ 66.80) อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 35.70)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางท่องเที่ยวภายในประเทศด้านความรู้/ความเข้าใจ

ระดับภาพลักษณ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) โดยภาพลักษณ์ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวมี

คุณภาพได้มาตรฐาน ทำให้เกิดความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือ มีระบบการให้บริการในด้านการดูแล และการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน หากมีการแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19 ในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.13$) พนักงานที่ให้บริการและนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว มีมาตรการดูแลสุขภาพและสุขอนามัยอย่างเข้มงวด ($\bar{X} = 4.12$) และนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวปฏิบัติตามมาตรการด้านสุขอนามัยอย่างเข้มงวด ($\bar{X} = 4.03$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางท่องเที่ยวภายในประเทศด้านความรู้/ความเข้าใจ

ภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความเข้าใจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวมีคุณภาพได้มาตรฐาน ทำให้เกิดความปลอดภัย	4.18	0.69	มาก
มีระบบการให้บริการในด้านการดูแล และการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน หากมีการแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19 ในแหล่งท่องเที่ยว	4.13	0.73	มาก
พนักงานที่ให้บริการและนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว มีมาตรการดูแลสุขภาพและสุขอนามัยอย่างเข้มงวด	4.12	0.75	มาก
นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวปฏิบัติตามมาตรการด้านสุขอนามัยอย่างเข้มงวด	4.03	0.80	มาก
ค่าเฉลี่ยภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความเข้าใจ	4.11	0.65	มาก

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับ
ภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางท่องเที่ยว
ภายในประเทศด้านความรู้สึก

ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) โดยภาพลักษณ์ด้านแหล่งท่องเที่ยวในประเทศมีความดึงดูดใจให้เดินทางท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือ

แหล่งท่องเที่ยวในประเทศมีความหลากหลายทำให้กระตุ้นความต้องการเดินทางท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.12$) มีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการป้องกันเชื้อ Covid-19 ในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.02$) และหน่วยงานรัฐบาลมีแนวทาง/นโยบายป้องกันวิกฤตการณ์เกี่ยวกับเชื้อ Covid-19 อย่างเข้มแข็ง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางท่องเที่ยวภายในประเทศด้านความรู้สึก

ภาพลักษณ์ด้านความรู้สึก	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
มีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการป้องกันเชื้อ Covid-19 ในแหล่งท่องเที่ยว	4.02	0.72	มาก
แหล่งท่องเที่ยวในประเทศมีความหลากหลายทำให้กระตุ้นความต้องการเดินทางท่องเที่ยว	4.12	0.72	มาก
แหล่งท่องเที่ยวในประเทศมีความดึงดูดใจให้เดินทางท่องเที่ยว	4.18	0.71	มาก
หน่วยงานรัฐบาลมีแนวทาง/นโยบายป้องกันวิกฤตการณ์เกี่ยวกับเชื้อ Covid-19 อย่างเข้มแข็ง	3.94	0.81	มาก
ค่าเฉลี่ยภาพลักษณ์ด้านความรู้สึก	4.06	0.64	มาก

ส่วนที่ 4 ระดับความคิดเห็นต่อความ
ตั้งใจแสดงพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยว
ภายในประเทศ

ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$) โดยนักท่องเที่ยวมีความตั้งใจและความ

เต็มใจในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$) และมีความตั้งใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวภายใน 12 เดือนระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ

ความตั้งใจแสดงพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
มีความตั้งใจเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ	4.30	0.71	มากที่สุด
มีความเต็มใจเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ	4.30	0.71	มากที่สุด
มีความตั้งใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวภายใน 12 เดือนนี้	4.20	0.82	มาก
ค่าเฉลี่ยความตั้งใจแสดงพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ	4.27	0.66	มาก

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอย
เชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ภาพลักษณ์
ด้านความรู้/ความเข้าใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อ
ความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยว
ภายในประเทศ

ตัวแปรภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความ
เข้าใจมีอิทธิพลต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรม
การท่องเที่ยวหลังการแพร่ระบาดของ Covid-19
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R^2 \text{ adj} = 0.239$, $F = 71.045^{***}$)

ตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่
สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่มีคุณภาพได้
มาตรฐาน ($\beta = .329$) และ พนักงานและ
นักท่องเที่ยวที่ปฏิบัติตามมาตรการสุขอนามัย
อย่างเข้มงวด ($\beta = .164$) ซึ่งทั้งสองปัจจัยมีผล
เชิงบวกต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรม
การท่องเที่ยวภายในประเทศ ส่วนตัวแปรระบบการ
ให้บริการในด้านการดูแลและรักษาพยาบาลขั้น
พื้นฐานหากมีการแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19
ในแหล่งท่องเที่ยวและการปฏิบัติตามมาตรการ
ด้านสุขอนามัยอย่างเข้มงวดของคนท้องถิ่น ไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 อิทธิพลของภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความเข้าใจต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยว

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Beta	t	Sig.
(ค่าคงที่)	2.169	.127		17.131	.000
สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวมีคุณภาพได้มาตรฐาน ทำให้เกิดความปลอดภัย	.321	.049	.329	6.576	.000
มีระบบการให้บริการในด้านการดูแล และการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน หากมีการแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19 ในแหล่งท่องเที่ยว	.054	.047	.059	1.140	.254
พนักงานที่ให้บริการและนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว มีมาตรการดูแลสุขภาพและสุขอนามัยอย่างเข้มงวด	.146	.041	.164	3.509	.000
นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามมาตรการด้านสุขอนามัยอย่างเข้มงวด	-.017	.037	-.021	-.470	.639

$R^2 \text{ adj} = 0.239$, $F = 71.045^{***}$

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ภาพลักษณ์ด้านความรู้สึกมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศ

ตัวแปรภาพลักษณ์ด้านความรู้สึกมีอิทธิพลต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวหลังการแพร่ระบาดของ Covid-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R^2 \text{ adj} = 0.282$, $F = 88.678^{***}$)

ตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$) ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวในประเทศมีความ

ดึงดูดใจให้เดินทางท่องเที่ยว ($\beta = .356$) แหล่งท่องเที่ยวในประเทศมีความหลากหลายทำให้กระตุ้นความต้องการเดินทางท่องเที่ยว ($\beta = .192$) มีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการป้องกันเชื้อ Covid-19 ในแหล่งท่องเที่ยว ($\beta = .091$) และหน่วยงานรัฐบาลมีแนวทาง/นโยบายป้องกันวิกฤตการณ์เกี่ยวกับเชื้อ Covid-19 อย่างเข้มแข็ง ($\beta = -.087$) มีนัยสำคัญทางสถิติ $< .05$ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 อิทธิพลของภาพลักษณ์ด้านความรู้สึกต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศ

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Beta	t	Sig.
(ค่าคงที่)	2.068	.123		16.767	.000
มีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการป้องกันเชื้อ Covid-19 ในแหล่งท่องเที่ยว	.083	.041	.091	2.016	.044
แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความหลากหลายทำให้กระตุ้นความต้องการเดินทางท่องเที่ยว	.181	.044	.192	4.087	.000
แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความดึงดูดใจให้เดินทางท่องเที่ยว	.333	.044	.356	7.570	.000
หน่วยงานรัฐบาลมีแนวทาง/นโยบายป้องกันวิกฤตการณ์เกี่ยวกับเชื้อ Covid-19 อย่างเข้มแข็ง	-.071	.032	-.087	-2.236	.026

R² adj = 0.282, F = 88.678***

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความเข้าใจและด้านความรู้สึกมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศ

ตัวแปรภาพลักษณ์ด้านความรู้สึกในภาพรวมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวหลังการแพร่ระบาดของ Covid-19 ($\beta = .308$) และด้านความรู้/ความเข้าใจ ($\beta = .247$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

ตารางที่ 6 อิทธิพลของภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความเข้าใจและด้านความรู้สึกต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศ

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Beta	t	Sig.
(ค่าคงที่)	1.914	.132		14.457	.000
ภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความเข้าใจ	.252	.042	.247	6.000	.000
ภาพลักษณ์ด้านความรู้สึก	.322	.043	.308	7.483	.000

R² adj = 0.264, F = 160.899***

ภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางทั้งสองด้านมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศได้ 26. % (R^2 adj = 0.264, $F = 160.899$, $p < 0.01$) ดังตารางที่ 6

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่าภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยแบ่งเป็นสองมิติ ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านความรู้สึกละเอียดและภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความเข้าใจ ทั้งนี้ภาพลักษณ์ด้านความรู้สึกละเอียดส่งผลต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมมากที่สุด ($\beta = 0.308$) รองลงมาคือภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความเข้าใจ ($\beta = 0.247$) และภาพลักษณ์ด้านความรู้สึกละเอียดมีผลมากกว่าภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความเข้าใจเล็กน้อย ภาพลักษณ์ทั้งสองมิติมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวปานกลาง ($R = 0.516$) และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนตัวแปรตามได้ 26.4% ($R^2_{adj} = 0.264$) โดยค่า $F = 160.899$) และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Sig = .000$) แสดงให้เห็นว่าแบบจำลองโดยรวมมีความน่าเชื่อถือและสามารถใช้ทำนายตัวแปรตามได้ดี

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการรับรู้เชิงบวกต่อแหล่งท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นความต้องการท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวมีความรู้สึกที่ดีต่อจุดหมายปลายทาง และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่นั้นเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้มีความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Styliadis et al. (2020) ที่พบว่าภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางมีอิทธิพลโดยตรง

ต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรม และการรับรู้ภาพลักษณ์ที่ดี จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความตั้งใจแสดงพฤติกรรมมากยิ่งขึ้น การพัฒนาภาพลักษณ์จุดหมายปลายทาง โดยเฉพาะในด้านความรู้สึก เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความตั้งใจแสดงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจนำไปสู่การเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต ในยุคหลังการแพร่ระบาดของ Covid-19 ภาพลักษณ์เชิงบวกของแหล่งท่องเที่ยวทั้งด้านความรู้/ความเข้าใจและความรู้สึกเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดความต้องการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Carballo et al. (2021) ที่ใช้ภาพลักษณ์ของเมืองในสองมิติคือภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความเข้าใจ และด้านความรู้สึก พบว่าภาพลักษณ์ของเมืองส่งผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวมีความเต็มใจในการเยี่ยมชมจุดหมายปลายทางที่น่าเสนอภาพลักษณ์ที่ดีกว่า ดังนั้นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามนโยบายของรัฐบาลในการป้องกัน Covid-19 อย่างเข้มแข็งอาจมีผลเชิงลบเล็กน้อยต่อความตั้งใจในการท่องเที่ยว ($\beta = -0.087$) นี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบายและกลยุทธ์การสื่อสารของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวหลังการแพร่ระบาดของ Covid-19

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้:

จากผลการวิจัยนี้ แหล่งท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างภาพลักษณ์ด้านความรู้/ความเข้าใจและความรู้สึกในเชิงบวกของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการสร้างเชื่อมั่นในมาตรการป้องกันเชื้อ Covid-19 และการพัฒนาความหลากหลายและความดึงดูดใจของจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวภายในประเทศ เพื่อกระตุ้นและเพิ่มความต้องการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวภายในประเทศเติบโต นอกจากนี้ ควรพิจารณานโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันวิกฤตการณ์ให้มีความยืดหยุ่นหากเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19 เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อความตั้งใจในการเดินทางของนักท่องเที่ยว การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับมาตรการสุขอนามัยและความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มีความตั้งใจและเต็มใจเดินทางท่องเที่ยว

การกำหนดกลยุทธ์ด้านการตลาดและนโยบายสำหรับจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวใน

ประเทศ โดยหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวสามารถใช้ข้อมูลเกี่ยวกับภาพลักษณ์เชิงบวกของแหล่งท่องเที่ยว ความหลากหลาย และความดึงดูดใจในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นความสนใจ นอกจากนี้ การเน้นสร้างความเชื่อมั่นในมาตรการป้องกันเชื้อ Covid-19 และมาตรการด้านสุขอนามัยที่ชัดเจนจะช่วยเพิ่มความมั่นใจของนักท่องเที่ยวได้ ผู้กำหนดนโยบายควรพิจารณาปรับปรุงนโยบายให้มีความยืดหยุ่นและสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยไม่ทำให้เกิดความวิตกกังวลในหมู่นักท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป:

การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตเพื่อศึกษาผลกระทบของปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความสะดวกในการเดินทางและประสบการณ์จากการท่องเที่ยวในสถานการณ์หลัง Covid-19 เพื่อทำความเข้าใจตัวแปรที่อาจมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการเดินทาง นอกจากนี้การวิจัยเชิงลึกและเพิ่มเติมตัวแปรที่ช่วยสร้างการรับรู้ภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางท่องเที่ยวภายในประเทศทั้งสองมิติในแต่ละบริบทที่เหมาะสมและการประเมินผลกระทบของนโยบายการท่องเที่ยวจากภาครัฐในแต่ละประเทศอาจช่วยให้สามารถพัฒนานโยบายที่เหมาะสมและยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวภายในประเทศในอนาคต

References

- Afshardoost, M., & Eshaghi, M. S. (2020). Destination image and tourist behavioural intentions: A meta-analysis. *Tourism Management*, 81(10), 41-54
- Bae, S. Y., & Chang, P. J. (2021). The effect of coronavirus disease- 19 (COVID-19) risk perception on behavioral intention towards 'untact'tourism in South Korea during

- the first wave of the pandemic (March 2020). *Current Issues in Tourism*, 24(7), 1017-1035.
- Carballo, R. R., Leon, C. J., & Carballo, M. M. (2021). The impact of terrorist attacks in cities on the relationship between tourists' risk perception, destination image and behavioural intentions. *Cities*, 119, 138-182.
- Carlsson-Szlezak, P., Reeves, M., & Swartz, P. (2020). What coronavirus could mean for the global economy. *Harvard Business Review*, 3(10), 1-10.
- Chew, E. Y. T., & Jahari, S. A. (2014). Destination image as a mediator between perceived risks and revisit intention: A case of post-disaster Japan. *Tourism Management*, 40, 382-393.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning.
- Joo, Y., Seok, H., & Nam, Y. (2020). The moderating effect of social media use on sustainable rural tourism: A theory of planned behavior model. *Sustainability*, 12(10), 469-495
- Kokkhangplu, A., & Kaewnuch, K. (2021). Importance and performance analysis on tourism components in the south of Thailand. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 42(2), 275-280.
- Li, X., Gong, J., Gao, B., & Yuan, P. (2021). Impacts of COVID-19 on tourists' destination preferences: Evidence from China. *Annals of Tourism Research*, 90, 132-158.
- Lin, C. H., Morais, D. B., Kerstetter, D. L., & Hou, J. S. (2007). Examining the role of cognitive and affective image in predicting choice across natural, developed, and theme-park destinations. *Journal of Travel Research*, 46(2), 183-194.
- Liu, Y., Shi, H., Li, Y., & Amin, A. (2021). Factors influencing Chinese residents' post-pandemic outbound travel intentions: An extended theory of planned behavior model based on the perception of COVID-19. *Tourism Review*, 76(4), 871-891
- Manosuthi, N., Lee, J. S., & Han, H. (2020). Predicting the revisit intention of volunteer tourists using the merged model between the theory of planned behavior and norm activation model. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 37(4), 510-532.

- Marine-Roig, E., & Huertas, A. (2020). How safety affects destination image projected through online travel reviews. *Journal of Destination Marketing & Management*, 18, 146-169.
- Perić, G., Dramićanin, S., & Conić, M. (2021). The impact of Serbian tourists' risk perception on their travel intentions during the COVID-19 pandemic. *European Journal of Tourism Research*, 27, 2705-2735.
- Qiao, G., Zhao, X. L., Xin, L., & Kim, S. (2021). Concerns or desires post-pandemic: An extended MGB model for understanding South Korean residents' perceptions and intentions to travel to China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 205-242.
- Stylidis, D., Woosnam, K. M., Ivkov, M., & Kim, S. S. (2020). Destination loyalty explained through place attachment, destination familiarity and destination image. *International Journal of Tourism Research*, 22(5), 604-616
- Wang, L. H., Yeh, S. S., Chen, K. Y., & Huan, T. C. (2022). Tourists' travel intention: Revisiting the TPB model with age and perceived risk as moderator and attitude as mediator. *Tourism Review*, 77(3), 877-896.
- Zhang, X., & Tang, J. (2021). A study of emotional solidarity in the homestay industry between hosts and tourists in the post-pandemic era. *Sustainability*, 13(13), 147-158.
- Zhu, H., & Deng, F. (2020). How to influence rural tourism intention by risk knowledge during COVID-19 containment in China: Mediating role of risk perception and attitude. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(10), 351-364.

การป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวด้วยกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV)

รุ่งอรุณ กระแสร์สินธุ์

คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

วรรณพล ศุภสกุลดำรงค์

คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

อังค์วรารักษ์ ขำนาค

คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

อาจารย์ ประจวบเหมาะ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ถนนรัชดาภิเษก จตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

ไกล่รุ่ง กระแสร์สินธุ์

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยปทุมธานี ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ รุ่งอรุณ กระแสร์สินธุ์ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250 E-mail: rungarun@tni.ac.th

วันที่รับบทความ: 16 มีนาคม 2568 วันที่แก้ไขบทความ: 2 เมษายน 2568 วันที่ตอบรับบทความ: 15 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพและปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว และเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพและปัญหาอาชญากรรมที่เคยเกิดขึ้นในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับการนำกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มาใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น **วิธีการวิจัย** เป็นการวิจัยเชิงสำรวจด้วยตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนและนักท่องเที่ยวในจังหวัดระยองเป็นการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก จำนวน 400 ราย ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล **ผลการวิจัย** พื้นฐานและลักษณะทางกายภาพของชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว และปัญหาอาชญากรรมในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวด้วยกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) อย่างมีนัยสำคัญ **นัยทางทฤษฎี/นโยบาย** การเฝ้าระวังและรักษาความปลอดภัยแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยวด้วยกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ทำให้ชุมชนน่าอยู่และทำให้นักท่องเที่ยวมีความอบอุ่นใจเมื่อมาเยือน

คำสำคัญ: การป้องกันปัญหาอาชญากรรม ชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV)

Crime prevention in residential communities and tourist attractions using closed-circuit television (CCTV) cameras

Rungarun Khasasin

Faculty of Business Administration Thai-Nichi Institute of Technology, Phatthanakan Road, Suan Luang, Bangkok 10250

Wannapol Suphaskuldamrong

Faculty of Business Administration Thai-Nichi Institute of Technology, Phatthanakan Road, Suan Luang, Bangkok 10250

Angwarapat Kamnak

Faculty of Business Administration Thai-Nichi Institute of Technology, Phatthanakan Road, Suan Luang, Bangkok 10250

Arjaree Prachuamoh

Faculty of Management Science., Chandrakasem Rajabhat University, Ratchadaphisek Road, Chatuchak Bangkok 10900

Kairung Khasasin

Faculty of Business Administration and Accounting, Pathumthani University, Tiwanon Road, Mueang Pathum Thani

District, Pathum Thani Province 12000

Correspondence concerning this article should be addressed to **Rungarun Khasasin**, Faculty of Business Administration, Thai-Nichi Institute of Technology, Phatthanakan Road, Suan Luang, Bangkok 10250

E-mail: rungarun@tni.ac.th

Received date: March 16, 2025 Revised date: April 2, 2025 Accepted date: April 15, 2025

Abstract

PURPOSES: To study physical characteristics and crime problems in residential communities and tourist attractions, and analyze the relationship between crime problems in residential communities and tourist attractions and the use of CCTV in preventing the crime problems. **METHODS:** A sample survey research of 400 people and tourists in Rayong Province, who were accidentally selected. A questionnaire was used to collect data. **RESULTS:** Basic and physical characteristics of residential communities and tourist attractions and crime problems in residential communities and tourist attractions were significantly related with the prevention of crime problems in residential communities and tourist attractions using CCTV cameras. **THEORETICAL/POLICY IMPLICATIONS:** Monitoring and maintaining the safety of communities and tourists using closed-circuit television (CCTV) cameras could make the communities more livable and make tourists feel comfortable when they visit the communities.

Keywords: Crime prevention, residential communities and tourist attractions, closed-circuit television (CCTV)

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการพัฒนาในด้านความเป็นอยู่ในชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้การสร้างอาคารบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย รวมถึงสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ เกิดขึ้นมากมาย รวมทั้งมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจำนวนมากทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นตามมา เช่น ปัญหาด้านอาชญากรรม ซึ่งเป็นภัยร้ายใกล้ตัวที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด ระบบกล้องวงจรปิดเป็นในระบบความปลอดภัยขั้นพื้นฐาน และด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้เกิดกล้องวงจรปิดในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ปัจจุบันได้มีการนำกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มาใช้แก้ปัญหาดังกล่าว ทำให้เกิดความปลอดภัยในการใช้ชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดระยองที่เป็นเขตชุมชนที่มีประชาชนอยู่อาศัยเป็นจำนวนมากรวมทั้งนักท่องเที่ยวที่เข้ามาค้างแรม ดังนั้นการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) เพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันเหตุที่ร้ายอาจเกิดขึ้นได้ และยังเป็นความจำเป็นในการรักษาความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชนและนักท่องเที่ยว นอกจากนี้กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการรักษาความปลอดภัย ป้องกันปัญหาอาชญากรรมในอาคารสถานที่ และเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอาชญากรรม และตรวจสอบภาพเหตุการณ์

ย้อนหลัง กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ยังช่วยให้การสืบสวนหลังเกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่สามารถทำได้รวดเร็วมีประสิทธิภาพและมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น อีกทั้งภาพที่ได้สามารถใช้เป็นหลักฐานในศาลได้ ด้วยเหตุนี้ทำให้ในเขตชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดระยอง จึงได้มีการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ในทุกพื้นที่

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของเรื่องดังกล่าวจึงได้ศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวด้วยกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) โดยใช้พื้นที่ย่านชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดระยองเป็นกรณีศึกษา ซึ่งจะทำให้ชุมชนน่าอยู่รวมถึงทำให้นักท่องเที่ยวมาเยือนด้วยความอบอุ่นใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพและศึกษาปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว

2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาอาชญากรรมที่เคยเกิดขึ้นในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวและบทบาทของการนำกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มาใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV)

ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้เกิดกล้องวงจรปิดในรูปแบบต่าง ๆ

มากมาย ไม่ว่าจะเป็นกล้องวงจรปิดแบบบันทึกเสียง หรือกล้องวงจรปิดแบบถ่ายภาพสีตอนกลางคืน แต่ที่มีการพูดถึงมากที่สุดอีกอย่างหนึ่งคือระบบกล้อง IP Camera ซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันมากพอ ๆ กันกับกล้องวงจรปิดระบบปกติ เพราะมีประสิทธิภาพในการทำงานที่ค่อนข้างสูง และมีฟังก์ชันการทำงานที่หลากหลาย สำหรับกล้องวงจรปิด CCTV (Closed Circuit Television System) คือ ระบบการบันทึกภาพเคลื่อนไหวที่ถูกจับภาพโดยกล้องวงจรปิด ที่ได้ติดตั้งตามบริเวณต่าง ๆ มายังเครื่องบันทึก (DVR) และ ส่วนรับภาพดูภาพซึ่งเรียกว่า จอภาพ (Monitor) และบันทึกลงไปยังเครื่องบันทึกเป็นระบบสำหรับใช้เพื่อการรักษาความปลอดภัย หรือ ใช้เพื่อการสอดส่องดูแลเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ การทำงานของ CCTV เริ่มจากตัวกล้องที่เป็นตัวรับสัญญาณภาพ จะรับภาพได้นั้นจะต้องมีแสงส่องไปยังวัตถุที่ต้องการ และแสงนั้นจะตกกระทบวัตถุแล้วจึงสะท้อนกลับออกมา (ประสิทธิภาพกล้องนั้น ขึ้นอยู่กับความไวแสง ซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพของการทำงานแตกต่างกันออกไป) และภายในนั้นจะมีตัวแปลงสัญญาณภาพเป็นสัญญาณไฟฟ้า เพื่อส่งต่อสัญญาณตามสายที่เชื่อมจากกล้องไปสู่เครื่องรับสัญญาณภาพ (DVR) แล้วส่งต่อไปยังจอรับภาพ (Monitor) เพื่อแสดงภาพที่ได้จากตัวกล้อง โดยปกติแล้วนั้น ตัวกล้องและจอภาพจะอยู่ต่างสถานที่กัน ซึ่งหลักการทำงานของระบบกล้องวงจรปิดนั้นไม่ซับซ้อนมาก แต่หากต้องการให้

ภาพออกมามีความชัดต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น เครื่องบันทึกภาพ (DVR) กล้องวงจรปิด (CAMERA) ระบบควบคุม หรือ โปรแกรมการจัดการ (CMS) สายสัญญาณ และ ส่วนประกอบอื่น ๆ เช่น Housing, Adaptor, Controller

2. อาชญากรรมในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว

อาชญากรรม หมายถึงการกระทำใด ๆ ที่ถูกบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา (เปี่ยมสมบูรณ์, 2545) หรือความหมายของอาชญากรรมโดยแบ่งออกเป็น 3 นัย(ทรัพย์เย็น และ รอดคลอง, 2551) คือ 1) อาชญากรรมในความหมายของนักกฎหมาย เห็นว่าอาชญากรรมเป็นความประพฤติกฎหมายอาญาห้ามและมีบทกำหนดโทษไว้ คือการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใด ๆ ที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ชัดเจน เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ฐานลักทรัพย์ ฐานฉ้อโกง ฐานชิงทรัพย์ เป็นต้น 2) อาชญากรรมในความหมายของนักอาชญาวิทยา จะมองกันในแง่ของความร้ายแรงของการกระทำและความชั่วที่มีอยู่ในตัวของผู้กระทำมากกว่า กล่าวคือ จะมองความหมายของอาชญากรรมตามความหมายอย่างแคบ ซึ่งหมายถึงการ กระทำที่มีลักษณะชั่วร้าย และเป็นอันตรายต่อสังคมอย่างมากเท่านั้น และ 3) อาชญากรรมในความหมายของนักสังคมวิทยา เห็นว่าความประพฤติผิดขัดแย้งหรือ

ละเมิดต่อระเบียบของสังคมนั้น มิได้หมายความว่า การขัดแย้งจะเป็นอาชญากรรมเสมอไป แต่มีความหมายเพียงว่าผู้นั้นประพฤติและปฏิบัติไม่ถูกต้อง ตามระเบียบที่สังคมกำหนดไว้เท่านั้น การขัดแย้งหรือละเมิดต่อสังคมที่ตราไว้เป็นกฎหมายนั้น จึงเรียกว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมาย หรือเป็นการก่ออาชญากรรมยกเว้นความผิดลหุโทษไม่ถือว่าเป็นการก่ออาชญากรรม

ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime triangle Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุ หรือองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรมได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย ซึ่งสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาอาชญากรรมทางกายภาพ ทั้งด้านการป้องกันและการปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม โดยได้อธิบายถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรมไว้ว่าประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ของสามเหลี่ยม 3 ด้าน คือ 1) คนร้าย (Offender) หมายถึงผู้ที่มีความต้องการ (Desire) ที่จะก่ออาชญากรรม หรือลงมือกระทำความผิด 2) เหยื่อ (Victim) และเป้าหมาย (Target) หมายถึง บุคคล และสถานที่วัตถุที่คนร้ายมุ่งที่จะกระทำต่อเหยื่อหรือเป็นเป้าหมายที่คนร้ายต้องการ และ 3) โอกาส (Opportunity) หมายถึง เวลา (Time) และสถานที่ (Place) ที่เหมาะสมพอดีที่คนร้ายสามารถที่จะก่ออาชญากรรม หรือลงมือกระทำความผิดได้ กล่าวคือหากขาดองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งแล้ว จะทำให้อาชญากรรมไม่

สามารถเกิดขึ้นได้ (อรุณจิต และ มั่นเหมาะ 2559)

Sutherland and Cressey (1974) ได้ให้ความหมายของการป้องกันอาชญากรรม(Crime Prevention Concepts) ว่าเป็นความพยายามที่จะสกัดกั้นมิให้เกิดอาชญากรรมขึ้นในขณะที่เปี่ยมสมบูรณ์ (2545) ได้ให้ความหมายของคำว่า “การป้องกันอาชญากรรมพื้นฐาน” โดยทั่วไปแล้ว การป้องกัน หมายถึง การดำเนินการใดเพื่อมิให้สิ่งที่จะป้องกันเกิดขึ้นกล่าวคือการป้องกันอาชญากรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องปฏิบัติร่วมกันหลายฝ่าย เพราะอาชญากรรมเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของคนในสังคม การป้องกันอาชญากรรมจึงได้ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐและประชาชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานของรัฐคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการป้องกันความปลอดภัยให้แก่ประชาชน รวมไปถึงมาตรการจัดการรักษาความปลอดภัยด้านอาชญากรรมนั้น มีส่วนสำคัญที่ช่วยลดการเกิดเหตุอาชญากรรมได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่อย่างไรก็ตามมาตรการในการรักษาความปลอดภัยนั้น ควรประกอบด้วยการป้องกันในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคคล สถานที่ หรือ ปัจจัยทางด้านข้อมูลและอุปกรณ์หากเกิดความบกพร่องในด้านใดด้านหนึ่งแล้วย่อมส่งผลให้อาชญากรรมเกิดขึ้นโดยง่าย

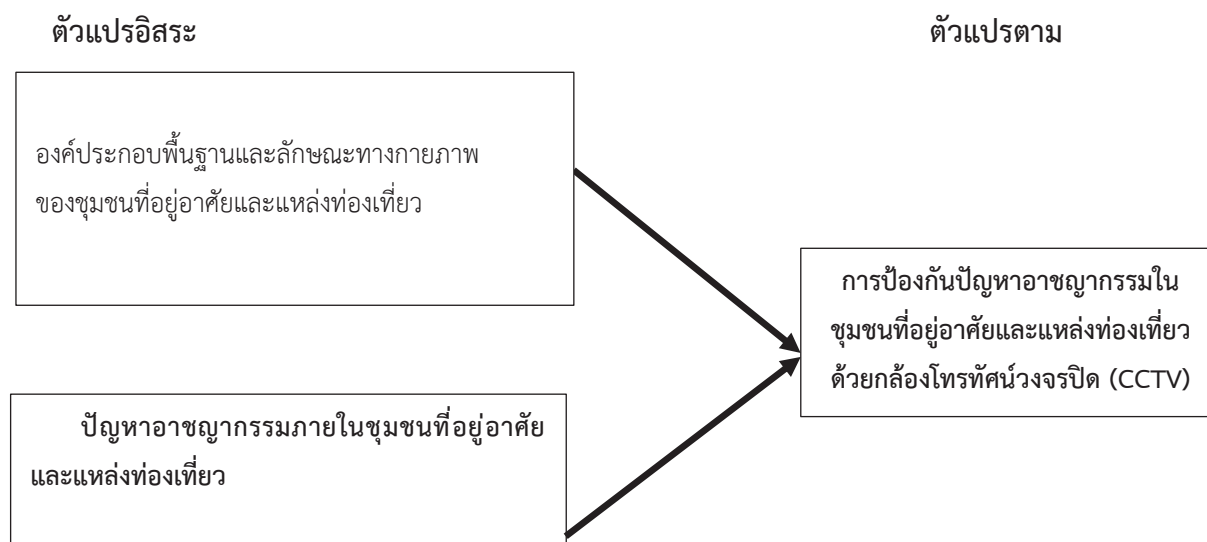
การทอ่งเกี่ยวกับอาชญากรรม Bennet and Bennet (2003) ให้ เห็นว่า นักทอ่งเทียวโดยเฉพาะชาวต่างชาติ มักนำเงิน

ก่อนใหญ่เข้าสู่พื้นที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ พวกเขามักเป็นเป้าสายตาจากคนร้าย และมักจะถูกล่อลวงได้ง่ายกว่าคนท้องถิ่น เพราะความไม่คุ้นชินพื้นที่วัฒนธรรม ภาษา และคนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว มักจะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมได้ง่ายหากคนร้ายสบช่องโอกาส เพราะพวกเขามักจะทำตัวตามสบาย ไม่ระวังตัวเองมาก ไม่คุ้นเคยกับพื้นที่ จะไม่มีทางทราบว่า พื้นที่ใดในสถานการณ์ที่ท่องเที่ยว นั้นเป็นอันตราย และไม่ทราบว่าปกติแล้วในพื้นที่นั้น ๆ เกิดอาชญากรรมขึ้นบ้างหรือไม่ พวกเขาจะเป็นเป้าหมายของคนร้ายในการฉกชิงวิ่งราวได้ง่าย เพราะมีความแตกต่างจากคนในท้องถิ่นชัดเจนในเรื่องของการแต่งกาย และท่าทีที่ให้ความสนใจกับสถานที่ นักท่องเที่ยว

มักจะถูกประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินในทันทีที่แยกตัวออกจากกลุ่มนักท่องเที่ยวของตน หรือพาตนเองเข้ามาในสถานที่ หรือโอกาสที่เสี่ยงต่อการถูกประทุษร้าย ดังนั้นมาตรการรักษาความปลอดภัยจึงต้องครอบคลุมไปถึงประชากรในพื้นที่ และผลกระทบทางด้านความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาด้วยเช่นกัน

แนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 เสนอกรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจด้วยตัวอย่าง (sample survey research) กับประชาชนและนักท่องเที่ยวในจังหวัดระยองอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 ใช้การเลือกตัวอย่างตามสะดวก (Convenience sampling) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนั้นผ่านการทดสอบความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือจากค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค และการสอบทานเนื้อหา (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยทุกข้อคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6-1.0 ซึ่งมากกว่า 0.5 จึงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ผู้วิจัยได้นำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงพัฒนาแบบสอบถามให้กระชับ ชัดเจน ครอบคลุมตรงกับประเด็นที่ต้องการ ก่อนนำมาใช้เก็บข้อมูลจริง ในช่วงเดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2567 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่มีความเต็มใจและสะดวกตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยแบบพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 69.75) อายุระหว่าง 21-40 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 45.00) การศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 57.50) รายได้ต่อเดือน 5,001-15,000 บาท (ร้อยละ 34.75) อาชีพเจ้าของธุรกิจ/ค้าขาย/รับจ้าง/พนักงานบริษัท (ร้อยละ 27.75) และส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มาท่องเที่ยวในย่านชุมชนของจังหวัดระยอง (ร้อยละ 37.25)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว

ลักษณะทางกายภาพเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลของภาคตะวันออก ทำให้บางแห่งมีผู้คนสัญจรเป็นจำนวนมากและพลุกพล่าน ($\bar{X} = 4.91$) รองลงมาชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีการเกิดปัญหาอาชญากรรมบ่อยครั้ง ได้แก่ บริเวณชายทะเลในอำเภอเมืองระยอง ($\bar{X} = 4.89$) มีการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ในแหล่งท่องเที่ยวและจุดสำคัญอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.88$) และชุมชนที่อยู่อาศัยบางแห่งเป็นแบบปิด/การสัญจรของคนในชุมชนไม่พลุกพล่าน ($\bar{X} = 4.83$) น้อยที่สุด ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นและองค์ประกอบพื้นฐานและลักษณะทางกายภาพของชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว และปัญหาอาชญากรรม

ปัจจัยด้านองค์ประกอบพื้นฐานและลักษณะทางกายภาพของชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	คิดเป็นร้อยละ	แปลผล
1. มีการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ในแหล่งท่องเที่ยวและจุดสำคัญอย่างเหมาะสม	4.88	.597	97.60	มากที่สุด
2. ลักษณะทางกายภาพเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลของภาคตะวันออกเฉียงใต้บางแห่งมีผู้คนสัญจรเป็นจำนวนมากและพลุกพล่าน	4.91	.580	98.10	มากที่สุด
3. ชุมชนที่อยู่อาศัยบางแห่งเป็นแบบปิด/การสัญจรของคนในชุมชนไม่พลุกพล่าน	4.83	.545	96.60	มากที่สุด
4. ชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีการเกิดปัญหาอาชญากรรมบ่อยครั้ง ได้แก่ บริเวณชายหาดในอำเภอเมือง	4.89	.363	97.70	มากที่สุด
โดยรวม	4.88	.421	97.50	มากที่สุด

ปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) โดยปัญหาที่มากที่สุด คือ อาชญากรรมองค์กร โดยมีผู้ประกอบการ พนักงานหรือผู้ที่เข้ามาพักอาศัยเป็นผู้เสียหายภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.88$) รองลงมาปัญหาอาชญากรรมเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย เช่น การทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกาย ปัญหาเสพติดภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.84$) มีการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา เช่น การประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของ

ชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.81$) การประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน การลักทรัพย์และการฉ้อโกงทรัพย์ภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.80$) อาชญากรรมองค์กร โดยมีผู้ประกอบการ พนักงานหรือผู้ที่เข้ามาพักอาศัยเป็นผู้เสียหาย ($\bar{X} = 4.79$) และการดำเนินการที่ไม่เป็นธรรมต่อนักท่องเที่ยว เช่น การหลอกลวงการเอารถเช่าเปรียบนักท่องเที่ยวภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.66$) น้อยที่สุด ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว

ปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	คิดเป็นร้อยละ	แปลผล
1. การประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน การลักทรัพย์และการฉ้อโกงทรัพย์สินภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	4.80	.556	95.90	มากที่สุด
2. ปัญหาอาชญากรรมเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย เช่น การทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกาย ปัญหาเสพยาเสพติดภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	4.84	.480	96.80	มากที่สุด
3. การดำเนินการที่ไม่เป็นธรรมต่อนักท่องเที่ยว เช่น การหลอกลวงการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	4.66	.686	93.20	มากที่สุด
4. อาชญากรรมองค์กร โดยมีผู้ประกอบการ พนักงานหรือผู้ที่เข้ามาพักอาศัยเป็นผู้เสียหายภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	4.88	.386	97.65	มากที่สุด
5. การกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา เช่น การประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	4.81	.500	96.20	มากที่สุด
6. อาชญากรรมองค์กร โดยมีผู้ประกอบการ พนักงานหรือผู้ที่เข้ามาพักอาศัยเป็นผู้เสียหาย	4.79	.461	95.75	มากที่สุด
โดยรวม	4.80	.318	95.92	มากที่สุด

ส่วนที่ 3 การนำกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มาใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว

การนำกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มาใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว

โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) โดยจำแนกรายด้าน ดังนี้

1. ด้านสภาวะแวดล้อม (Context)

โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) โดยด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.75$)

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) โดยด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ จำนวนกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มีความเพียงพอเหมาะสมกับชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.81$)

3. ด้านผลผลิต (Product) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$) โดยด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ภาพบันทึกที่ได้จากกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) สามารถนำไปเป็นหลักฐานในการจับกุมผู้กระทำความผิดได้ ($\bar{X} = 4.56$) ดัง (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การนำกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มาใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว

การนำกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มาใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	S.D.	คิดเป็นร้อยละ	แปลผล
1. ด้านสภาวะแวดล้อม (Context)	4.66	.431	93.20	มากที่สุด
1. การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	4.70	.600	94.05	มากที่สุด
2. พื้นที่ในการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มีความเหมาะสม	4.53	.775	90.60	มากที่สุด
3. การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	4.75	.578	94.95	มากที่สุด
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)	4.67	.415	93.35	มากที่สุด
1. จำนวนกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มีความเพียงพอเหมาะสมกับชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	4.81	.448	96.15	มากที่สุด
2. กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ที่ใช้ในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวมีความทันสมัยและทนทานต่อการใช้งาน	4.58	.648	91.55	มากที่สุด
3. กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ได้รับการดูแลบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ	4.62	.723	92.35	มากที่สุด

ตารางที่ 3 (ต่อ) การนำกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มาใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว

การนำกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มาใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	S.D.	คิดเป็นร้อยละ	แปลผล
3. ด้านผลผลิต (Product)	4.41	.301	88.17	มากที่สุด
1. กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว มีความมั่นใจต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.54	.543	90.70	มากที่สุด
2. กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) เป็นเครื่องมือที่ช่วยคลี่คลายเหตุร้ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	4.41	.536	88.15	มากที่สุด
3. เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้นกับชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวสามารถขอติดกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ได้	4.54	.542	90.85	มากที่สุด
4. ประชาชนที่อาศัยในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์จากกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV)	4.08	.840	81.60	มาก
5. ภาพบันทึกที่ได้จากกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) สามารถนำไปเป็นหลักฐานในการจับกุมผู้กระทำความผิดได้	4.56	.643	91.10	มากที่สุด
6. การเรียกดูภาพบันทึกจากกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มีความสะดวกรวดเร็ว	4.24	.788	84.70	มากที่สุด
7. ประชาชนที่อาศัยในชุมชนและนักท่องเที่ยวรู้สึกปลอดภัยอุ่นใจในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.51	.544	90.10	มากที่สุด
โดยรวม	4.58	.286	91.57	มากที่สุด

การป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวด้วยกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV)

ปัญหาอาชญากรรมภายใน และองค์ประกอบพื้นฐานและลักษณะทางกายภาพของชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการป้องกันปัญหาอาชญากรรม

ในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวด้วย
กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะและปัญหาอาชญากรรมในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว
กับการนำกล้องโทรทัศน์วงจรปิดมาใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
1 (Constant)	1.709	.184		9.265	.000
1. องค์ประกอบพื้นฐานและลักษณะทางกายภาพของชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	.145	.029	.213	4.945	.000
2. ปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว	.451	.039	.500	11.623	.000

R=.617 R Square=.381 F= 121.995***

(***p<0.001)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง
มีอายุระหว่าง 21-40 ปี มากที่สุด การศึกษา
สูงสุดส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน
5,001-15,000 บาท ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็น
เจ้าของธุรกิจ/ค้าขาย/รับจ้าง/พนักงานบริษัท
และส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มาท่องเที่ยวในย่านชุมชน
ของจังหวัดระยอง

ลักษณะทางกายภาพเป็นชุมชนที่อยู่อาศัย
และแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลของภาคตะวันออก
ทำให้บางแห่งมีผู้คนสัญจรเป็นจำนวนมากและ

พลุกพล่าน ชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว
บางแห่งมีการเกิดปัญหาอาชญากรรมบ่อยครั้ง
ได้แก่ บริเวณชายทะเลในอำเภอเมืองระยอง มี
การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ใน
แหล่งท่องเที่ยวและจุดสำคัญอย่างเหมาะสม
และชุมชนที่อยู่อาศัยบางแห่งเป็นแบบปิด/การ
สัญจรของคนในชุมชนไม่พลุกพล่านน้อยที่สุด
ตามลำดับ

ปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชนที่อยู่
อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด คือ
อาชญากรรมองค์กร โดยมีผู้ประกอบการ

พนักงานหรือผู้ที่เข้ามาพักอาศัยเป็นผู้เสียหายภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือปัญหาอาชญากรรมเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย เช่น การทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกาย ปัญหายาเสพติดภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว มีการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา เช่น การประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินของชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว การประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน การลักทรัพย์และการฉ้อโกงทรัพย์สินภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว อาชญากรรมองค์กร โดยมีผู้ประกอบการ พนักงานหรือผู้ที่เข้ามาพักอาศัยเป็นผู้เสียหาย และการดำเนินการที่ไม่เป็นธรรมต่อนักท่องเที่ยว เช่น การหลอกลวงการเอารถเช่าเปรียบนักท่องเที่ยวกวภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวอย่างน้อยที่สุด ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khanh Duy (2018) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมให้นักท่องเที่ยว : กรณีศึกษา กองบัญชาการตำรวจนครบาลฮานอย ประเทศเวียดนาม พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรการรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ท่องเที่ยวกรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม แบ่งได้เป็น 1) ด้านบุคคล (ด้านเหยื่อ) 2) ด้านบุคคล (ผู้กระทำความผิด) 3) ด้านสถานที่ (ที่พัก) 4) ด้านสถานที่ (แหล่งท่องเที่ยว) 5) ด้านเอกสาร (การบันทึกประวัติอาชญากร) 6) ด้านเอกสาร (การบันทึกประวัติคนเข้าพื้นที่) 7) การเข้าถึงเกิด

เหตุ 8) การปิดล้อมที่เกิดเหตุและการจับกุมคนร้าย 9) การสืบสวนสอบสวนคดี 10) การติดตามคนร้ายและ 11) สภาพปัญหาการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมให้นักท่องเที่ยวของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม

การนำกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มาใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จำแนกรายาดังนี้

1. ด้านสภาวะแวดล้อม (Context) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าความคิดเห็นมากที่สุด คือ การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าความคิดเห็นมากที่สุด คือ จำนวนกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) มีความเพียงพอเหมาะสมกับชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว

3. ด้านผลผลิต (Product) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าความคิดเห็นมากที่สุด คือ ภาพบันทึกที่ได้จากกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) สามารถนำไปเป็นหลักฐานในการจับกุมผู้กระทำความผิดได้ สอดคล้องกับ

ผลงานวิจัยของ ดีแก้ว (2562) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทของกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ในการป้องกันการเกิดอาชญากรรม ในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ กรณีศึกษาถนนข้าวสาร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกล้องโทรทัศน์วงจรปิด ในพื้นที่ถนนข้าวสารในการป้องกันอาชญากรรม ประเภททรัพย์ ได้แก่ 1) องค์ประกอบพื้นฐาน และลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ถนนข้าวสาร 2) ปัจจัยด้านกระบวนการยุติธรรมและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ 3) ปัจจัยด้านเหยื่อ 4) ปัจจัยด้านตัวอาชญากรรม และ 5) ปัจจัย อื่น ๆ อันเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของ กล้องโทรทัศน์วงจรปิดในการป้องกันอาชญากรรม เช่น นโยบายในการป้องกันอาชญากรรม และจำนวนและคุณสมบัติของ กล้องโทรทัศน์วงจรปิด เป็นต้น ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกล้องโทรทัศน์วงจรปิดในการป้องกันอาชญากรรมประเภททรัพย์ในพื้นที่ถนนข้าวสาร ได้แก่ 1) ควรมีการปรับเปลี่ยนกำลังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้เพียงพอต่อปริมาณงาน และการดึงภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น อาสาสมัครตำรวจ 2) ควรมีการปรับปรุงนโยบายป้องกันอาชญากรรมโดยมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและมีแนวทางในการติดตามผลลัพธ์โดยตลอด 3) ควรมีการจัดตั้ง

ชุดสายตรวจพิเศษอันประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจและล่ามเพื่อให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับอาชญากรรม และข้อควรระวัง 4) ติดป้ายประกาศทั้งในส่วนของการแจ้งเตือนนักท่องเที่ยวให้ระวังทรัพย์สินของตนและประกาศเกี่ยวกับการมีอยู่และบริหารความปลอดภัยในพื้นที่ด้วยกล้องโทรทัศน์วงจรปิด 5) การเพิ่มจำนวนกล้องโทรทัศน์วงจรปิด และบริหารจัดการติดตั้งและทิศทางให้สอดคล้องกัน เพื่อลดจุดบอดในพื้นที่ที่กล้องโทรทัศน์วงจรปิดไม่สามารถบันทึกได้หรือภาพที่บันทึกได้ไม่มีประสิทธิภาพ และ 6) การเปลี่ยนประเภทของกล้องโทรทัศน์วงจรปิดที่ใช้งานอยู่ จากแบบยึดติดแน่น (Fixed) เป็นแบบที่สามารถควบคุมทิศทางได้จากห้องควบคุม และเพิ่มประสิทธิภาพในการบันทึกภาพ เช่น ความคมชัดของภาพที่ได้ และการขยายภาพที่บันทึกได้ เป็นต้น

องค์ประกอบพื้นฐานและลักษณะทางกายภาพของชุมชนและปัญหาอาชญากรรมในที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวด้วยกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัญหาอาชญากรรมภายในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ต่อการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวด้วยกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธุ์วัฒนา (2567) ที่ศึกษาเรื่องบุปผาปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันอาชญากรรมของตำรวจภูธรเมือง จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า 1) ประชาชนส่วนใหญ่พึงพอใจในระดับมากกับการให้การศึกษาสาธารณะ ($\bar{X} = 3.14$ จากคะแนนเต็ม 5 / S.D. = 0.49) การปรับสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.08$ / S.D. = 0.63) การใช้กฎหมายและการลงโทษ ($\bar{X} = 2.96$ / S.D. = 0.52) และพึงพอใจจากการติดตั้งกล้องวงจรปิดระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61$ / S.D. = 0.44) 2) การติดตั้งกล้องวงจรปิดมีอิทธิพลทางตรงมากที่สุด ($\beta = .887$) ต่อการป้องกันอาชญากรรม ส่วนการให้การศึกษาแก่สาธารณะมีอิทธิพลทางอ้อม ($\beta = 1.223$) และ ผลรวม ($\beta = .2.039$) มากที่สุดต่อการป้องกันอาชญากรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ชุมชนที่อยู่อาศัยและหน่วยงานการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดระยองควรให้

ความสำคัญกับการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) เพื่อเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ให้กับชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดระยอง ความรู้สึกในเชิงบวกของชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดระยอง โดยเน้นไปที่การสร้างเชื่อมั่นในด้านมาตรการการรักษาความปลอดภัยด้วยกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ที่หน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่นำมาติดตั้ง นอกจากนี้ ควรพิจารณานโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับมาตรการการรักษาความปลอดภัยให้มีความเหมาะสม เพื่อไม่ให้กระทบต่อชุมชนที่อยู่อาศัยและแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดระยอง และผู้ที่ตั้งใจเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดระยอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ปรากฏในงานนี้เพื่อหาข้อค้นพบที่แตกต่าง หาข้อค้นพบที่มีเนื้อหากว้าง และศึกษาเชิงเปรียบจากมาตรการรักษาความปลอดภัยโดยวิธีการอื่น ๆ นอกเหนือจากการใช้กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV)

References

- Aroonjit, S., & Manmoh, W. (2559). The factors of begetting sex crimes and the direction to prevent sex crimes according to crime triangle theory. *Journal of Criminology and Forensic Science*, 2(1), 23-32.
- Bennet, A. & Bennet. (2003). *The partnership between organization learning and knowledge management*. Springer-Verlag.

- Deekeaw, K. (2562). *The roles of CCTV to prevent the property crimes: The case study of Khao San walking street* [Paper presentation]. RSU National Research Conference, Bangkok, Thailand.
- Khanh Duy, N. (2018). Guideline of crime security management for tourists: Case study of Metropolitan Police Commission Hanoi, Vietnam. *Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies*, 7(2), 25-34.
- Phanwattana, P. (2567). The antecedent of crime prevention of Mueang Surin Provincial Police. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*, 2(5), 53-72.
- Piemsombun, P. (2545). *Crime control from the environment: Theoretical principles and measures*. Bannakit.
- Sutherland, E. H., & Cressey, D. R. (1974). *Criminology*. Lippincott.
- Trapyen, N., & Rotklong, P. (2551). *Police volume 6, screen protection section*. Police Printing House.

ความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล

ปณิธาน พลเสน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

อรนันท์ กลั่นทูประ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ ปณิธาน พลเสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

E-mail: Panitan.pol@ku.th

วันที่รับบทความ: 5 ธันวาคม 2567 วันที่แก้ไขบทความ: 7 มีนาคม 2568 วันที่ตอบรับบทความ: 31 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่น และเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นจำแนกตามตัวแปรภูมิหลังทางสังคม-เศรษฐกิจ **วิธีการวิจัย** การสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระบุรี จำนวน 305 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล **ผลการวิจัย** ประชาชนมีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้และความสามารถ และด้านสังคม ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระดับความคาดหวังของประชาชนจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 **นัยทางทฤษฎี/นโยบาย** นักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระบุรี ควรพัฒนาการมีส่วนร่วมกับประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้น ยอมรับความเห็นต่าง และอุทิศตนเพื่อสังคม เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากประชาชนมากขึ้น และสร้างสังคมที่ดีขึ้น

คำสำคัญ : ความคาดหวัง นักการเมืองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล

People's expectations of local politicians in a subdistrict administrative organization

Panitan Polsan

Kasetsart University, 50 Ngamwongwan Road, Lat Yao, Chatuchak, Bangkok, 10900

Oranun Gluntapura

Kasetsart University, 50 Ngamwongwan Road, Lat Yao, Chatuchak, Bangkok, 10900

Correspondence concerning this article should be addressed to **Panitan Polsan**, Kasetsart University, 50 Ngamwongwan Road, Lat Yao, Chatuchak, Bangkok, 10900

E-mail: Panitan.pol@ku.th

Received date: December 5, 2024 Revised date: March 7, 2025 Accepted date: March 31, 2025

Abstract

PURPOSES: To study people's expectations of local politicians and to compare the people's expectations of local politicians classified by socio-economic background variables. **METHODS:** Sample survey of 305 people in the Khao Din Phatthana Subdistrict Administrative, Organization, Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province using the questionnaire as a data collection tool. **RESULTS:** People's expectations of local politicians at the overall level was at a high level as follows : Morality and ethics, personality, knowledge and abilities, and social aspects respectively. The results of the hypothesis testing revealed that the level of expectations of the people classified by gender, age, level of education, occupation, and monthly income were not significantly different at $p = 0.05$. **THEORY/POLICY IMPLICATIONS:** Local politicians particularly in the Khao Din Phatthana Subdistrict Administrative Organization, Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province should increase participation with local people, accept different opinions, and devote themselves to society to gain more acceptance from the people and create a better society.

Keywords : Expectation, local politicians, subdistrict administrative organizations

บทนำ

การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดว่ารัฐจะต้องให้อิสระแก่ท้องถิ่น กระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น เพื่อที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ได้เอง ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด การให้อิสระในการบริหารงานแก่องค์กรปกครองท้องถิ่น จะทำให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ แก้ไขได้อย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวยังได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้สมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งได้รับการเลือกจากประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง มีการกำหนดให้มีกระบวนการตรวจสอบการทำงานของสมาชิกสภาท้องถิ่นโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเห็นชอบว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นคนนั้น ๆ ไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 284 มาตรา 285 และมาตรา 286 (พระราชกฤษฎีกา, 2550)

ในอดีตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ภายใต้อำนาจการดูแลของส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แต่หลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ทำให้

องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงานมากขึ้น ทำให้นักการเมืองท้องถิ่นหรือผู้มีอำนาจในท้องถิ่นจะต้องมีความสามารถเพียงพอต่อการบริหารงานที่จะได้รับจากส่วนกลาง เพื่อให้องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ในการปกครอง การบริหารงาน บริหารบุคคล บริหารการเงินและการคลังได้ด้วยตัวองค์กรเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่านักการเมืองท้องถิ่น มีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากความสำคัญและความสำเร็จของท้องถิ่นขึ้นอยู่กับความสามารถของนักการเมืองท้องถิ่นหรือผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น ถ้าองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไม่ว่าจะนำพาองค์กรไปในทิศทางใด ส่วนกลางและประชาชนก็ยังให้ความเชื่อมั่นและคาดหวังในการบริหารงาน ดังนั้นนักการเมืองท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการเข้าหาประชาชนเพื่อให้เกิดความสนิทสนมและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง

การบริหารงานในองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากผู้นำทางการเมืองและนักการเมืองท้องถิ่นแล้ว ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่นของตนเอง เพราะประชาชนมีความรู้และเข้าใจในปัญหาที่เผชิญ ซึ่งคาดหวังที่จะได้ผู้นำที่มีลักษณะตามที่ตนเองต้องการ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นเพื่อ

ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการติดตามการดำเนินงานของคณะผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น การที่ประชาชนจะมีความคาดหวังในการเลือก นักการเมืองท้องถิ่นขึ้นมาทำหน้าที่ตามที่ตนเอง ต้องการจึงเป็นเรื่องสำคัญที่นักการเมืองท้องถิ่น ต้องใส่ใจและให้ความสำคัญ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะที่อยู่อาศัยในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล เขาหินพัฒนา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นใน องค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ เนื่องจากผู้วิจัย มองว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ เป็น องค์การที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และยัง ต้องประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งทาง ราชการและเอกชน ผู้วิจัยจึงต้องการ ทำการศึกษาเพื่อดูว่าประชาชนมีความคาดหวัง ต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วน ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์อย่างไร เพื่อที่ผู้บริหารและสมาชิก สภาขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์จะได้นำ ผลจากการศึกษาไปปรับใช้ เป็นข้อมูล และ ปรับปรุง รวมไปถึงพัฒนาตนเองให้ตรงกับ ความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของ ประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การ บริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของ ประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นจำแนกตามตัว แปรภูมิหลังทางสังคม-เศรษฐกิจ

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

ระบอบการปกครองของประเทศไทย วัตถุประสงค์คือต้องการให้มีความมั่นคง ภายในประเทศ แต่เดิมการปกครองส่วนใหญ่มิ ลักษณะรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางเพื่อความ สะดวกในการจัดการ ต่อมาเมื่อมีการพัฒนา ประเทศ พัฒนาเมืองทำให้มีประชากรเพิ่มขึ้น รัฐ จึงต้องเพิ่มการตอบสนองต่อประชาชนมากขึ้น แต่การมีรัฐบาลกลางอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อ การตอบสนองต่อประชาชน ไม่สามารถบริการ และอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึง แนวคิดการกระจายอำนาจการบริหารการ ปกครองสู่ท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น การปกครองส่วน ท้องถิ่นนั้นเป็นรูปแบบการปกครองที่มาจากการ กระจายอำนาจของรัฐ โดยจะเกิดเป็นองค์การที่ ทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ โดยคนในท้องถิ่น เอง ซึ่งจะถูกจัดตั้งและดูแลโดยรัฐบาล แต่จะมี อำนาจของตนเองในการกำหนดนโยบายและ ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้นำเสนอไว้

ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ 1) สถานะตามกฎหมาย 2) พื้นที่และระดับ 3) การกระจายอำนาจและ หน้าที่ 4) องค์กรณีบุคคล 5) การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหาร 6) มีอิสระในการปกครองตนเอง 7) มีงบประมาณรายได้ที่เป็นของตนเอง และ 8) มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง (วงศ์สังข์, 2554) สรุปได้ว่าการปกครองท้องถิ่นหมายถึง การจัดการ จัดระเบียบการปกครอง ให้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจ การปกครองโดยรัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชน ในท้องถิ่น ซึ่งจะมีอิสระในการดำเนินงานต่าง ๆ ในการปกครองตนเอง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญและวิถีของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับนักการเมือง

นักการเมือง (Politicians) คือ ผู้ที่มีอำนาจในการอำนวยความสะดวกในระบอบประชาธิปไตย บุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นนักการเมืองนั้น โดยปกติแล้วต้องสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนแสดงความนิยมชมชอบ และเมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วก็อยู่ในตำแหน่งในระยะเวลาอันจำกัด กล่าวคือ จะต้องทำการเลือกตั้งกันใหม่เพื่อหาบุคคลที่จะไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยเหตุที่นักการเมืองต้องต่อสู้กับคู่แข่งเพื่อให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนนหรือแสดงความนิยม (วงศ์สังข์, 2554) ประเภทของนักการเมืองยังแบ่งออกเป็น 3 ประเภท จากการติดตามการเมือง ได้แก่ 1) ประเภทอาสาหรืออุทิศตัว

เต็มที่เป็นพวกที่มีความคิดและความรู้สึกที่รุนแรง เช่น ยอมรับนับถือนโยบายพรรคและหัวหน้าพรรคอย่างลึกซึ้ง 2) ประเภทแนวร่วมหรือพันธมิตร เป็นพวกมีศรัทธาและมีอุดมการณ์ทางการเมือง รองจากนักการเมืองประเภทอาสา และ 3) ประเภทพวกมีศรัทธา เป็นพวกที่เฉยเมยทางการเมือง แต่ยังคงมีความศรัทธาอยู่บ้างเล็กน้อย

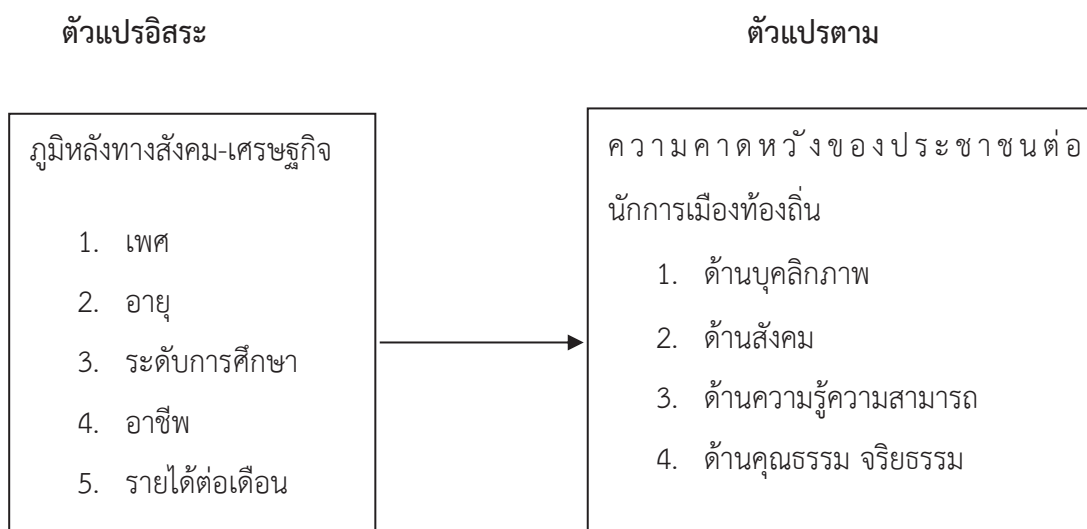
ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

เป็นแนวความคิดที่ระบุว่าบุคคลนั้นมีความคาดหวังต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้วได้แสดงออกมาโดยผ่านการพูด การเขียน และในการแสดงออกดังกล่าวนั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของบุคคล ซึ่งบุคคลอื่นมีความคิดที่อาจไม่เห็นด้วยก็ได้ หรืออีกคำกล่าวหนึ่ง ความคาดหวัง คือ การที่ได้แสดงออกทางด้านทัศนคติอย่างหนึ่ง โดยมีเรื่องของสภาวะทางอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง มีปฏิกริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก ทำให้บุคคลพร้อมแสดงออกโต้ตอบสิ่งต่าง ๆ ในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ องค์ประกอบของความคาดหวังมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) Valance หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อผลลัพธ์ของการกระทำที่เกิดจากการทำงาน 2) Instrumentality หมายถึง สื่อ เครื่องอุปกรณ์ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ที่น่าพึงพอใจ และ 3) Expectancy หมายถึง ความคาดหวังจากบุคคล ประชาชนคนหนึ่งที่มีความหลากหลายและต้องการปัจจัย 4 ปัจจัยก็คือ ความต้องการ ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เสื้อผ้า และอาหาร เมื่อได้รับ

ปัจจัยเหล่านั้นแล้วก็จะมีความต้องการสูงอีกเรื่อย ๆ ความต้องการไม่สิ้นสุดนี้ ทำให้ประชาชนหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการ

นั้น ๆ โดยสิ่งนี้เรียกว่า ความคาดหวัง (Thipsung, 2566)

กรอบแนวความคิดในการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจ จากตัวอย่าง (sample survey) ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 305 คน ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผ่านการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของเครื่องมือ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha Coefficient มากกว่า 0.70 และมีรายละเอียดดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่

2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่ประชาชนคาดหวัง แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านสังคม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรม และจริยธรรม

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 53.4 และเป็นเพศหญิง มีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 46.6 อายุของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อายุ 51-60 ปี มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 รองลงมาอายุ 18-30 ปี มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 อายุ 61 ปีขึ้นไป มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 อายุ 41-50 ปี มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 และน้อยที่สุดอายุ 31-40 ปี มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาเป็นระดับปริญญาตรี มีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 ระดับประถมศึกษา มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 22.6 และน้อยที่สุดคือระดับอนุปริญญา มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0 รองลงมาคือเกษตรกร มีจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 ค้าขาย มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9 และน้อยที่สุดคือ อื่น ๆ มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 และส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,001-20,000 บาท มีจำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 73.8 รองลงมามีรายได้ต่อเดือน 20,000-35,000 บาท มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 มีรายได้

ต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9 และน้อยที่สุดมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 35,000 บาทขึ้นไป มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2

2. ข้อมูลระดับความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

ประชาชนมีความคาดหวังต่อการเมืองท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.35 (จากคะแนนเต็ม 5.0) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่ประชาชนคาดหวังในระดับสูงที่สุดคือ นักการเมืองท้องถิ่นต้องมีความน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.89 รองลงมาคือนักการเมืองท้องถิ่นต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.88 และพบว่า ประเด็นที่ประชาชนคาดหวังในระดับต่ำที่สุดคือ คาดหวังนักการเมืองท้องถิ่นที่เป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.88 และเมื่อแยกวิเคราะห์ข้อมูลความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เป็นรายด้านดังตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนโดยภาพรวมมีความคาดหวังต่อการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.38 โดยมีระดับความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอ

เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ทั้ง 4 ด้าน เรียง
จากคาดหวังมากไปหาคาดหวังน้อย ดังนี้ ด้าน
คุณธรรม และจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.72
รองลงมาคือ ด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่

4.42 ด้านความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่
4.23 และสุดท้าย ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.16
(ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เป็นรายด้าน และโดยรวม

ความคาดหวังของประชาชนรายด้าน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคาดหวัง
ด้านบุคลิกภาพ	4.42	0.30	สูง
ด้านสังคม	4.16	0.29	สูง
ด้านความรู้ความสามารถ	4.23	0.25	สูง
ด้านคุณธรรม และจริยธรรม	4.72	0.29	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.38	0.28	สูง

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน
มีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การ
บริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระ
เกียรติ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน
พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคาดหวังต่อ
นักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล
เขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด
สระบุรี ไม่แตกต่างกัน ($p=0.107$)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ชาย	163	4.3998	0.20989	1.617	0.107
หญิง	142	4.3630	0.18424		

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน
มีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การ

บริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระ
เกียรติ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหาร

ส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.545$)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.122	4	0.031	0.770	0.545
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	11.903	300			
รวม	12.026	304			

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.630$)

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.069	3	0.023	0.578	0.630
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	11.957	301	0.040		
รวม	12.026	304			

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.146$)

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.269	4	0.067	1.717	0.146
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	11.756	300	0.039		
รวม	12.026	304			

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์แตกต่างกัน

จากตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ไม่แตกต่างกัน ($p = 0.098$)

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.248	4	0.083	2.117	0.098
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	11.777	301	0.039		
รวม	12.026	304			

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงหรือเพศใด ๆ ก็ตามต่างต้องการและคาดหวังที่จะได้นักการเมืองท้องถิ่นที่ดี มีความสามารถ อีกทั้งในปัจจุบันยังมีเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ทำให้ทุกเพศแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธิโพธิ์ (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนา ทัศนศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลตาคลี อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ และ ไสสุชล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริมธรรมาภิบาลในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ศึกษาระดับความคาดหวังและเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริมธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีอายุถึงเกณฑ์ในการใช้สิทธิเลือกตั้ง มีวุฒิภาวะและอายุที่มากพอจะคิดวิเคราะห์ได้อย่างดี ทำให้อายุไม่มีผลต่อความคาดหวังในตัวต่อนักการเมืองท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไสสุชล (2562) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริมธรรมาภิบาลในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ศึกษา

ระดับความคาดหวังและเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริมธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และสกุลทอง (2565) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอมืองจังหวัดเชียงใหม่

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ว่าประชาชนจะมีการศึกษาในระดับชั้นใดก็ตาม ต่างก็มีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นที่จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของพวกตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสกุลทอง (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ และ ไสสุชล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริมธรรมาภิบาลในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ศึกษาระดับความคาดหวังและเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริมธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น

จะทำงานอยู่ในพื้นที่หรือนอกพื้นที่ก็ตาม ต่างก็คาดหวังที่จะได้นักการเมืองที่จะทำให้คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น รวมถึงพัฒนาความเจริญของชุมชนด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สกุลทอง (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และใสสุชล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม ธรรมชาติในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริมธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเนื่องต่างกัน มีความคาดหวังต่อนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะไม่ว่าจะมีรายได้ต่อเนื่องเท่าใด ประชาชนต่างก็มีความต้องการและคาดหวังต่อนักการเมืองที่ดี และมีความสามารถพอที่จะบริหารชุมชนให้เจริญเติบโตยิ่งขึ้นไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ใสสุชล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริมธรรมชาติในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ศึกษา ระดับความคาดหวังและเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริมธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และ สกุลทอง (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อการบริหารแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรีจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด

2. นักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรีควรส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง เพื่อร่วมกันตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่น เพื่อความโปร่งใสและไม่ใช้อำนาจไปในทางที่ผิด

3. จากการแบ่งความคาดหวังของประชาชนเป็นรายด้าน ด้านที่ได้คะแนนต่ำที่สุดคือ ด้านสังคม นักการเมืองท้องถิ่นในตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรีควรสื่อสารและอุทิศตนเพื่อสังคมท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นและคาดหวังในตัวของนักการเมืองท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคาดหวังเฉพาะประชาชนในตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เท่านั้น ไม่สามารถอธิบายความคาดหวังของประชาชนในภาพรวมทั้งหมดได้ ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนในแต่ละภาคของประเทศ เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกมากยิ่งขึ้นและมีการสังเกตพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้ได้

ความคิดเห็นของประชาชนที่ดีและลึกมากยิ่งขึ้น
ซึ่งเป็นส่วนที่การศึกษาเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้
และนักการเมืองท้องถิ่น รวมไปถึงองค์การบริหาร
ส่วนตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

จังหวัดสระบุรี สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการ
ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

References

- Royal Decree. (2550). *The Government Gazette*. Vol. 124, Part 47 a, 22-23.
- Saisuchol, N. (2562). People's expectations toward the promotion of good governance of Sub-district Administrative Organizations in Bang Yai District, Nonthaburi Province. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 5, 196-211.
- Sakunthong, S. (2565). People's expectations on the role of local politicians in new management: A case study of Chiang Mai Municipality, Muang District, Chiang Mai Province. *Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences*, 4(1), 16-29.
- Sonthipho, W. (2557). *Citizens' expectations toward local politicians: A case of local development of Takhli Subdistrict Administrative Organization, Amphoe Takhli Nakhon Sawan Province* [Unpublished master's thesis]. Thammasat University.
- Thipsung, N. (2566). *The expectations of people for the development policies and public participation of people in Khohong Municipality, Songkhla Province* [Unpublished master's thesis]. Prince of Songkla University.
- Wongsangha, T. (2554). *Ideal characteristics of local politicians: A case study of Bang Prong Subdistrict, Mueang District, Samut Prakan Province* [Unpublished master's thesis]. Burapha University.

ผลของโปรแกรม K-shape เพื่อเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรม การเคลื่อนไหวร่างกายของพนักงาน

ขวัญเมือง แก้วดำเกิง

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 420/1 ถนนราชวิถี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400

ทิพนาด ชาริรักษ์

สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

อรอุมา บุตรเริ่ม

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 282 ถนนรามคำแหง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ ขวัญเมือง แก้วดำเกิง คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 420/1 ถนนราชวิถี เขตราชเทวี

กรุงเทพมหานคร 10400

Email: kmkaeo@gmail.com

วันที่รับบทความ: 13 กุมภาพันธ์ 2568 วันที่แก้ไขบทความ: 17 มีนาคม 2568 วันที่ตอบรับบทความ: 31 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาผลของโปรแกรม K-shape เพื่อเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมเคลื่อนไหวร่างกายของพนักงานในสถานประกอบการเอกชน **วิธีการวิจัย:** การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานในสถานประกอบการ จำนวน 4 แห่ง รวมจำนวน 156 คน รวมระยะเวลา 6 เดือน โปรแกรมมี 5 กิจกรรม ได้แก่ 1) สร้างความเข้าใจกระบวนการ 2) พัฒนาทักษะแกนนำ 3) จัดกิจกรรมในองค์กร 4) ติดตามและฝึกแกนนำ และ 5) ประเมินและสรุปผล เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามก่อนและหลังการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินงาน ด้วยสถิติ t-test **ผลการวิจัย:** พนักงานกลุ่มตัวอย่างมีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) **นัยทางทฤษฎี/นโยบาย:** หลักการของความรอบรู้ด้านสุขภาพช่วยเพิ่มทักษะที่จำเป็นและช่วยให้พนักงานมีพฤติกรรมเคลื่อนไหวร่างกายเพิ่มขึ้น ซึ่งหากมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจะทำให้ร่างกายมีความพร้อมในการทำงานและเกิดสุขภาวะที่ดีในระยะยาว

คำสำคัญ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ พฤติกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย พนักงาน

Effects of the K-shape program on the improvement of health literacy and physical activities among employees

Kwanmuang Kaeodumkoeng

Faculty of Public Health, Mahidol University, 420/1 Ratchawithi Road, Ratchathewi District, Bangkok 10400

Tippanad Chareerak

Research Center, Kasembundit University, 1761 Phatthanakan, Suan Luang District, Bangkok 10250

Ornuma Butrrerm

Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University, 282 Ramkhamhaeng Road, Bangkapi District, Bangkok 10240

Correspondence concerning this article should be addressed to **Kwanmuang Kaeodumkoeng** Faculty of Public Health, Mahidol University, 420/1 Ratchawithi Road, Ratchathewi District, Bangkok 10400

Email: kmkaeo@gmail.com

Received date: February 13, 2025 Revised date: March 17, 2025 Accepted date: March 31, 2025

Abstract

PURPOSES: To study the effects of the K-shape program on the improvement of health literacy and physical activities among employees in a private organization. **METHODS:** Action research, sample groups including 156 employees in 4 companies for 6 months. The program consisted of 5 activities, 1) understanding the process, 2) leader skills development, 3) organizing activities in company, 4) follow up & coaching, and 5) evaluation & summary. Data were collected before and after the program by using the questionnaire, and analyzed by descriptive statistics, and t-test. **RESULTS:** After the program, the sample group had higher health literacy and physical activities than baseline significantly ($P < 0.05$). **THEORETICAL/POLICY IMPLICATIONS:** The principles of health literacy could help improve the essential skills and physical activity of employees. Continuous practices could enhance physical strength for work and health as well in the long run.

Keywords: Health literacy, physical activities, employees

บทนำ

แรงงานไทยในภาคอุตสาหกรรมและบริการ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในสถานะที่น่าเป็นห่วง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ เสียชีวิตจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) รายงาน Thai health watch (Institute for Population and Social Research, 2022) ระบุว่า มีคนไทยผู้เสียชีวิตจาก NCDs ปีละกว่า 3.2 แสนคน โดยเสียชีวิตจากโรคมะเร็งมากที่สุด ตามมาด้วยโรคหลอดเลือดสมอง หัวใจขาดเลือด และเบาหวาน ตามลำดับ สาเหตุหลักมาจากพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องในการใช้ชีวิตและการทำงาน ได้แก่ พฤติกรรมเนือยนิ่ง ขาดการเคลื่อนไหวร่างกายและออกกำลังกาย รับประทานอาหารหวานจัด เค็มจัด ไขมันสูง สูบบุหรี่ และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งทำให้ง่ายต่อการเกิดโรคประสิทธิภาพในการทำงาน

แนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของพนักงานในสถานประกอบการ จำเป็นต้องดำเนินการในช่วงระหว่างเวลาทำงานและการใช้ชีวิตในสถานที่ทำงาน โดยองค์การอนามัยโลก (2016) ได้ชี้แนะประเทศสมาชิกให้มีการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ (health literacy) ซึ่งหมายถึง การพัฒนาความสามารถและทักษะของบุคคล ซึ่งแต่ละสังคมกำหนดไว้ว่าจำเป็นต้องมีการเพิ่มความรู้ด้านสุขภาพของหน่วยงานสาธารณสุขในประเทศไทย เน้นให้มีการเพิ่มทักษะการเข้าถึง สร้างความเข้าใจ รู้จักใช้คำถามหรือคำถาม/ซักถาม ทำให้การตัดสินใจมีความรอบคอบ และเลือกปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และต่อเนื่องในชีวิตประจำวัน ตามสภาพปัจจัยในการใช้ชีวิตและเงื่อนไขของตนเอง จนส่งผลดีต่อสุขภาพโดยรวม

โมเดล K-shape ออกแบบกระบวนการเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นทั้ง 5 ทักษะแบบรอบด้าน โดยฝึกทีละทักษะ ตามประเด็นปัญหาหรือประเด็นพฤติกรรมสุขภาพ เป้าหมาย ประกอบด้วย ทักษะการเข้าถึง (access) ทักษะการสร้างความเข้าใจ (understand) ทักษะการไต่ถาม/ซักถาม (questioning) ทักษะการตัดสินใจ (make decision) และทักษะการนำไปใช้ (apply) (แก้วดำเกิง และคณะ, 2564; กรมควบคุมโรค, 2564) การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะส่งผลต่อการปฏิบัติตัวด้านสุขภาพ บนพื้นฐานของความรู้ (knowledge) ที่ถูกต้อง ทำให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีอย่างต่อเนื่องเป็นอุปนิสัย

การประเมินความรู้ด้านสุขภาพที่เป็นแบบมาตรฐาน ใช้กรอบการสำรวจความรู้ด้านสุขภาพของประชาชนในกลุ่มประเทศยุโรป (The European Health Literacy Survey: HLS-EU) (Sorensen et al., 2013) ซึ่งมีการนำไปใช้ทั้งกลุ่มประเทศเอเชียและประเทศอื่น ๆ (Duong et al., 2017) สำหรับกลุ่มประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีการปรับใช้และพัฒนาขึ้นประเมิน 5 ทักษะที่จำเป็น จำนวน 20 ข้อ (แก้วดำเกิง และ ชุณหโสภาค, 2564)

การส่งเสริมให้พนักงาน บุคลากร และประชาชนมีพฤติกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย (physical activity) เป็นนโยบายสำคัญของหน่วยงานด้านสุขภาพและสาธารณสุข เพื่อการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ที่มีแนวโน้มจะเพิ่มภาระงานและค่าใช้จ่ายของหน่วยบริการสุขภาพและรัฐบาล ดังนั้น การศึกษาผลของการเพิ่มความรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมเคลื่อนไหวร่างกายของพนักงาน

สถานประกอบการ ด้วยการพัฒนาตามกระบวนการของโปรแกรม K-shape จะช่วยให้ได้ผลการศึกษาที่นำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการและกิจกรรมให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของพนักงาน เพื่อใช้ในการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานประกอบการ เกิดความมั่นใจต่อกระบวนการส่งเสริมสุขภาพที่มุ่งเน้นการเพิ่มทักษะมากกว่าการให้ความรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรม K-shape เพิ่มความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรม การเคลื่อนไหวร่างกายของพนักงานสถานประกอบการ

ทบทวนวรรณกรรม

ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) เป็นแนวคิดการพัฒนาความสามารถและทักษะของบุคคลให้สามารถดูแลสุขภาพของตนเองได้ตามนิยามที่องค์การอนามัยโลกให้ความหมายว่า “ทักษะต่างๆ ทาง การรับรู้และทางสังคม ซึ่งเป็นตัวกำหนดแรงจูงใจและความสามารถของปัจเจกบุคคลในการที่จะเข้าถึง เข้าใจ และใช้ข้อมูลในวิธีการต่างๆ เพื่อส่งเสริมและบำรุงรักษาสุขภาพของตนเองให้ดียิ่งขึ้น” และกำหนดให้เป็นเสาหลักหนึ่งในสามเสาสำคัญตามคำประกาศในการประชุมส่งเสริมสุขภาพโลก ครั้งที่ 9 (Shanghai Declaration 2016) ณ เมืองเซี่ยงไฮ้ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยความสามารถและทักษะที่จำเป็นตามกรอบการประเมินความรู้ด้านสุขภาพของประชาชนในกลุ่มประเทศยุโรป (The European Health Literacy Survey: HLS-

EU) (Sorensen et al., 2012) และกลุ่มประเทศเอเชีย (Duong, et al., 2017) ได้แก่ ทักษะการเข้าถึงข้อมูล ทักษะการสร้างความเข้าใจ ทักษะการประเมินและตัดสินใจ และทักษะการนำไปใช้ การดำเนินงานในประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุข กำหนดคำเรียกว่า “ความรู้ด้านสุขภาพ” และกำหนดทักษะที่จำเป็นสำหรับประชากรไทย ได้แก่ ทักษะการเข้าถึง (access) ทักษะการสร้างความเข้าใจ (understand) ทักษะการไต่ถาม/ซักถาม (questioning) ทักษะการตัดสินใจ (make decision) และทักษะการนำไปใช้ (apply) (แก้วดำเกิง, 2564) โดยงานวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าการเพิ่มความรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง (Cunningham et al., 2014; Liu, Y. B. et al., 2015; Rudolf et al., 2019)

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ในสถานประกอบการ 4 แห่ง ประชากรในการศึกษานี้ ได้แก่ พนักงานในสถานประกอบการ ที่เข้าร่วมโครงการสร้าง พัฒนา ขยายองค์กรสุขภาวะในคลัสเตอร์สิ่งทอ แฟชั่น โลฟส์สไตล์สู่ผลลัพธ์พฤติกรรมที่ยั่งยืน รุ่นที่ 1 ดำเนินการระหว่างเดือนสิงหาคม 2567 ถึงเดือนมกราคม 2568

การคัดเลือกสถานประกอบการ ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามเกณฑ์ ได้แก่ 1) เป็นสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2) มีการดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการครบถ้วน และ 3)

ยินยอมให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย
ได้สถานประกอบการ จำนวน 4 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างพนักงานในสถานประกอบการ
คำนวณขนาดตัวอย่างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป G*
Power กำหนดระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้
กลุ่มตัวอย่างจำนวนไม่น้อยกว่า 131 คน ทำการ

คัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ตาม
เกณฑ์ดังนี้ 1) เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการฯ ใน
การจัดกิจกรรมพัฒนา 2) มีอายุการทำงาน ไม่น้อย
กว่า 6 เดือน และ 3) ยินยอมให้ข้อมูล โดย
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้
ทั้งสิ้นจำนวน 156 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

สถานประกอบการ	จำนวน พนักงาน	กลุ่มตัวอย่าง ขั้นต่ำ	กลุ่มตัวอย่าง ที่ได้รับข้อมูล
บริษัท ก.	388	37	50
บริษัท ข.	250	33	38
บริษัท ค.	70	31	31
บริษัท ง.	57	30	37
รวม (คน)	765	131	156

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรม K-shape เพื่อเพิ่มความรอบรู้
ด้านสุขภาพและพฤติกรรมเคลื่อนไหวร่างกายของ
พนักงานสถานประกอบการ ประกอบด้วย 5
กิจกรรม ได้แก่ 1) สร้างความเข้าใจกระบวนการ 3
ชั่วโมง 2) พัฒนาทักษะแกนนำ 12 ชั่วโมง 3) จัด
กิจกรรมในองค์กร 4) ติดตามและฝึกแกนนำ เดือน
ละครั้ง และ 5) ประเมินและสรุปผล ใช้ระยะเวลา
รวมทั้งสิ้น 6 เดือน

2. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่
1) ข้อมูลคุณลักษณะ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ
อายุ ระยะเวลาทำงาน ระดับการศึกษา และโรค
ประจำตัว 2) ความรอบรู้ด้านสุขภาพ จำนวน 20
ข้อ และ 3) พฤติกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย
จำนวน 2 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ส่วน
ความรอบรู้ด้านสุขภาพ ได้นำแบบมาตรฐานที่ผ่าน
การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงและความ
เที่ยงแล้ว มีค่าความเที่ยงโดยรวมเท่ากับ .917
แปลความหมายคะแนนตามระดับความสามารถ
ทำได้ยากมาก-ง่ายมาก มีคะแนน 1-4 คะแนน
และเพิ่มตัวเลือก ไม่เคยทำ มีคะแนน 0 จำแนก
กลุ่มโดยกำหนดจุดตัด (cut point) ที่ร้อยละ 75
(แก้วดำเกิง และ ชุณหโสภาค, 2564) แบ่งเป็น 4
ระดับ ได้แก่ ระดับไม่พอเพียง คะแนนน้อยกว่า
ร้อยละ 60 ระดับมีปัญหา คะแนน 60-74.9 ระดับ
พอเพียง คะแนนร้อยละ 75-89.9 และระดับดี
เยี่ยม คะแนนมากกว่าร้อยละ 90

ส่วนพฤติกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย แปล
ความหมายตามความถี่ในการปฏิบัติตัวต่อสัปดาห์
ได้แก่ ไม่เคยทำเลย บางครั้ง (1-2 วัน/สัปดาห์)

บ่อยครั้ง (3-5 วัน/สัปดาห์) และสม่ำเสมอ (6-7 วัน/สัปดาห์) จำแนกกลุ่มเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต้องปรับปรุง คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 ระดับปานกลาง คะแนนร้อยละ 60-80 และระดับดี คะแนนมากกว่าร้อยละ 80

การเก็บรวบรวมข้อมูลกับพนักงานกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยประสานงานกับสถานประกอบการคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติตามลักษณะที่กำหนด และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนสิงหาคม 2567 ถึงเดือนมกราคม 2568

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ t-test งานวิจัยนี้ได้รับการกลั่นกรองและตรวจรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เอกสารรับรองเลขที่ 110/2567

ผลการศึกษา

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

พนักงานในสถานประกอบการ จำนวน 4 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 156 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.7 เพศชาย ร้อยละ 37.3 มีอายุระหว่าง 36-59 ปี มีมากที่สุด ร้อยละ 58.2 และ 21-35 ปี ร้อยละ 41.8 โดยมีค่าเฉลี่ยอายุเท่ากับ 38.1 ปี ($SD=7.923$) ส่วนใหญ่ปฏิบัติงาน มาแล้ว 10-15 ปี ร้อยละ 38.6 รองลงมา ได้แก่ 1-5 ปี ร้อยละ 28.7, 6-10 ปี ร้อยละ 16.9 และ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 15.8

ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยอายุงานเท่ากับ 7.5 ปี ($SD=6.210$) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปวส./ปวช. ร้อยละ 57.8 รองลงมา ได้แก่ ปริญญาตรี ร้อยละ 39.5 และสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 2.7 โดยบริษัท ค. และ ง. มีกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสัดส่วนมากกว่าอีก 2 แห่ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 95.2 โรคประจำตัวที่พบ ได้แก่ ภูมิแพ้ ร้อยละ 2.8 โคเลสเตอรอลสูง ร้อยละ 1.5 ความดันโลหิตสูง ร้อยละ 0.3 และเบาหวาน ร้อยละ 0.2 ตามลำดับ

2. ผลของโปรแกรม K-shape เพื่อเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมเคลื่อนไหวร่างกายของพนักงานในสถานประกอบการ

ความรอบรู้ด้านสุขภาพ

เมื่อทำการวิเคราะห์และจำแนกกลุ่มด้วยจุดตัด (cut point) ที่ร้อยละ 75

ก่อนการดำเนินกิจกรรม พนักงานกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในสถานประกอบการทั้ง 4 แห่ง มีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพ ต่ำกว่าจุดตัด (ระดับไม่พอเพียงและมีปัญหา) รวมกันระหว่าง ร้อยละ 55.0 ถึง 71.8 และสูงกว่าจุดตัด (ระดับพอเพียงและดีเยี่ยม) รวมกันระหว่างร้อยละ 28.2 ถึง 45.0

ภายหลังการดำเนินกิจกรรม พนักงานกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในสถานประกอบการทั้ง 4 แห่ง มีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น โดยเปลี่ยนแปลงจากระดับต่ำกว่าจุดตัด (ระดับไม่พอเพียงและมีปัญหา) มาสู่เหนือจุดตัด (ระดับพอเพียงและดีเยี่ยม) มากขึ้น (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพของพนักงานในสถานประกอบการ (n=156)

สถานประกอบการ	ระดับของความรอบรู้ด้านสุขภาพ				Mean	SD
	มีปัญหา	ไม่พอเพียง	พอเพียง	ดีเยี่ยม		
	(<48คะแนน)	(49-59 คะแนน)	(60-71 คะแนน)	(72-80 คะแนน)		
บริษัท ก.						
ครั้งที่ 1 จำนวน 50 คน	9 (18.0%)	22 (44.0%)	18 (36.0%)	3 (6.0%)	55.93	7.261
ครั้งที่ 2 จำนวน 50 คน	4 (8.0%)	15 (30.0%)	23 (46.0%)	8 (16.0%)	65.24	4.110
บริษัท ข.						
ครั้งที่ 1 จำนวน 38 คน	12 (31.6%)	14 (36.8%)	9 (23.7%)	3 (7.9%)	55.28	6.195
ครั้งที่ 2 จำนวน 38 คน	6 (15.8%)	13 (34.2%)	14 (36.8%)	5 (13.2%)	67.11	5.504
บริษัท ค.						
ครั้งที่ 1 จำนวน 31 คน	5 (16.1%)	12 (38.7%)	10 (32.3%)	4 (12.9%)	56.63	10.860
ครั้งที่ 2 จำนวน 31 คน	0 (0.0%)	8 (25.8%)	18 (58.1%)	5 (16.1%)	71.75	6.541
บริษัท ง.						
ครั้งที่ 1 จำนวน 37 คน	5 (13.5%)	17 (46.0%)	11 (29.7%)	4 (10.8%)	62.52	5.341
ครั้งที่ 2 จำนวน 37 คน	3 (8.1%)	11 (29.7%)	16 (43.3%)	7 (18.9%)	73.30	3.320

พฤติกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย การวิเคราะห์และจำแนกกลุ่ม 3 ระดับ ได้แก่ ต้องปรับปรุง ปานกลาง และดี ภายหลังการดำเนินกิจกรรม พนักงานกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในสถานประกอบการทั้ง 4 แห่ง	มีพฤติกรรมเคลื่อนไหวร่างกายเพิ่มมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระดับปานกลาง และระดับดี โดยระดับดีมีมากกว่าร้อยละ 30 ทั้ง 4 แห่ง (ตารางที่ 3)
--	---

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายของพนักงานในสถานประกอบการ (n=156)

สถานประกอบการ	ระดับของพฤติกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย		
	ต้องปรับปรุง (<4.79 คะแนน)	ปานกลาง (4.80-6.39 คะแนน)	ดี (6.40-8.00 คะแนน)
บริษัท ก.			
ครั้งที่ 1 จำนวน 50 คน	11 (22.0%)	27 (54.0%)	12 (24.0%)
ครั้งที่ 2 จำนวน 50 คน	3 (6.0%)	32 (64.0%)	15 (30.0%)
บริษัท ข.			
ครั้งที่ 1 จำนวน 38 คน	8 (3.4%)	22 (72.4%)	8 (24.1%)
ครั้งที่ 2 จำนวน 38 คน	1 (2.6%)	21 (55.3%)	16 (42.1%)
บริษัท ค.			
ครั้งที่ 1 จำนวน 31 คน	5 (16.1%)	24 (77.4%)	2 (6.5%)
ครั้งที่ 2 จำนวน 31 คน	2 (6.5%)	19 (61.2%)	10 (32.3%)
บริษัท ง.			
ครั้งที่ 1 จำนวน 37 คน	12 (32.4%)	18 (48.7%)	7 (18.9%)
ครั้งที่ 2 จำนวน 37 คน	4 (10.8%)	19 (51.4%)	14 (37.8%)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายของพนักงานในสถานประกอบการ 4 แห่ง ก่อนและหลังการดำเนินงาน

กลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้ด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) และมีพฤติกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) ทั้ง 4 แห่ง (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรม การเคลื่อนไหวร่างกายของพนักงานในสถานประกอบการ 4 แห่ง ก่อนและหลังการดำเนินงาน

ตัวแปร	n	Mean	SD	t	df	p-value
ความรู้ด้านสุขภาพ						
บริษัท ก. ก่อน-หลัง	50-50	55.93-65.24	7.261-4.110	3.297	49	0.008
บริษัท ข. ก่อน-หลัง	38-38	55.28-67.11	6.195-5.504	2.128	37	0.011
บริษัท ค. ก่อน-หลัง	31-31	56.63-71.75	10.860-6.541	2.321	30	0.005
บริษัท ง. ก่อน-หลัง	37-37	62.52-73.30	5.341-3.320	2.025	36	0.000
พฤติกรรม การเคลื่อนไหวร่างกาย						
บริษัท ก. ก่อน-หลัง	50-50	3.04-3.52	1.556-1.220	2.433	49	0.035
บริษัท ข. ก่อน-หลัง	38-38	3.47-3.78	1.242-1.114	2.350	37	0.021
บริษัท ค. ก่อน-หลัง	31-31	3.18-3.66	1.810-1.042	2.411	30	0.037
บริษัท ง. ก่อน-หลัง	37-37	2.70-3.45	1.751-1.303	1.113	36	0.041

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยผลของโปรแกรม K-shape เพื่อเพิ่มความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรม การเคลื่อนไหวร่างกายของพนักงานในสถานประกอบการ ซึ่งใช้รูปแบบการวิจัยดำเนินการในสถานประกอบการ จำนวน 4 แห่ง ปรากฏโดยสรุป ดังนี้

การเพิ่มระดับความรู้ด้านสุขภาพ

แกนนำองค์กรในสถานประกอบการทั้ง 4 แห่ง จำนวนแต่ละ 10 คน ได้รับการพัฒนาโดยฝึกทักษะความรู้ด้านสุขภาพตามโมเดล K-shape และมีการดำเนินกิจกรรมในองค์กร โดยออกแบบกิจกรรมที่แตกต่างกันตามช่องทางและวิธีการที่แกนนำองค์กรเลือกใช้ ดังนี้ **บริษัท ก.** เน้นในการวางแผนพิชิตเป้าหมาย BMI และจัดทำคลิปออกกำลังกาย **บริษัท ข.** เน้นในการใช้ Line

official & Tik Tok แชร์ข้อมูลณรงค์ยึดเหนี่ยวร่างกายและกำหนดวิธีเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรายบุคคล **บริษัท ค.** เน้นในการใช้ผลการประเมิน BMI กำหนดเป้าหมายการเคลื่อนไหวร่างกายและออกกำลังกาย **บริษัท ง.** เน้นในการใช้แอปพลิเคชันรายงานการปฏิบัติตัวด้านสุขภาพ จัดพื้นที่สร้างความรอบรู้ Safety Talk ตอนเช้าในโรงอาหาร ร่วมกับการใช้ Idol Star เป็นโมเดลบุคคลต้นแบบ

พนักงานกลุ่มตัวอย่างในสถานประกอบการทั้ง 4 แห่ง มีระดับความรู้ด้านสุขภาพเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะที่จำเป็นของความรู้ด้านสุขภาพเพิ่มขึ้นทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ การสร้างความเข้าใจ และการไต่ถาม โดยบริษัท ง. มีการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะความรู้ด้านสุขภาพเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าสถาน

ประกอบการอีก 3 แห่ง ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจาก ระดับทักษะหรือความสามารถจากคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ในสัดส่วนที่มากกว่า รวมทั้งการจัดกระบวนการฯ จำเป็นต้องอาศัยแกนนำองค์กร ซึ่งส่วนใหญ่เป็น กลุ่ม HR/HRD ที่รับผิดชอบดูแลพนักงาน และเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย (จป.) ที่มีพื้นฐานความรู้ และทักษะด้านการฝึกอบรม ทำให้สามารถเรียนรู้ ได้เร็ว ประกอบกับมีความกระตือรือร้นในการ เรียนรู้และปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่มเพื่อน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบริบทพื้นฐานของ สถานประกอบการ มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันบ้าง เช่น กระบวนการทำงานผลิตสินค้าและบริการ สภาพปัญหาขององค์กร ลักษณะงานของพนักงาน พื้นฐานความรู้ของพนักงาน นโยบายและเป้าหมาย ของการพัฒนา การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการ มีพฤติกรรมสุขภาพเป้าหมาย เป็นต้น ทำให้ผลการ ดำเนินงานอาจมีความแตกต่างกันได้ ทั้งนี้ จึงต้อง อาศัยการติดตามและฝึกแกนนำในองค์กร ซึ่งมี เดือนละครั้ง นอกเหนือจากกิจกรรมสร้างความ เข้าใจกระบวนการ พัฒนาทักษะแกนนำโดยฝึก ทักษะทั้ง 5 ตามโมเดล K-shape ทำให้สถาน ประกอบการทั้ง 4 แห่ง นำไปใช้ในการจัดกิจกรรม และปรับแผนระหว่างการทำงานตามการชี้แนะ ของผู้ฝึกในช่วงการติดตามรายเดือน เพื่อให้ กิจกรรมที่ออกแบบมีความเหมาะสม ตรงกับความ ต้องการและสภาพปัญหา โดยใช้เทคนิควิธีในการ สื่อสารและสร้างการเรียนรู้ที่ช่วยให้แกนนำและ พนักงานมีการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ให้มีความ รอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น

สอดคล้องกับผลงานวิจัยในต่างประเทศ และในประเทศที่รายงานผลการศึกษาว่า ระดับ

ความรู้รอบรู้ด้านสุขภาพจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง ได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงของโลก ตัวอย่างเช่น งานวิจัย ของ Jacobs et al., (2016) พบว่า การใช้ สื่อ อิเล็กทรอนิกส์และแอปพลิเคชันเป็นกลวิธีที่ทำให้ เกิดการพัฒนาทักษะความรู้ด้านสุขภาพ นำไปสู่การมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพในกลุ่มวัย ทำงาน และการใช้วิธีจัดทำบันทึกสุขภาพ รายงาน การปฏิบัติตัวของตนเองช่วยให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมเกิดการเรียนรู้และมีการปฏิบัติตัวที่ดีขึ้น ในด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย ลดรับประทาน อาหารมัน และเลิกการสูบบุหรี่ (Oenema et al., 2008) และการศึกษาของ Goldgruber and Ahrens (2010) พบว่า การใช้กิจกรรมอย่าง หลากหลายในสถานที่ทำงาน ช่วยสร้างการเรียนรู้ ได้ดีและมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะที่นำไปสู่การ ปฏิบัติตัวด้านสุขภาพ

ทั้งนี้ การพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริม ความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันควบคุม โรคในกลุ่มบุคลากรสาธารณสุข มีการ จัด กระบวนการและกิจกรรมเพิ่มทักษะแบบรอบด้าน (แก้ตัวเก็ง และคณะ, 2564) สอดคล้องกับ การศึกษาของ สุพน (2563) ที่พัฒนาโปรแกรมการ สร้างเสริมความรู้ด้านเอชไอวี ที่ออกแบบ กิจกรรมตามโมเดล K-shape ในการพัฒนาทักษะ แต่ละด้าน ส่งผลให้กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน มีพฤติกรรมอยู่ร่วมกันโดยไม่ รังเกียจ รวมทั้งงานวิจัยของ แจ่มสว่าง และ ตั้ง สัตยาธิฐาน (2565) ที่จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ ทำให้กลุ่มแรงงานข้ามชาติ จังหวัดเชียงใหม่ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การ ป้องกันโรคไข้เลือดออก และการศึกษาของ มาลา

กิจสกุล (2565) ที่มีการจัดกระบวนการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคในกลุ่มเสี่ยงโรค เขตสุขภาพที่ 3

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเคลื่อนไหวร่างกาย

พนักงานกลุ่มตัวอย่างในสถานประกอบการทั้ง 4 แห่ง มีพฤติกรรม การเคลื่อนไหวร่างกายในช่วงเวลางานและออกกำลังกายเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยบริษัท มีผลการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม การเคลื่อนไหวร่างกายเพิ่มขึ้นเด่นชัดกว่าสถานประกอบการอีก 3 แห่ง ทั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องจากนโยบายและความมุ่งมั่นของผู้บริหาร การพัฒนาปัจจัยสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีพฤติกรรม และความตั้งใจจริงของพนักงานกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างยังมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรม การออกกำลังกายทั่วไปค่อนข้างต่ำ เนื่องจากพนักงานส่วนใหญ่มีเวลาหลังเลิกงานค่อนข้างจำกัด และต้องเร่งรีบปฏิบัติภารกิจส่วนตัวในชีวิตประจำวัน อาทิ การแวะซื้ออาหาร การเดินทางกลับที่พัก ฯลฯ นอกเหนือจากการทำงานนอกเวลา (โอที) ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาออกกำลังกายนอกเวลา งานสถานประกอบการจึงจำเป็นต้องหาวิธีการและรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริม อาทิ จัดแข่งขันกีฬา ธารณะสัสมแต่มีกิจกรรมขึ้นชมและยกย่องให้เป็นตัวอย่าง ฯลฯ เพื่อให้พนักงานเกิดแรงจูงใจและออกกำลังกายมากขึ้นในรูปแบบที่กลุ่มเพื่อนร่วมงานหรือตนเองชื่นชอบ เนื่องจากพฤติกรรม การเคลื่อนไหวร่างกายเหล่านี้ต้องมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจึงจะเกิดผลดีต่อสภาวะสุขภาพ และส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลโดยรวมของสถานประกอบการ

สอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศที่พบว่า ทักษะความรอบรู้ด้านสุขภาพมีความสำคัญต่อการเพิ่มความตั้งใจและแรงจูงใจในการเคลื่อนไหวร่างกายในช่วงเวลางานของวัยทำงานประเทศสาธารณรัฐเยอรมนีและยุโรป (Buchmann et al., 2023) ซึ่งใช้การประเมินระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพด้วยแบบชุดสั้นจำนวน 16 ข้อ ตามกรอบการประเมินทักษะของ HLS-EU-Q16 (Sorensen et al., 2013) และผู้ที่มีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพสูง ช่วยส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตัวเคลื่อนไหวร่างกาย ออกกำลังกาย และการแก้ไขปัญหาสุขภาพด้วยตัวเอง (Cunningham et al., 2014; Liu et al., 2015) รวมทั้งงานวิจัยของ Rudolf et al. (2019) ที่พบว่าความรอบรู้ด้านสุขภาพมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การเคลื่อนไหวร่างกายในกลุ่มคนวัยทำงาน ซึ่งประเมินระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพ ด้วยแบบที่พัฒนาขึ้นตามทักษะที่กำหนด ได้แก่ การจัดการข้อมูลข่าวสารสุขภาพ (dealing health information) การควบคุมตนเอง (self-control) การกำกับตนเอง (self-regulation) การสื่อสารและสร้างความร่วมมือ (communication and cooperation) บนพื้นฐานของความรู้ที่ถูกต้อง

ทั้งนี้ งานวิจัยของ สุพน (2563) ที่พัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมความรอบรู้ด้านเอชไอวี ตามโมเดล K-shape ในการพัฒนาทักษะแต่ละด้าน ส่งผลให้กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีพฤติกรรม การอยู่ร่วมกันโดยไม่รังเกียจ และโปรแกรมพัฒนาทักษะความรอบรู้ด้านสุขภาพในกลุ่มแรงงานข้ามชาติ จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรค ใช้เลือดออก (แฉะสว่าง และ ตั้งสัตยาธิฐาน,

2565) รวมทั้งโปรแกรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคของกลุ่มเสี่ยงโรค เขตสุขภาพที่ 3 (มาลาภิสงกุล, 2565) โปรแกรมที่ออกแบบตามโมเดล K-shape ทำให้มีการพัฒนาทักษะความรอบรู้ด้านสุขภาพแบบรอบด้าน ส่งผลดีต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในด้านต่าง ๆ หากกลุ่มตัวอย่างได้ผ่านประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเองจากข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้อง นำมาอ่าน-ฟังสร้างความเข้าใจ ไต่ถามเมื่อสงสัย จะทำให้การตัดสินใจเกิดความชัดเจนรอบคอบ และปฏิบัติตัวตามแนวทางที่ถูกต้องด้วยความมั่นใจ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลของการศึกษากระบวนการตามโปรแกรม K-shape ที่พัฒนาขึ้นตามหลักการของความรอบรู้ด้านสุขภาพอย่างมีขั้นตอนและออกแบบเครื่องมือในการพัฒนาทักษะแต่ละด้านทำให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรม การเคลื่อนไหวร่างกาย ช่วยเพิ่มทักษะด้านสุขภาพที่จำเป็นและ

ทำให้พนักงานมีพฤติกรรม การเคลื่อนไหวร่างกายเพิ่มขึ้น หากดำเนินงานร่วมกับการส่งเสริมให้มีการเพิ่มรูปแบบการออกกำลังกายตามความชอบส่วนตัวของพนักงานในชีวิตประจำวัน หรือกลุ่มเพื่อนร่วมงาน โดยการสนับสนุนจากผู้บริหารขององค์กร พัฒนาปัจจัยสภาพแวดล้อมในองค์กร และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จะทำให้พนักงานมีร่างกายที่แข็งแรงพร้อมสำหรับการทำงานและเกิดสุขภาวะที่ดีในระยะยาว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยสืบเนื่องจากการศึกษานี้ อาจมีการศึกษากระบวนการจัดการและการดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม ได้แก่ การสร้างความเข้าใจกระบวนการ การพัฒนาแกนนำโดยการฝึกทักษะตามโมเดล K-shape การจัดกิจกรรมตามแผนงานในองค์กร การติดตามและฝึกแกนนำ รวมทั้งการประเมินและสรุปผล เพื่อพัฒนาโปรแกรมฯ ให้เหมาะสมกับประเด็นปัญหาพฤติกรรมสุขภาพและกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มวัย

References

- Buchmann, M., Jordan, F., Loer, M., Finger, D. J., & Domanska, M. O. (2023). Motivational readiness for physical activity and health literacy: Results of a cross-sectional survey of the adult population in Germany. *BMC Public Health*, 23(1), <https://doi.org/10.1186/s12889-023-15219-4>.
- Cunningham, C. T., Sykes, L. L., Metcalfe, A., Cheng, A., Riaz, M., & Lin, K. (2014). Ethnicity and health literacy: A survey on hypertension knowledge among Canadian ethnic populations. *Ethnicity & disease*, 24(3), 276-282.
- Department of Disease Control. (2564). *Survey of health literacy on disease prevention and control among Thai people, 2563* [Unpublished official report].

- Duong, V. T., Aringazina, A., Baisunova, G., Pham, V. T., & Pham, M. K. (2017). Measuring health literacy in Asia: Validation of the HLS-EU-Q47 survey tool in six Asian countries. *Journal of Epidemiology*, 27(2), 80-86.
- Goldgruber, J., & Ahrens, D. (2010). Effectiveness of workplace health promotion and primary prevention interventions. *Journal of Public Health*, 18, 75-88.
- Institute for Population and Social Research. (2022). *Thai health report: Thai health watch 2021*.
<https://www.hiso.or.th/thaihealthstat/report/ThaihealthWatch.php?y=2021&l=thw1>
- Jacobs, R. J., Lou, J. Q., Ownby, R. L., & Caballero, J. (2016). A systematic review of eHealth interventions to improve health literacy. *Health Informatics Journal*, 22(2), 81 –98.
- Jamsawang, P., & Tangsattayatithan, W. (2565). The results of skills development of health literacy, belief, and behaviors to prevent dengue fever among Wiang Wai migrant group, group 9, Monpin Subdistrict, Fang District, Chiang Mai province. *Journal of The Health Education Professional Association*, 37(2), 40-58.
- Kaeodumkoeng, K., & Junhasobhaga, J. (2564). A Development and testing of health literacy on disease prevention and control assessment form for public health officers. *Romphruek Journal of the Humanities and Social Sciences*, 35(2), 193-220.
- Kaeodumkoeng, K., Chaiyaparn, N., & Boonkla, S. (2564). A program development of promoting health literacy on disease prevention and control in public health officers. *Journal of Health Education*, 44(2), 187-201.
- Liu, Y. B., Liu, L., Li, Y. F., & Chen, Y. L. (2015). Relationship between health literacy, health-related behaviors and health status: A survey of elderly Chinese. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 12, 9714-9725.
- Malakitsakul. S. (2565). The result of health literacy to protect tuberculosis for tuberculosis case contactors in regional health area 3. *Journal of The Health Education Professional Association*, 37(2), 26-39.

- Oenema A., Brug J., Dijkstra A., Weerdt, I., & Vries, D. (2008). Efficacy and use of an internet-delivered computer-tailored lifestyle intervention, targeting saturated fat intake, physical activity and smoking cessation: A randomized controlled trial. *Annual Behavior Medicine*, 35(2), 125–135.
- Rudolf, K., Biallas, B., Dejonghe, L. L., & Grieben, C., (2019). Influence of health literacy on the physical activity of working adults: A cross-sectional analysis of the TRISEARCH Trial. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(24), 4948; <https://DOI.org/10.3390/ijerph16244948>
- Soofon, P. (2563). The result of HIV literacy program to promote behavior of living together without abhorrence among village health volunteers. *Thai AIDS Journal*, 32(1), 1-14.
- Sorensen, K., Broucke, S., Fullam, J., Doyle, G., & Pelikan, J. (2013). Health literacy and public health: A systematic review and integration of definitions and models. *BMC Public Health*, 12(80), 1-13.
- World Health Organization. (2016). *Shanghai declaration*.
<https://www.who.int/healthpromotion/conferences/9gchp/shanghaideclaration/en>.

นวัตกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

เสนีย์ สุวรรณดี

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

วิชฌพงศ์ ศรีรักษา

อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

สุติมา หาญไชย

อาจารย์ประจำศูนย์พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761

ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

Email: dcili@kbu.ac.th

วันที่รับบทความ: 13 กุมภาพันธ์ 2568 วันที่แก้ไขบทความ: 7 มีนาคม 2568 วันที่ตอบรับบทความ: 31 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ : ศึกษาอัตลักษณ์ของนักศึกษา สังเคราะห์อัตลักษณ์ของนักศึกษา ศึกษาความคิดเห็นของ ผู้บริหาร คณาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษา และ สังเคราะห์ตัวแบบนวัตกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต **วิธีการวิจัย :** การวิจัยดำเนินการ ขั้นตอนที่ 1 การระดมพลังสมองกำหนดอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ของนักศึกษาโดย คณาจารย์ทุกคณะวิชาและสถาบัน ขั้นตอนที่ 2 สังเคราะห์อัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ของฝ่ายวางแผนและพัฒนา ขั้นตอนที่ 3 รวบรวมความคิดเห็นของผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ของ นักศึกษา และขั้นตอนที่ 4 สร้างตัวแบบนวัตกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย เกשמบัณฑิต **ผลการวิจัย :** ตัวแบบนวัตกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษม บัณฑิต ตามความคาดหวังของมหาวิทยาลัย สังคมและผู้ที่เกี่ยวข้อง อัตลักษณ์ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะการ คิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลและการสื่อสาร ความซื่อสัตย์และจิตสำนึก การมีกรอบคิด เด็บโต ก้าวหน้า และการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์ **นัยทางทฤษฎี/นโยบาย :** ตัวแบบนวัตกรรมสามารถนำไปใช้วางแผน และดำเนินการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาซึ่งอยู่บนฐาน วัตถุประสงค์ที่ระบุอัตลักษณ์ที่คาดหวังไว้ในผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (OBE) เพื่อให้บัณฑิตจากมหาวิทยาลัย เกשמบัณฑิตเป็นมืออาชีพสำหรับโลกอนาคต ตอบโจทย์ผู้เรียนที่หลากหลาย ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของฝ่ายคณาจารย์ และการทำงานเชิงบูรณาการของฝ่ายกิจการนักศึกษา

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ของนักศึกษา ตัวแบบนวัตกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย เกשמบัณฑิต

Innovation on identity development for bachelor degree students at Kasem Bundit University

Senee Suwandee

Vice-President for Planning and Development, Kasem Bundit University, 1761 Patanakarn Rd., Suanluang,
Bangkok 10250

Runjuan Kamwachirapitak

Director, Innovation of Learning and Instruction, Kasem Bundit University, 1761 Patanakarn Rd., Suanluang,
Bangkok 10250

Wichyapong Sreekacha

Lecturer, Bachelor of Business Administration, Kasem Bundit University, 1761 Patanakarn Rd., Suanluang, Bangkok 10250

Sutima Harpyousou

Lecturer of Innovation of Learning and Instruction, Kasem Bundit University, 1761 Patanakarn Rd., Suanluang,
Bangkok 10250

Correspondence concerning this article should be addressed to **Runjuan Kamwachirapitak** Director, Innovation of Learning and Instruction, Kasem Bundit University, 1761 Patanakarn Rd., Suanluang, Bangkok 10250
Email: dcili@kbu.ac.th

Received date: February 13, 2025 Revised date: March 7, 2025 Accepted date: March 31, 2025

Abstract

PURPOSES: To study identity of bachelor degree students ; synthesize the identity of the bachelor degree students; study opinions of executives, faculty members and the bachelor degree students; and synthesize an innovative model for identity development of the bachelor degree students at Kasem Bundit University. **METHODS:** Action research, step 1 : Brainstorming of all members of faculties and institutions on the desired identity of the bachelor degree students, step 2 : Synthesize desired identity of the student as outlined by the Planning and Development Office of Kasem Bundit University, step 3 : Collect opinions on guidelines for development of the desired identity of the bachelor degree students from executives, faculty members and the students, step 4: Development of an innovative model for identity development of the bachelor degree students. **RESULTS:** An innovative model for identity development for bachelor degree students at Kasem Bundit University as expected by Kasem Bundit University, society and stakeholders, consisting of 6 aspects of identity: Knowledge, innovative skills, digital and communication skills, integrity and consciousness, growth concept and complete life style. **THEORETICAL/POLICY IMPLICATIONS:** The innovative model for identity development could be applied for planning and implementation for producing bachelor degree students at Kaem Bundit University with respect to the OBE curriculum with active learning approach by faculty members and Student Affairs Office.

Keywords: Student identity, innovative model for identity development, bachelor degree students, Kasem Bundit University

บทนำ

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีปณิธานอันแน่วแน่มาโดยตลอดในการผลิตบัณฑิตให้เพียบพร้อมด้วยคุณค่า คุณธรรม คุณประโยชน์ ทั้งพิจารณาถึงสาระของการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตสู่การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กอปรกับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาเป็นช่วงวัยของการหาอัตลักษณ์ (Identity) ของตนเอง ดังที่ Erik Erikson เจ้าของทฤษฎีจิตสังคม (Psychosocial Theory) กล่าวไว้ว่า ช่วงวัยดังกล่าวเป็นช่วงวัยของการสร้างความมั่นใจในตนเอง (Erikson, 2018) การศึกษาในระดับอุดมศึกษานับว่าเป็นช่วงเวลาสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ให้กับผู้เรียน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตมีนโยบายในการกำหนดอัตลักษณ์ของนักศึกษาที่มีความสอดคล้องกับปณิธาน และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่ครอบคลุมผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังตามมาตรฐาน TQF 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และด้านลักษณะบุคคล ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 2565)

การพัฒนาอัตลักษณ์ ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตมีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากจะเป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนสู่การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแล้ว มหาวิทยาลัยยังให้ความสำคัญกับการสนองตอบความคาดหวังของสังคมตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2566 – 2579 ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 – 2570 (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) โดยเฉพาะมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และสถานประกอบการ

ความสำเร็จในการพัฒนาและเสริมสร้างอัตลักษณ์ให้กับนักศึกษานอกจากเป็นผลมาจากแนวนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแล้วยังเป็นผลมาจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรของผู้บริหารคณะวิชา การใช้กลยุทธ์การสอนของอาจารย์ในชั้นเรียนและการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนของฝ่ายกิจการนักศึกษา การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นสารสนเทศ สร้างเป็นนวัตกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์ให้กับนักศึกษาทุกคนทั้งในการศึกษา การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการระดมพลังสมอง กำหนดอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตโดยคณาจารย์จากทุกคณะวิชาและสถาบัน
2. เพื่อศึกษาผลการสังเคราะห์อัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ของฝ่ายวางแผนและพัฒนา
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตเกี่ยวกับแนวทางการ

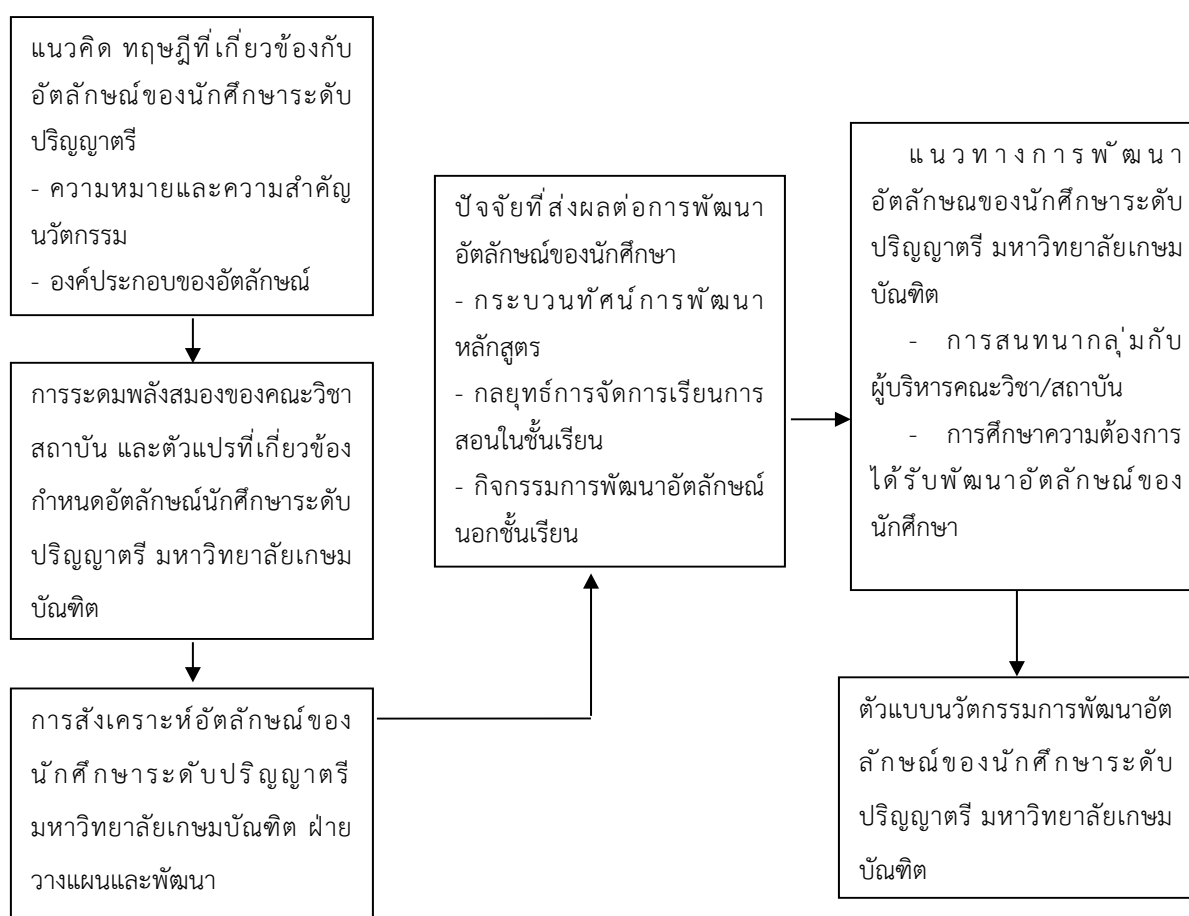
พัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

4. เพื่อสังเคราะห์ตัวแบบนวัตกรรมการ
พัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตได้รับการเตรียมความพร้อมให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์ครบถ้วนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และด้านคุณลักษณะบุคคล

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัยดำเนินการ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยดำเนินการ (Action research) จำแนกขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูลจากการระดมพลังสมอง จากการทำงาน 5 กลุ่ม เกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

1.1 ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วย ตัวแทนคณาจารย์จากคณะจิตวิทยา คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และสถาบันพัฒนาบุคลากรการบิน แบ่งกลุ่มกันทำงานเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มพญาอินทรี กลุ่ม Unicorn กลุ่ม The Phoenix Team กลุ่ม Falcon 5 และ กลุ่ม Eagle Group แต่ละกลุ่มแต่งตั้งประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และคณะทำงานเลือกตัวแทนกลุ่มนำเสนออัตลักษณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

1.2 การทำงานของแต่ละกลุ่ม ให้แยกกันทำงาน ดังนี้

1.2.1 กำหนดให้มีการประชุม 3 ครั้ง และต้องมีการประชุมแบบออนไลน์ 1 ครั้ง

1.2.2 กำหนดอัตลักษณ์ ของผู้เรียน/บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

1.2.3 นำเสนอผลงานในการประชุมครั้งต่อไปด้วย Power Point ไม่เกิน 5 หน้า และนำเสนอกลุ่มละไม่เกิน 5 นาที

1.2.4 ทุกกลุ่มถ่ายภาพกิจกรรมของกลุ่มด้วย

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลผลการสังเคราะห์อัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตของฝ่ายวางแผนและพัฒนา จากผลการระดมพลังสมอง ทั้ง 5 กลุ่ม ในขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

3.1 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

3.1.1 คณบดี ผู้อำนวยการสำนัก และรองคณบดีฝ่ายวิชาการ จำนวน 22 คน

3.1.2 นักศึกษาจากคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 - 4 ในระดับปริญญาตรี ที่มีความพร้อมและยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยนักศึกษาจาก คณะจิตวิทยา คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะ

สถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และ
สถาบันพัฒนาบุคลากรการบิน จำนวน 311 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ประกอบด้วย

3.2.1 แนวคำถามสัมภาษณ์ของ
การสนทนากลุ่ม คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการ
ทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
ตรวจสอบคุณภาพของประเด็นการสนทนากลุ่ม
พิจารณาประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อขอ
ข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริงโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1. ผศ.ดร.อัสนีย์
ทองศิลป์ 2. ผศ.ดร.ธัมมัญญิตตา อยู่เจริญ และ
3. ดร.สุภาวรรณ แก้วป๋องปก

3.2.2 แบบสอบถามความต้องการ
ได้รับการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยอัตลักษณ์ของ
นักศึกษาจำแนกเป็น 6 ด้าน ระดับความต้องการ
ได้รับการพัฒนา 5 ระดับ โดยทำเครื่องหมาย ✓
ลงในช่องที่เป็นระดับความต้องการได้รับการ
พัฒนาของตัวนักศึกษาเอง แบบสอบถาม
แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม และ 2) ระดับความต้องการ
ได้รับการพัฒนาอัตลักษณ์ 6 ด้าน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการตรวจสอบความ
ตรงจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC :
Index of Item Objective Congruence) จาก
ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง -
1 และตรวจสอบความเป็นปรนัย (Objectivity)

โดยนำแบบสอบถามความต้องการได้รับการ
พัฒนาให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 - 2 จำนวน 5 คน
ทดลองอ่านข้อความ เพื่อตรวจสอบความเป็น
ปรนัยจากการทดสอบความเข้าใจของนักศึกษา
ชั้นปีที่ 1 - 2

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
การสนทนากลุ่ม

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา ที่
ปรึกษาโครงการวิจัยได้ลงนามในหนังสือคำสั่งที่
ศวก. พิเศษ/2567 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2567 ถึง
คณบดี/รองคณบดีฝ่ายวิชาการ/ผู้อำนวยการ
สถาบัน มีใจความว่า “เนื่องจากท่านเป็นผู้มี
บทบาทสำคัญในการสนับสนุนและเสริมสร้างการ
เกิดอัตลักษณ์ให้กับนักศึกษาได้โดยตรง
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านสามารถ
นำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและพัฒนา
มหาวิทยาลัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของ
นักศึกษาต่อไปในอนาคต มหาวิทยาลัยใครขอ
ความอนุเคราะห์จากท่านในการเข้าร่วมการ
สนทนากลุ่มแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ให้กับ
นักศึกษา”

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลระดับ
ความต้องการได้รับการพัฒนาอัตลักษณ์ของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

3.4.1 ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม
วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

3.4.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3.4.3 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล นำมาสร้างเป็นตัวแทนนวัตกรรมพัฒนาอัตลักษณ์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ขั้นตอนที่ 4 สร้างตัวแทนนวัตกรรมการ พัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจำแนกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

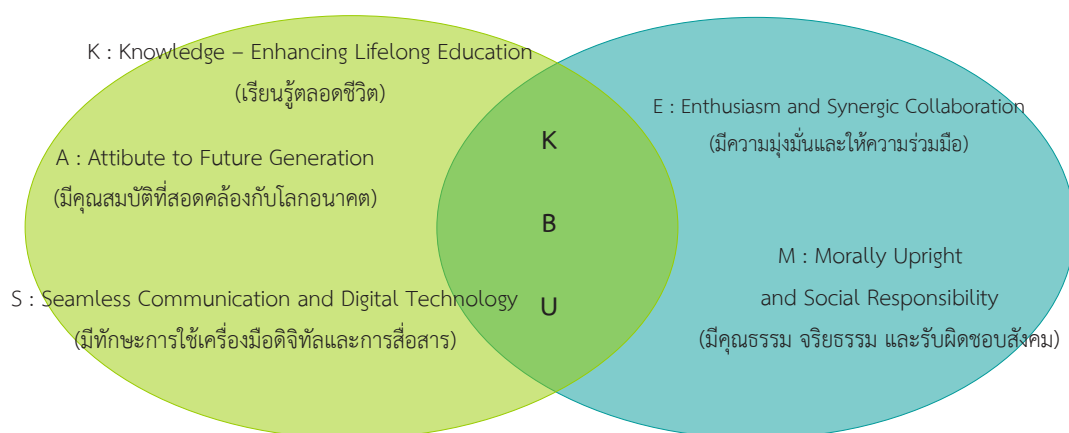
1.ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการ ระดมพลังสมอง กำหนดอัตลักษณ์ ของ

มหาวิทยาลัย จากการทำงานของคณะทำงาน 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพญาอินทรี กลุ่ม Unicorn กลุ่ม The Phoenix Team กลุ่ม Falcon 5 และ กลุ่ม Eagle Group

เสนออัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษม บัณฑิตในรูปของแผนภาพ ประกอบคำอธิบาย ดังนี้

กลุ่ม 1 พญาอินทรี

กลุ่มพญาอินทรี มีคำขวัญประจำกลุ่มว่า Key of Balanced and Unique Life จำแนกอัตลักษณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตในรูปของแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 2 อัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กลุ่มพญาอินทรี

กลุ่ม 2 Unicorn

เสนออัตลักษณ์ Smart

⇒ S : Startup for entrepreneur

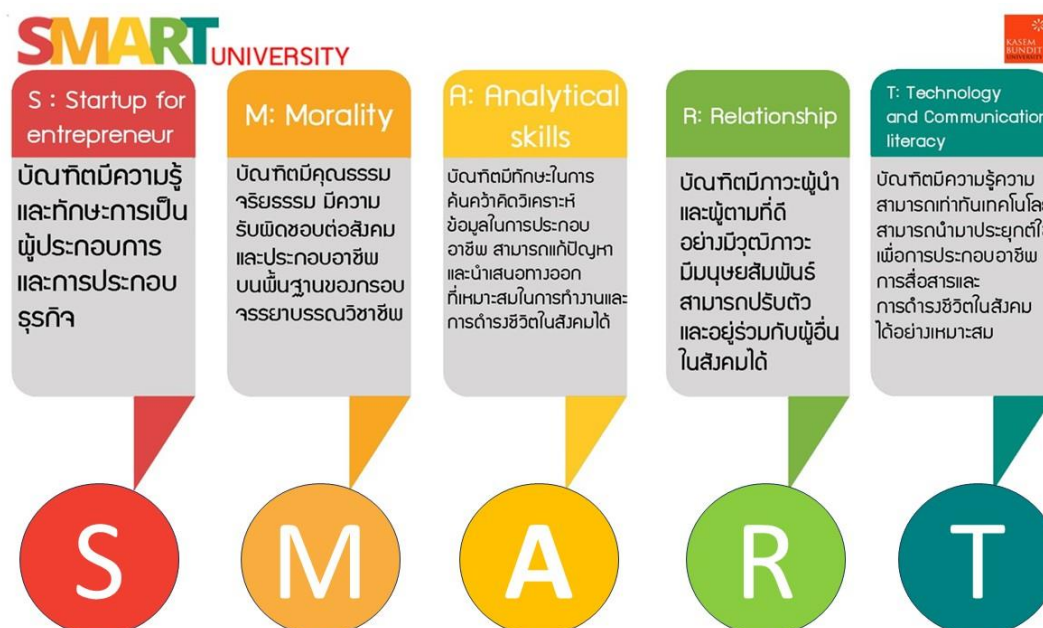
⇒ M : Morality

⇒ A : Analytical skills

⇒ R : Relationship

⇒ T : Technology and Communication Literacy

โดยมีคำอธิบายประกอบอัตลักษณ์ แต่ละด้าน ดังนี้

ภาพที่ 3 อัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กลุ่ม unicorn

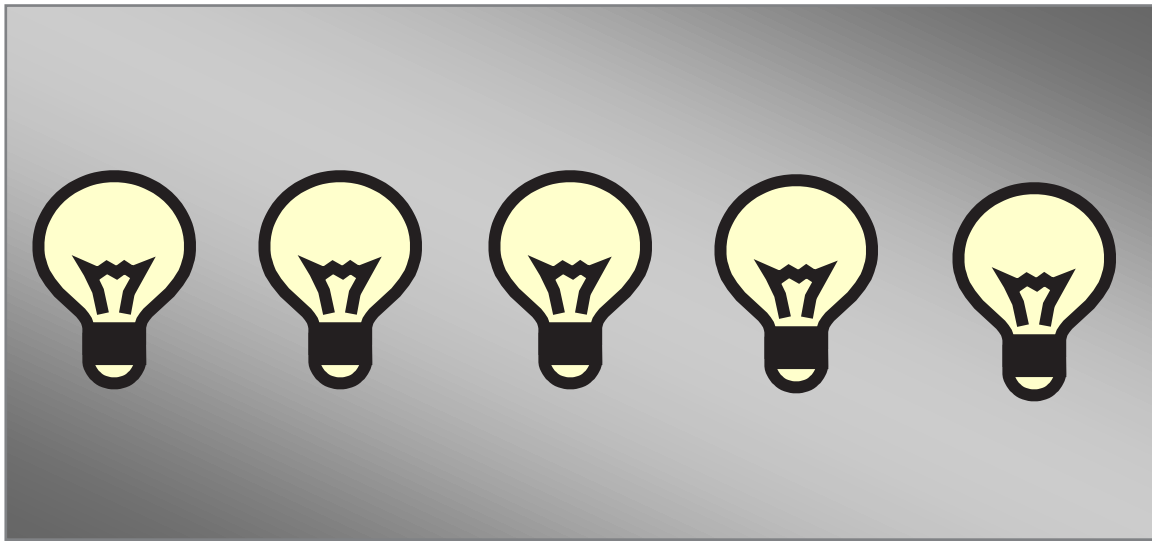
กลุ่ม 3 The Phoenix Team

กลุ่ม The Phoenix Team มีคำขวัญประจำกลุ่มว่า “Professional Creator” โดย

จำแนกอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ภาพที่ 4 อัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กลุ่ม The Phoenix Team
กลุ่ม 4 FALCON 5

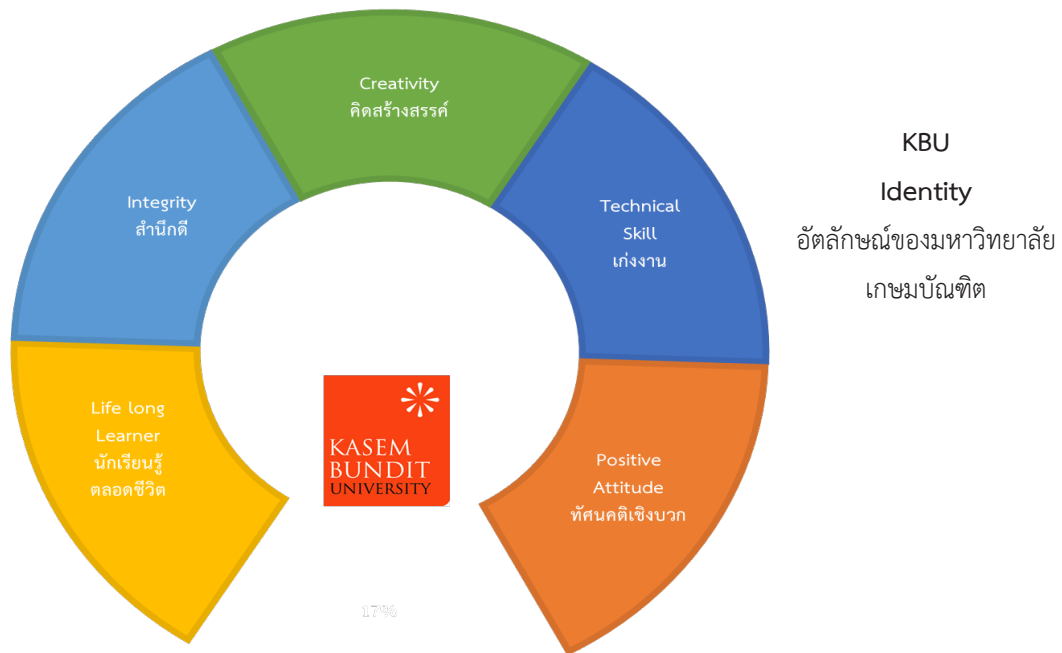
ภาพที่ 5 กลุ่ม 4 FALCON 5

กลุ่ม FALCON 5 เสนออัตลักษณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตด้วย “4D KBU” โดยมีคำอธิบายประกอบอัตลักษณ์ “4D KBU” ดังนี้

ภาพที่ 6 อัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กลุ่ม falcon 5

กลุ่ม 5 EAGLE Group เสนออัตลักษณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตในรูปแบบภาพวงกลม ประกอบด้วยอัตลักษณ์ 5 ด้าน ดังนี้

ภาพที่ 7 อัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กลุ่ม Eagle

สรุปผลการระดมพลังสมองกำหนดอัตลักษณ์นักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จากการทำงานของแต่ละท่าน 5 กลุ่ม

ตารางที่ 1 ผลการระดมพลังสมอง อัตลักษณ์ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

กลุ่ม 1 พญาอินทรี	กลุ่ม 2 UNICORN	กลุ่ม 3 The Phoenix Team	กลุ่ม 4 FALCON 5	กลุ่ม 5 EAGLE GROUP
K : เรียนรู้ตลอดชีวิต	S : บัณฑิตมีความรู้และทักษะการเป็นผู้ประกอบการและการประกอบธุรกิจ	1 มีกรอบคิดเติบโต	D ₁ : การเรียนรู้ใหม่ ๆ ระดับสากล	1 นักเรียนรู้ตลอดชีวิต
A : มีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับโลกอนาคต	M : บัณฑิตมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม และประกอบอาชีพบนพื้นฐานของจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ	2 เชี่ยวชาญด้านการปรับตัวและเรียนรู้	D ₂ : มีทักษะด้านการสื่อสารระดับสากลและรอบรู้ทักษะด้านดิจิทัล	2 ผู้นำที่ดี
S : มีทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลและการสื่อสาร	A : บัณฑิตมีทักษะในการค้นคว้าคิดวิเคราะห์ข้อมูลในการประกอบอาชีพ สามารถแก้ปัญหาและนำเสนอทางออกที่เหมาะสมในการทำงาน และการดำรงชีวิตในสังคมได้	3 มีอาชีพด้านนวัตกรรม	D ₃ : มีทักษะการทำงานจริงเฉพาะทาง	3 คิดสร้างสรรค์
E : มีความมุ่งมั่นและให้ความร่วมมือ	R : บัณฑิตมีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดีอย่างมีวุฒิภาวะ สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้	4 การสื่อสารที่ยอดเยี่ยม	D ₄ : การปรับตัวในการใช้ชีวิตและการทำงานในอนาคต	4 เก่งงาน
M : มีคุณธรรม จริยธรรม และรับผิดชอบต่อสังคม	T : บัณฑิตมีความรู้ความสามารถเท่าทันเทคโนโลยี สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อความประกอบอาชีพ การสื่อสาร และการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม	5 ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ		5 ทัศนคติเชิงบวก

จากตารางที่ 1 ผลการระดมพลังสมองอัตลักษณ์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตของคณะทำงานทั้ง 5 กลุ่ม สรุปได้ดังนี้

กลุ่ม 1 พญาอินทรี อัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ประกอบด้วย

K : เรียนรู้ตลอดชีวิต

A : มีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับโลกอนาคต

S : มีทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลและการสื่อสาร

E : มีความมุ่งมั่นและให้ความร่วมมือ

M : มีคุณธรรม จริยธรรม และรับผิดชอบสังคม

กลุ่ม 2 Unicorn อัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ประกอบด้วย

S : บัณฑิตมีความรู้และทักษะการเป็นผู้ประกอบการและการประกอบธุรกิจ

M : บัณฑิตมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม และประกอบอาชีพบนพื้นฐานของจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ

A : บัณฑิตมีทักษะในการค้นคว้าคิดวิเคราะห์ข้อมูลในการประกอบอาชีพ สามารถแก้ปัญหาและนำเสนอทางออกที่เหมาะสมในการสร้างและการดำรงชีวิตในสังคมได้

R : บัณฑิตมีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดีอย่างมีวุฒิภาวะ สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

T : บัณฑิตมีความรู้ความสามารถเท่าทันเทคโนโลยี สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประกอบอาชีพ การสื่อสาร และการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม

กลุ่ม 3 The Phoenix Team อัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ประกอบด้วย

- มีกรอบคิดเติบโต

- เชี่ยวชาญด้านการปรับตัวและเรียนรู้

- มีอาชีพด้านนวัตกรรม

- การสื่อสารที่ยอดเยี่ยม

- ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ

กลุ่ม 4 FALCON 5 อัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ประกอบด้วย

D1 : การเรียนรู้ใหม่ ๆ ระดับสากล

D2 : มีทักษะด้านการสื่อสารระดับสากลและรอบรู้ทักษะด้านดิจิทัล

D3 : มีทักษะการทำงานจริงเฉพาะทาง

D4 : การปรับตัวในการใช้ชีวิตและการทำงานในอนาคต

กลุ่ม 5 EAGLE Group อัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ประกอบด้วย

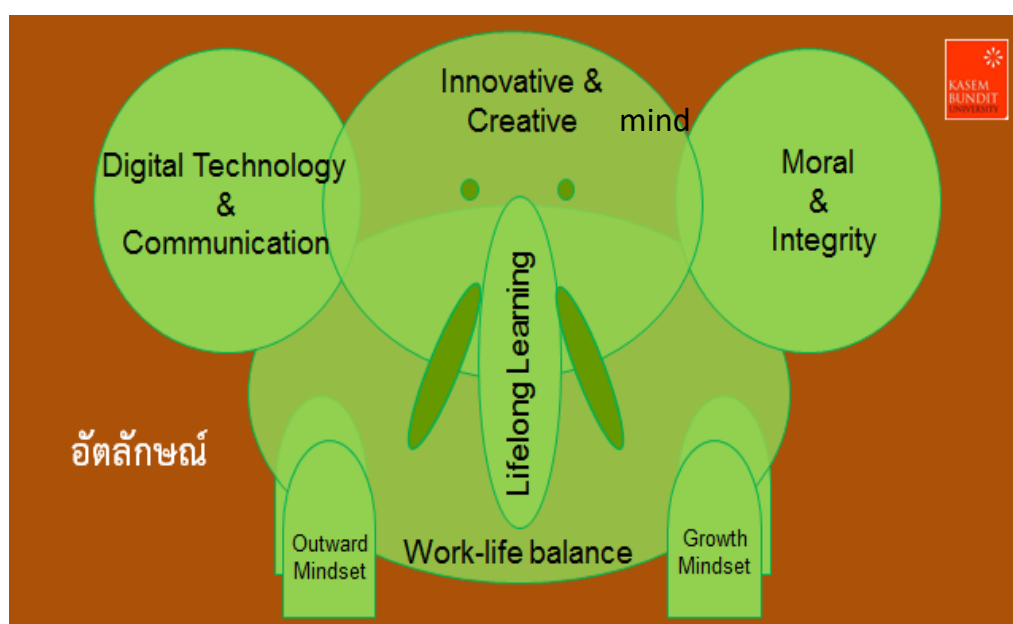
- เรียนรู้ตลอดชีวิต

- มีจิตสำนึกที่ดี

- มีความคิดสร้างสรรค์
- มีทักษะทางเทคนิคในการทำงาน
- มีทัศนคติเชิงบวก

2. ผลการสังเคราะห์อัตลักษณ์ของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

หลังจากนั้นฝ่ายวางแผนและพัฒนา
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้สังเคราะห์
อัตลักษณ์ จากผลการทำงานกลุ่ม ทั้ง 5 กลุ่ม
แล้วนำเสนอเป็นแผนภาพใช้สัญลักษณ์รูปช้าง

ภาพที่ 8 อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่ฝ่ายวางแผนและพัฒนาสังเคราะห์จากผลงานระดม
พลังสมอง ทั้ง 5 กลุ่มแล้วเขียนเป็นแผนภาพใช้สัญลักษณ์รูปช้าง

จำแนกเป็นอัตลักษณ์ 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ (Lifelong Learning)
2. ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์เชิง
นวัตกรรม (Innovative and Creative mind)
3. ด้านทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลและ
การสื่อสาร (Digital Technology and
Communication)

4. ด้านความซื่อสัตย์และมีจิตสำนึก
(Moral and Integrity)
5. ด้านการมีกรอบคิดเติบโต ก้าวหน้า
(Growth Mindset)
6. ด้านมีการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์ (Work
Life Balance)

พัฒนาการ ความเชื่อมโยง ระหว่างปณิธาน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต แสดงได้จากตาราง
สมรรถนะ KASEM และอัตลักษณ์ ช้างของ เทียบเคียง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ปณิธาน 3 ประการของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ปณิธาน 3 ประการ ของมหาวิทยาลัย	สมรรถนะ KASEM	อัตลักษณ์ช้างของมหาวิทยาลัยเกษม บัณฑิต
คุณค่า	K : Keep learning with innovative mind (มีความใฝ่รู้ สร้างสรรค์ นวัตกรรม) A : Adapt Oneself to be ready for the workforce (สามารถปรับตัวในการทำงาน) E : Engage Proactively with enthusiasm (เป็นนักปฏิบัติ มืออาชีพเชิงรุกที่มุ่งมั่น)	- Lifelong Learning (ด้านความรู้) - Innovative and Creative mind (ทักษะการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม) - Digital Technology and Communication (ทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลและการสื่อสาร) - Growth Mindset (การมีกรอบคิด เติบโต)
คุณธรรม	M : Maintain morality and Maturity (มีคุณธรรม จริยธรรม และวุฒิภาวะ)	- Moral and Integrity (ความซื่อสัตย์ และมีจิตสำนึก)
คุณประโยชน์	S : Secure social responsibility (มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม)	Balanced Life and Well Being (มีการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์)

ปณิธานด้านคุณค่า ครอบคลุมสมรรถนะ KASEM ด้านมีความใฝ่รู้สร้างสรรค์นวัตกรรม สามารถปรับตัวในการทำงาน เป็นนักปฏิบัติมีมืออาชีพเชิงรุกที่มุ่งมั่น และครอบคลุมอัตลักษณ์ข้าง ด้านความรู้ ทักษะการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลและการสื่อสาร และการมีกรอบคิดเติบโต

ปณิธานด้านคุณธรรม ครอบคลุมสมรรถนะ KASEM ด้านมีคุณธรรมจริยธรรม และวุฒิภาวะ ครอบคลุมอัตลักษณ์ด้านความซื่อสัตย์และมีจิตสำนึก

ปณิธานด้านคุณประโยชน์ ครอบคลุมสมรรถนะ KASEM ด้านมีจิตสำนึก รับผิดชอบต่อสังคม และครอบคลุมอัตลักษณ์ด้านมีการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

จากการสนทนากลุ่ม (Focus group Interview)

3.1) ผู้ร่วมสนทนาประกอบด้วย คณบดี ผู้อำนวยการสำนัก และรองคณบดีฝ่ายวิชาการ จากคณะจิตวิทยา คณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันพัฒนาบุคลากรการบิน คณะนิติศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะนิเทศ

ศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ เห็นด้วยกับวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม

3.2) เนื่องจากการสนทนากลุ่ม เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบหนึ่งของการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ การสนทนากลุ่มมีลักษณะเป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การสนทนามีความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็นกับประเด็นของการสนทนาที่ถูกกำหนดโดยนักวิจัย แล้วจัดสรร คณบดีผู้อำนวยการสำนัก และรองคณบดีฝ่ายวิชาการ จำนวน 22 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงกับการสนับสนุนและเสริมสร้างการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษา ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารข้างต้นสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและพัฒนามหาวิทยาลัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของนักศึกษาได้ตรงประเด็นที่สุด

การเปิดโอกาสให้สมาชิกมีปฏิริยาโต้ตอบกันในการสนทนากลุ่มจึงทำให้เกิดการวิเคราะห์วิพากษ์ในเนื้อหาสาระอย่างกว้างขวาง ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ประเด็นที่ตั้งไว้ชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะในกรณีประเด็นที่ยังไม่ชัดเจนพอ ผู้วิจัยสามารถซักถามต่อเพื่อหาคำอธิบายบรรยากาศในการสนทนากลุ่มเฉพาะจะช่วยลดความกังวลใจความวิตกในการแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้เพราะเป็นการแสดงความคิดเห็นในลักษณะกลุ่มมากกว่า

3.3) ผลการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

1) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เห็นด้วยกับการจำแนกอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เป็น 6 ด้าน เนื่องจากมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับปณิธานของมหาวิทยาลัย “คุณค่า คุณธรรม และคุณประโยชน์” ดังนี้

1.1) อัตลักษณ์ด้านความรู้ ทักษะ การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลและการสื่อสาร การมีรอบคิดเติบโต มีความครอบคลุม และสอดคล้องกับปณิธานด้านคุณค่า

1.2) อัตลักษณ์ด้านความซื่อสัตย์ และมีจิตสำนึก มีความครอบคลุมและสอดคล้องกับปณิธานด้านคุณธรรม

1.3) อัตลักษณ์ด้านมีการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์ มีความครอบคลุมและสอดคล้องกับปณิธานด้านคุณประโยชน์

2) เพื่อให้ง่ายต่อการสื่อสารความเข้าใจ ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มเห็นว่า อัตลักษณ์ด้านความรู้ควรใช้ชื่อว่า อัตลักษณ์ด้านการใฝ่เรียนรู้ และอัตลักษณ์ด้านรอบคิดเติบโต ควร

ใช้ชื่อว่า อัตลักษณ์ด้านการมีความคิดเชิงบวก และคิดยืดหยุ่น

ในการกำหนดอัตลักษณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต นอกจากจะให้ความสำคัญกับความคาดหวังของมหาวิทยาลัยแล้วขอให้คำนึงถึงและให้ความสำคัญกับความคาดหวังของสังคมอันประกอบด้วย แผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2566 – 2579 แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 – 2570 และความต้องการของผู้ปกครองและสถานประกอบการ

เพื่อให้อัตลักษณ์ของนักศึกษาเกิดขึ้นจริงในการพัฒนาหลักสูตรของคณะวิชาหรือผู้เกี่ยวข้อง จะต้องระบุอัตลักษณ์เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาไว้ในผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning Outcomes) ยกตัวอย่างเช่น อัตลักษณ์เป้าหมาย “ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีที่รองรับกับความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่” คณะวิชาหรือหลักสูตรก็จะต้องนำอัตลักษณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนดังกล่าว เขียนไว้ให้ปรากฏในผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 3 ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร

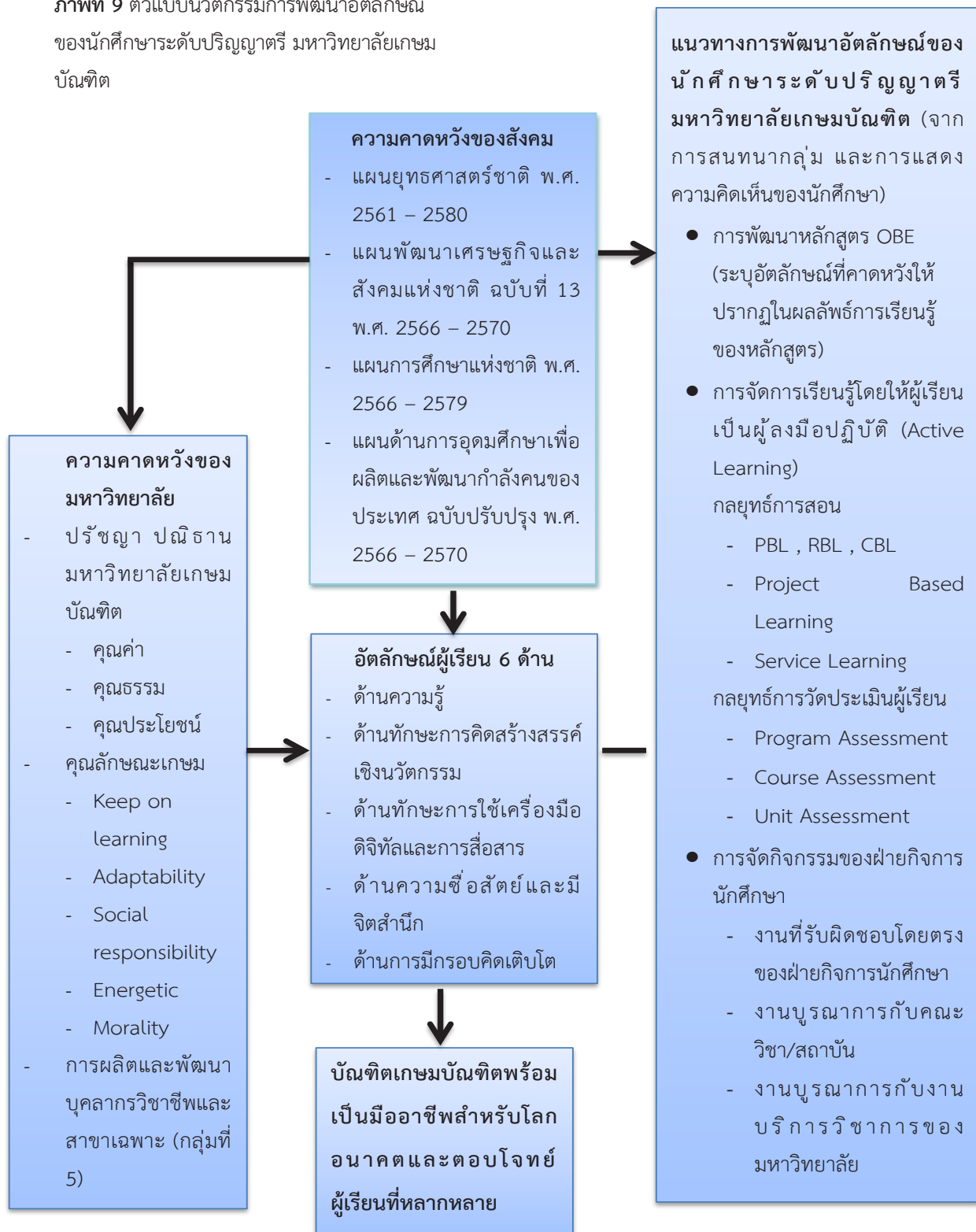
ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร	กลยุทธ์การสอน	การวัดและประเมินผล
ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีที่รองรับกับความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่ (อัตลักษณ์ทางด้านทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลและการสื่อสาร)	การเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ (Active Learning) - PBL - RBL - Project Based Learning etc.	การประเมินตามสภาพจริงด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย - การสอบข้อเขียน - การทดสอบทักษะปฏิบัติ - การอภิปรายร่วมกัน - การสังเกตพฤติกรรม - การใช้ Rubric Score etc.

ตัวแบบการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

นับตั้งแต่การระดมพลังสมองกำหนดอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตของคณาจารย์จากทุกคณะวิชา สำนัก และสถาบัน การสังเคราะห์อัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตของฝ่ายวางแผนและ

พัฒนา และการแสดงความคิดเห็นของผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นตัวแบบนวัตกรรมการพัฒนา อัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้ดังนี้

ภาพที่ 9 ตัวแบบวัตรกรรมการพัฒนาอัตลักษณ์
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษม
บัณฑิต

อภิปรายผลการวิจัย

1. พัฒนาการของอัตลักษณ์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตได้รับการพัฒนาต่อยอดมาจาก ปณิธาน คุณค่า คุณธรรม และคุณประโยชน์อันเป็นเจตนารมณ์สำคัญของการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ตั้งแต่เริ่มต้น ต่อมาพัฒนาเป็นสมรรถนะหลัก “KASEM” ที่เป็นคำย่อสื่อให้เห็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตตามกรอบทิศทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยในช่วงปีการศึกษา 2552 – 2557 และเพื่อให้สอดคล้องและเท่าทันกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบัน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยฝ่ายวางแผนและพัฒนา ได้จัดประชุมระดมพลังสมองคณาจารย์ของมหาวิทยาลัย เพื่อกำหนดอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จากปณิธาน คุณค่า คุณธรรม คุณประโยชน์ และคุณลักษณะเกษม เพื่อเน้นความเป็นตัวตน และกำหนดความสำเร็จของผู้เรียนของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

2. เพื่อให้บัณฑิตเกษมพร้อมเป็นมืออาชีพสำหรับโลกอนาคตและตอบโจทย์ผู้เรียนที่หลากหลาย การพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาจะต้องคำนึงถึงความคาดหวังของสังคมและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ผู้ปกครองและสถานประกอบการ

3. ให้ ความสำคัญกับการพัฒนา Outcome Based Education ที่มีการระบุอัตลักษณ์เป้าหมายไว้ในผลลัพธ์การเรียนรู้ของ

หลักสูตร การส่งเสริมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติโดยมีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนของฝ่ายกิจการนักศึกษา ที่ปฏิบัติงานรับผิดชอบโดยตรงหรือทำงานบูรณาการกับหน่วยงานอื่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเรื่อง นวัตกรรม การพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกออกได้เป็น 3 แนวทาง คือ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากผู้บริหารคณะวิชา คณาจารย์ และนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ให้การยอมรับและให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ทั้ง 6 ด้าน ว่าสามารถเน้นความเป็นตัวตนและเป็นบัณฑิตที่มีความพร้อมเป็นมืออาชีพสำหรับโลกอนาคต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตควรบรรจุอัตลักษณ์ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยให้เป็นที่ ประจักษ์ว่ามหาวิทยาลัยมีนโยบายและส่งเสริมการผลิตและพัฒนาการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในแต่ละสาขาวิชาชีพ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต พร้อมเป็นมืออาชีพสำหรับโลกอนาคต ด้วยนโยบาย การพัฒนาอัตลักษณ์ของผู้เรียนด้านความรู้ ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ด้านทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลและการสื่อสาร ด้านความซื่อสัตย์และมีจิตสำนึก ด้านการมีกรอบคิดเติบโต และด้านการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์

2. ข้อเสนอแนะด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 การพัฒนาหลักสูตร Outcome Based Education ทุ ก ห ลั ก สู ต ร ข อ ง มหาวิทยาลัย โดยระบุอัตลักษณ์ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ให้ปรากฏไว้ในผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning Outcome)

2.2 การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ที่ส่งเสริมผู้เรียนทุกคนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ (Active Learning) ไม่ทอดทิ้งให้ผู้เรียนคนใดคนหนึ่งอยู่ข้างหลัง โดยใช้กลยุทธ์การสอน Design Thinking ด้วยเทคนิค PBL, RBL, CBL, Project Based Learning Service Learning etc. และการใช้กลยุทธ์การประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตั้งแต่ Program Assessment, Course Assessment และ Unit Assessment

2.3 การจัดกิจกรรมของฝ่ายกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ดังนี้

2.3.1 งาน/กิจกรรม ที่ฝ่ายกิจการนักศึกษา กระทำโดยตรง เช่น ดำเนินงานจัดตั้งชมรมค่ายอาสาพัฒนา, การจัดตั้งชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติ หรือโครงการศาสตร์พระราชา เป็นต้น

2.3.2 งาน/กิจกรรม ที่ฝ่ายกิจการนักศึกษา ทำงานบูรณาการกับคณะวิชา/สถาบัน ตามที่ระบุไว้ใน action plan ของคณะวิชา/สถาบัน

2.3.3 กิจกรรม/โครงการ ที่ฝ่ายกิจการนักศึกษา ทำงานบูรณาการกับงานบริการวิชาการ

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. คณะวิชาหรือหลักสูตรควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาตามอัตลักษณ์ที่ระบุไว้ในผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning Outcome) ของแต่ละคณะหรือหลักสูตร

2. อาจารย์ผู้สอนหรือเจ้าของวิชา ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอัตลักษณ์ตามที่ระบุไว้ใน Course Learning Outcome และ Unit Learning Outcome

References

- Erikson, E. (2018). *Simply psychology*.<https://activeyouth.lt/wp-content/upload/2019/02/Eriksons-stages-of-psycho-social-development.pdf>
- Kasem Bundit University. (2565). *Five years strategic plan (2565-2569)*. [Unpublished official report].
- Office of the Secretary of the Ministry of Higher Education, Sciences, Research and Innovation. (2565). *Five years plan for manpower production and development*. [Unpublished official report].

ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบและการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายในของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สุนัษฐา กุณาศล

สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 110/1-4 ถนนประชาชื่น พุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

พัทธนันท์ เพชรเชิดชู

สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 110/1-4 ถนนประชาชื่น พุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

ศิริเดช คำสุพรหม

สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 110/1-4 ถนนประชาชื่น พุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

พนารัตน์ ปานมณี

สาขาวิชาการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 110/1-4 ถนนประชาชื่น พุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ สุนัษฐา กุณาศล สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 110/1-4 ถนนประชาชื่น พุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

Email: 617191060004@dpu.ac.th

วันที่รับบทความ: 28 พฤศจิกายน 2567 วันที่แก้ไขบทความ: 6 พฤษภาคม 2568 วันที่ตอบรับบทความ: 14 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลของปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงินที่มีต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน และผลของปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงินที่มีต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน ผ่านประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ **วิธีการวิจัย:** การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยคัดเลือกเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ ระหว่างปี พ.ศ. 2561 ถึง พ.ศ. 2563 ยกเว้นบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนและบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมทางการเงิน **ผลการวิจัย:** ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ และประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $p < 0.01$ **นัยทางทฤษฎี/นโยบาย:** ผลการวิจัยสนับสนุนทฤษฎีตัวแทนและองค์ความรู้ใหม่ ทฤษฎีการตรวจสอบภายในบริษัทมหาชน โดยเฉพาะคณะกรรมการตรวจสอบ

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ คณะกรรมการตรวจสอบ การกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน

Audit committee efficiency and internal audit unit determination of companies listed on the Stock Exchange of Thailand

Sunatcha Kunasol

Accountancy program, Dhurakij Pundit University, 110/1-4 Prachachuen Road, Thung Song Hong Lak Si District, Bangkok 10210

Pattanant Petchchedchoo

Accountancy program, Dhurakij Pundit University, 110/1-4 Prachachuen Road, Thung Song Hong Lak Si District, Bangkok 10210

Siridech Kumsuprom

Accountancy program, Dhurakij Pundit University, 110/1-4 Prachachuen Road, Thung Song Hong Lak Si District, Bangkok 10210

Panarat Panmanee

Accountancy program, Dhurakij Pundit University, 110/1-4 Prachachuen Road, Thung Song Hong Lak Si District, Bangkok 10210

Correspondence concerning this article should be addressed to **Sunatcha Kunasol** Accountancy program, Dhurakij Pundit University 110/1-4 Prachachuen Road, Thung Song Hong Lak Si District, Bangkok 10210
Email: 617191060004@dpu.ac.th

Received date: November 28, 2024 Revised date: May 6, 2025 Accepted date: May 14, 2025

Abstract

PORPOSES: To study and analyze the effect of financial risk factors on the effectiveness of the audit committee, the effectiveness of the audit committee on the determination of the internal audit unit, and the effect of financial risk on the determination of the internal audit unit through the effectiveness of the audit committee. **METHODS:** A quantitative research, the sample group being a specific selection of companies listed on the Stock Exchange of Thailand in the MAI group between 2018 and 2020, excluding companies with incomplete data and companies in the financial industry group. **RESULTS:** Financial risk was negatively related to the effectiveness of the audit committee, and the effectiveness of the audit committee was negatively related to the determination of the internal audit unit with statistical significance at $p < 0.01$. **THEORY/POLICY IMPLICATIONS:** The study supports agency theory and expand the body of knowledge on internal audit of public companies, especially the audit committee.

Keywords: Effectiveness, audit committee, internal audit unit determination

บทนำ

ในปัจจุบันองค์กรมีการปรับเปลี่ยนหรือสร้างนวัตกรรม เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่มีความซับซ้อน และส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยเฉพาะการแข่งขันทางธุรกิจที่มีมากขึ้น การหาเครื่องมือและกลยุทธ์ในการดำเนินงานที่ดีจึงมีความสำคัญ โดยการปรับตัวและสร้างแนวทางการตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยง ซึ่งส่งผลให้การตรวจสอบภายในได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการกำกับดูแลกระบวนการขององค์กร (Weerananthawet & Bosakoranut, 2020) ซึ่งการตรวจสอบภายในเป็นกิจกรรม ที่ให้ความเชื่อมั่นและให้คำปรึกษาอย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระเพื่อเพิ่มคุณค่าและการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร (The Institute of Internal Auditors Thailand, 2011) บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงได้ตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบในฐานะผู้นำที่สร้างคุณค่าให้แก่กิจการอย่างยั่งยืนตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ที่ส่งผลต่อความต้องการหน่วยตรวจสอบภายในของคณะกรรมการตรวจสอบ ที่มีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและกำกับดูแลการดำเนินการของฝ่ายบริหาร (The Securities and Exchange Commission of Thailand, 2017) การสนับสนุนให้องค์กรได้ตระหนักถึงการรับรู้ และปรับกระบวนการบริหารจัดการและการดำเนินงานให้ทันต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจะช่วยให้ฝ่ายบริหารมั่นใจได้ว่ากิจการภายใต้ความรับผิดชอบนั้นมีคุณภาพที่จะสามารถ

บรรลุวัตถุประสงค์และแผนงานทางธุรกิจตามที่คาดหวังได้ (Saricara, 2021)

การให้ความสำคัญกับกฎระเบียบการกำกับดูแลเกี่ยวกับการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง (Gramling et al., 2004; Sarens et al., 2009; Selim et al., 2009) หากระบบควบคุมภายในไม่ดีพอจะเป็นสาเหตุสำคัญของความล้มเหลวของกิจการ (Lewington, 1996) ซึ่งข้อกำหนดการกำกับดูแลกิจการโดยทั่วไปกำหนดให้บริษัทจะต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายในอย่างชัดเจน และคณะกรรมการตรวจสอบจะให้การรับรองเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของการรายงานทางการเงินโดยการตรวจสอบหาข้อบกพร่องในการควบคุมทางการเงินของกิจการ (Beasley et al., 2009) นอกจากนี้คณะกรรมการตรวจสอบยังมีหน้าที่ติดตามและตรวจสอบกระบวนการรายงานทางการเงิน ระบบการควบคุมภายใน และหน่วยตรวจสอบทั้งภายในและภายนอก โดยข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ในการจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนทุกบริษัทต้องมีหน่วยตรวจสอบภายใน (The Stock Exchange of Thailand, 2020)

การตรวจสอบด้านความเสี่ยงของการทุจริตในกิจการเป็นหนึ่งในบทบาทสำคัญของหน่วยตรวจสอบภายในที่ดำเนินการได้ (Sarens & De Beelde, 2006; Asare et al., 2008; Coram et al., 2008; The Institute of Internal Auditors, 2010) ซึ่งหน่วยตรวจสอบภายในมีส่วนช่วยในการกำกับดูแลกิจการผ่านความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบ ผู้บริหาร และผู้ตรวจสอบภายในและภายนอก (Gramling et al.,

2004) หน่วยตรวจสอบภายในช่วยให้คณะกรรมการตรวจสอบประเมินความเสี่ยง และประเมินประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในของกิจการ นอกจากนี้คณะกรรมการตรวจสอบยังได้ใช้ข้อมูลของหน่วยตรวจสอบภายในในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลกิจการ และควบคุมให้มีการกำกับดูแลกิจการที่มีคุณภาพสูง

จากความสำคัญดังกล่าว หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียนปี พ.ศ. 2560 จึงกำหนดให้คณะกรรมการบริษัทมีการกำกับดูแลกิจการ เพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทมีระบบการบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายในที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย และมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีการจัดตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและอิสระ โดยมีหน่วยงานตรวจสอบภายในเป็นกลไกสำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบ (The Securities and Exchange Commission of Thailand, 2017) และมีความสำคัญต่อบริษัทจดทะเบียนในฐานะหน่วยงานป้องกันชั้นที่ 3 (Third Line of Defense) ทำหน้าที่ ประเมินและปรับปรุงประสิทธิผลของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุม และการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรที่จะช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์

จากการทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัยพบว่า ยังมีงานวิจัยในอดีตที่ศึกษาความสัมพันธ์ของประเด็นดังกล่าวค่อนข้างน้อย จึงทำให้เกิดช่องว่าง

ในงานวิจัยที่มีความน่าสนใจต่อการศึกษา จึงได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ และการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในประเด็นดังกล่าวให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลของปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงินที่มีต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลของปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลของปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงินที่มีต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน ผ่านประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปี (แบบ 56-2) รายงานการประชุมผู้ถือหุ้น (Minute Meeting) รายงานการกำกับดูแลกิจการ (CG Report) และฐานข้อมูลจาก SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด และทฤษฎี ตำรา เอกสาร วารสาร หนังสือต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงได้สรุปเป็นเนื้อหาในการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนามาสร้างตัวแปรที่ใช้ศึกษาในงานวิจัย

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ ระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2563 จำนวน 205 บริษัท การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแยกเป็นกลุ่มอุตสาหกรรม 7 กลุ่ม ยกเว้นกลุ่มที่เป็นธุรกิจการเงินจำนวน 11 บริษัท เนื่องจากลักษณะการประกอบธุรกิจ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และหลักเกณฑ์อื่น ๆ มีความแตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น และบริษัทที่ไม่มีผลการดำเนินงานติดต่อกันระหว่าง ปี พ.ศ. 2561-2563 มีจำนวน 57 บริษัท ที่อยู่ในรายชื่อดัชนีหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ แต่ไม่ได้ดำเนินกิจการครบทั้ง 3 ปี ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 137 บริษัท รวมทั้งหมด 411 ชุดข้อมูลตัวอย่าง

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ จำนวน 137 บริษัท รวมทั้งหมด 411 ชุดข้อมูลตัวอย่าง

4. ขอบเขตด้านเวลา การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ รอบระยะเวลาบัญชี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม ในระหว่างปี พ.ศ. 2561-2563 เป็นระยะเวลา 3 ปี

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎี ตัวแทน (Agency Theory) มีความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นตัวแทนเกิดขึ้นระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย โดยฝ่ายที่มอบอำนาจ คือ

ตัวการ (Principle) ในขณะที่อีกฝ่ายที่ได้รับมอบอำนาจในการบริหารงาน คือ ตัวแทน (Agent) ตราบใดที่ผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแทนตัดสินใจลงทุนเพื่อสร้างผลตอบแทนสูงสุดจากการลงทุนในวิธีที่สอดคล้องกับการสร้างผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นตัวการแล้วความสัมพันธ์ของการเป็นตัวแทนระหว่างผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารยังคงมีประสิทธิผลที่ดี แต่ถ้าหากผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ของผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารไม่สอดคล้องกันจะทำให้เกิดปัญหาตัวแทน (Agency Problem) ขึ้น (Srijunpetch, 2008) โดยทั่วไปตัวแทนส่วนใหญ่ต้องการลดปัญหาของกิจการจึงมักจะมีค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบและภาระผูกพัน ซึ่งบทบาทของการตรวจสอบภายในเป็นหน้าที่ที่มีภาระผูกพันกันในการตรวจสอบพฤติกรรมต่าง ๆ และเพื่อตอบสนองความต้องการในการรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและเจ้าหนี้ (Jensen and Meckling, 1976) จากทฤษฎีตัวแทนข้างต้นสรุปได้ว่าการเกิดปัญหาตัวแทน (Agency Problem) เกิดจากการแยกอำนาจความเป็นเจ้าของออกจากอำนาจการควบคุมกิจการ โดยตัวแทนหรือผู้บริหารได้ใช้อำนาจในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายมาจากเจ้าของกิจการหรือตัวการซึ่งคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนที่จะได้รับมากกว่าการสร้างมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้น ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ได้

แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน (Internal Auditing) การตรวจสอบภายในเป็นการให้ความเชื่อมั่นและการให้คำปรึกษาอย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระ (Srijunpetch, 2011) การตรวจสอบภายในจะช่วยให้องค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการประเมินและการ

ปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุม การกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ และการตรวจสอบภายใน (Internal Auditing) (Patramontree, 2009) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในขององค์กรเป็นผู้ที่ทำหน้าที่วิเคราะห์ เสนอแนะ และให้คำปรึกษาจากกระบวนการตรวจสอบภายในและปรับปรุงการปฏิบัติงานขององค์กร (The Institute of Internal Auditors, 2010) จึงสรุปได้ว่า การตรวจสอบภายในเป็นกระบวนการให้ความเชื่อมั่นและให้คำปรึกษาอย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระ เพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการปฏิบัติงานขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดภายใต้การบริหารความเสี่ยง การควบคุม และการกำกับดูแลที่ดีที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับสำนักงานตรวจสอบภายในประเภทผู้ตรวจสอบภายในจากบริษัทหรือบุคคลภายนอก (Internal Audit Outsourcing) การตรวจสอบภายในจะถูกขยายหน้าที่การทำงานมากขึ้นโดยใช้เวลาน้อยลง การจ้างหน่วยตรวจสอบภายในจากผู้ให้บริการภายนอก สามารถช่วยลดต้นทุน การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน การให้ข้อมูลเชิงลึก การให้ความเชื่อมั่นและปฏิบัติตาม (Deloitte, 2013) การจ้างผู้ตรวจสอบภายในจากบริษัทหรือบุคคลภายนอก (Internal Audit Outsourcing) จึงมีความสำคัญมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต เหตุผลหลัก ๆ ที่หน่วยงานตรวจสอบภายในที่เป็นการจ้างจากบริษัทผู้ตรวจสอบภายในจากบริษัทหรือบุคคลภายนอก จึงเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับบริษัทต่าง ๆ การจ้างผู้ตรวจสอบภายในจากบริษัทหรือบุคคลภายนอก

นั้น บริษัทจะสามารถลดต้นทุนการจ้างงานได้มาก (Taibanguay et al., 2019) การตรวจสอบภายในประเภทผู้ตรวจสอบภายในจากบริษัทหรือบุคคลภายนอก ที่มีคุณภาพจะต้องมีกิจกรรมในการให้หลักประกันอย่างเที่ยงธรรมและการให้คำปรึกษาอย่างเป็นอิสระ มีระบบและกลไกที่ดีสำหรับผู้ตรวจสอบภายในจากบริษัทหรือบุคคลภายนอกที่มีคุณภาพจะสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ธุรกิจที่ใช้บริการงานตรวจสอบภายในจากบริษัทหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งบุคคลที่ใช้ข้อมูลหรือรายงานของผู้ตรวจสอบภายในที่มีการประเมินการควบคุมภายในของกิจการ เพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการปฏิบัติงานขององค์กรให้ดีขึ้น (The Stock Exchange of Thailand, 2020)

แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk) ความเสี่ยงทางธุรกิจ (Business Risk) จะเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการทำกำไรของบริษัท อันเป็นเหตุให้ผู้ลงทุนต้องสูญเสียรายได้ หรือเงินลงทุน ประกอบด้วย ความเสี่ยงทางการเงิน ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ และความเสี่ยงในระดับอุตสาหกรรม (Khongsawatkiat et al., 2014) ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk) เกิดจากความผิดพลาดและความไม่แน่นอนทางการเงิน การดำเนินงาน ความผิดพลาดเหล่านี้อาจนำไปสู่ความสูญเสียทางการเงินที่สูงมากต่อองค์กรได้ ความเสี่ยงทางการเงินจะมุ่งเน้นการบริหารองค์กร โดยใช้นโยบายทางการเงินอย่างระมัดระวังภายใต้งบประมาณที่กำหนด เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสม และให้เกิดความมั่นใจว่ามีการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพเพียงพอกับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และ

เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความเสี่ยงทางการเงินเกี่ยวกับสภาพคล่องทางการเงิน การบริหารทางการเงินและงบการเงิน รวมทั้งความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยความเสี่ยงทางการเงินตลาด (Market Risk) และความเสี่ยงจากการที่คู่สัญญาไม่ปฏิบัติตามภาระผูกพัน (Credit Risk) (Saardchom, 2007)

แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) หลักประกันการรับผิดชอบต่อส่วนสูงที่สุดในการลงทุนให้แก่ผู้ถือหุ้น หรือ เจ้าหนี้ของบริษัท (Shleifer & Vishny, 1997) นอกจากนี้การกำกับดูแลกิจการที่ดีสามารถช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ของกิจการในระหว่างผู้ถือหุ้นส่วนน้อยและผู้ถือหุ้นที่ควบคุมกิจการ ซึ่งการกำกับดูแลกิจการจะป้องกันนักลงทุนจากผู้บริหารที่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองจากสินทรัพย์ของกิจการตลอดจนการคอร์รัปชัน (Dalton & Daily, 1999) การกำกับดูแลกิจการเป็นกลไกที่ใช้ในการกำกับดูแลกิจการทั้งจากภายในและจากภายนอก (Gillan, 2006) การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจต่อผู้ถือหุ้น นักลงทุน ผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และนำไปสู่ความมั่นคงเจริญก้าวหน้าจึงกล่าวได้ว่าการกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นเครื่องมือเพื่อเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืนของบริษัท (The Stock Exchange of Thailand, 2012)

จากการทบทวนวรรณกรรมตามที่กล่าวไว้ข้างต้นบริษัทที่มีระดับความเสี่ยงภายในสูงมีแนวโน้มที่จะมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง

อันเป็นสาระสำคัญในรายงานทางการเงิน ความเสี่ยงและต้นทุนของหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกมีระดับสูงจะมีหน่วยตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพเพื่อตรวจสอบการดำเนินการของฝ่ายบริหาร ลดความไม่สมดุลของข้อมูล และการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบจะให้ความมั่นใจเกี่ยวกับประสิทธิผลของการควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยง ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ และการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ ระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2563 จำนวน 205 บริษัท

การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแยกเป็นกลุ่มอุตสาหกรรม 7 กลุ่ม ยกเว้นกลุ่มที่เป็นธุรกิจการเงินจำนวน 11 บริษัท เนื่องจากลักษณะการประกอบธุรกิจ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และหลักเกณฑ์อื่น ๆ มีความแตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น และบริษัทที่ไม่มีผลการดำเนินงานติดต่อกันระหว่าง ปี พ.ศ. 2561-2563 มีจำนวน 57 บริษัท ที่อยู่ในรายชื่อดัชนีหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ แต่ไม่ได้ดำเนินกิจการครบทั้ง 3 ปี ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 137 บริษัท รวมทั้งหมด 411 ชุดข้อมูลตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ได้ออกแบบการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ คือ ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งเป็น

ข้อมูลที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดของตัวแปรต่าง ๆ ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ดังนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราส่วนลูกหนี้และสินค้าคงเหลือต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม

2) ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ ได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชีหรือการเงิน จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการประชุมร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบ

3) ข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน ได้แก่ การไม่ใช้หน่วยตรวจสอบภายในทั้งภายในและภายนอกบริษัท การใช้หน่วยตรวจสอบภายในจากภายในบริษัท การใช้หน่วยตรวจสอบภายในจากภายนอกบริษัท และการใช้หน่วยตรวจสอบภายในทั้งจากภายในและภายนอกบริษัท

3. การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกข้อมูมิผู้วิจัยได้มีการทบทวนวรรณกรรม และสร้างสมมติฐาน เพื่อนำไปสู่การสร้างตัวแบบในงานวิจัย รายละเอียดของตัวแปรมีดังต่อไปนี้

1) ตัวแปรแฝง (Latent Variables) ตัวแปรแฝงที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee Effective : ACEF) โดยวัดได้จากตัวแปรสังเกต (Observable Variables) 5 ตัว ได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Audit Committee members with Certified Public Accountant : ACCPA) และคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชีหรือการเงิน (Audit Committee members with Account and Financial Expertise : ACAFEXP) จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ (Number of audit committee meetings : ACMEET) ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ (Size of audit committee members : ACSIZE) และ คณะกรรมการประชุมร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบ (Board of Directors Meeting with Audit Committee : BDACMEET) และตัวแปรแฝง (Latent Variables) ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk : FINR) วัดจากตัวแปรสังเกต (Observable Variables) 4 ตัว ได้แก่ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio : CURRA) อัตราส่วนลูกหนี้และสินค้าคงเหลือต่อสินทรัพย์รวม (Receivables and Inventory to Assets : INVTU) อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม (Long Term Debt to Assets : LEV) และ อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total Assets Turnover : ASSETTU)

2) ตัวแปรสังเกต (Observable Variables) ตัวแปรสังเกตในการศึกษาครั้งนี้ คือ การกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน (Internal

Audit Function Type : IAType) ประกอบด้วย มีรหัส 0 หากไม่มีการใช้หน่วยตรวจสอบภายในทั้ง ภายในและภายนอกบริษัท รหัส 1 หากมีการใช้ หน่วยตรวจสอบภายในจากภายในบริษัท รหัส 2 หากมีการใช้หน่วยตรวจสอบภายในจากภายนอก บริษัท และรหัส 3 หากมีการใช้หน่วยตรวจสอบ ภายในทั้งจากภายในและภายนอกบริษัท

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ทุติยภูมิ (Secondary Data) จากรายงานประจำปี (Annual Report) แบบ 56-1 แบบ 56-2 รายงาน การประชุมผู้ถือหุ้น (Minute Meeting) รายงาน การกำกับดูแลกิจการ (CG Report) และฐานข้อมูล จาก SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์ แห่ง ประเทศไทย และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น

เอกสารวารสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์ เส้นทาง (Path Analysis) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัย ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการ ตรวจสอบ และการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน เพื่อตอบสนองมาตรฐานของงานวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของ คณะกรรมการตรวจสอบและการกำหนดหน่วย ตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อธิบายผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์เส้นทางปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงินที่มีต่อประสิทธิภาพของ คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ

Path	Regression Weights				Standardized Regression Weights		R ²
	Estimate	S.E.	C.R.	P-Value	Estimate		
LEV ---> FINR	-0.050	0.009	-5.717	0.000	-0.350		0.123
INVTU ---> FINR	0.102	0.011	8.981	0.000	0.540		0.293
ASSETTU ---> FINR	0.442	0.042	10.399	0.000	0.710		0.502
CURRA ---> FINR	-0.311	0.136	-2.284	0.022	-0.150		0.021
FINR ---> ACEF	-0.566	0.152	-3.734	0.000	-0.470		0.300

จากตารางที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ผล ของปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงินที่มีต่อ ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่ง ประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ โดยตัวแปรแฝง

ความเสี่ยงทางการเงิน (FINR) มีตัวแปรสังเกต 4 ตัวแปร มีค่าสัมประสิทธิ์ (Estimate) ในช่องค่า น้ำหนักความสัมพันธ์ (Standardized Regression Weights) อยู่ระหว่าง -0.350 ถึง 0.710 ซึ่งตัวแปรสังเกตทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรแฝงความเสี่ยงทางการเงิน (FINR) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตัวแปรสังเกต อยู่ระหว่าง 0.021 ถึง 0.502 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงทางการเงิน (FINR) กับปัจจัยประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACEF) มีค่าสัมประสิทธิ์ (Estimate) ในช่องค่าน้ำหนัก

ความสัมพัทธ์ (Standardized Regression Weights) เท่ากับ -0.470 และมีค่า p-value เท่ากับ 0.001 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยความเสี่ยงทางการเงิน (FINR) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรแฝงประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACEF) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.001$

ตารางที่ 2 ตารางด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน

Path	Regression Weights				Standardized Regression Weights		R^2
	Estimate	S.E.	C.R.	P-Value	Estimate		
ACCPA ---> ACEF	0.089	0.020	4.461	0.000	0.281		0.081
ACAFEXP ---> ACEF	0.430	0.081	5.336	0.000	0.733		0.537
BDACMEET ---> ACEF	0.188	0.040	4.682	0.000	0.301		0.089
ACMEET ---> ACEF	0.055	0.031	1.782	0.075	0.110		0.012
ACSIZE ---> ACEF	0.076	0.021	3.597	0.000	0.233		0.052
ACEF ---> IAType	-0.098	0.032	-3.104	0.002	-0.190		0.038

จากตารางที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์ผลของปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ ตัวแปรแฝงประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACEF) มีตัวแปรสังเกต 5 ตัวแปร มีค่าสัมประสิทธิ์ (Estimate) ในช่องค่าน้ำหนัก

Weights) อยู่ระหว่าง 0.110 ถึง 0.733 ซึ่งตัวแปรสังเกต 1 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACMEET) ที่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรแฝงประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACEF) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (R^2) ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตัวแปรสังเกต อยู่ระหว่าง 0.012 ถึง 0.537 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยประสิทธิภาพของ

คณะกรรมการตรวจสอบ (ACEF) กับการกำหนดประเภทหน่วยตรวจสอบภายใน (IAType) มีค่าสัมประสิทธิ์ (Estimate) ในช่องค่าน้ำหนักความสัมพันธ์ (Standardized Regression Weights) เท่ากับ -0.190 และมีค่า p-value

เท่ากับ 0.002 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACEF) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน (IAType) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.01$

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เส้นทางผลของปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงินที่มีผลต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน

Path	Regression Weights				Standardized Regression Weights
	Estimate	S.E.	C.R.	P-Value	Estimate
FINR --> ACEF	-0.566	0.152	-3.734	0.000	-0.470
ACEF --> IAType	-0.098	0.032	-3.104	0.002	-0.190
FINR --> IAType (Indirect)	0.055	0.014	3.928	0.000	0.089

จากตารางที่ 3 ศึกษาและวิเคราะห์ผลของปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงินที่มีผลต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน ผ่านประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงทางการเงินที่มีผลต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน ผ่านประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Estimate) ในช่องค่าน้ำหนักความสัมพันธ์ (Standardized Regression Weights) เท่ากับ 0.089 ซึ่งแสดงว่าปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงินส่งผลต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน ผ่านประสิทธิภาพของ

คณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน (IAType) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.001$

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงินที่มีต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ พบว่า ปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์ทางสถิติต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ismael

(2013) ระดับความเสี่ยงทางการเงิน ปัญหาตัวแทนระหว่างเจ้าของและผู้จัดการ การมีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพจะเป็นแรงผลักดันในการขับเคลื่อนที่สำคัญต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน และหน่วยตรวจสอบภายในที่มีความเป็นอิสระมีแนวโน้มที่จะมีการตรวจสอบทางการเงินมากกว่าการตรวจสอบอื่น ๆ ในการสร้างความมั่นใจในความน่าเชื่อถือของการรายงานทางการเงิน และลดปัญหาความไม่สมดุลของข้อมูลระหว่างฝ่ายบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบ สอดคล้องกับ Ismael and Roberts (2018) ระดับความเสี่ยงภายในมีนัยสำคัญกับการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน ซึ่งบริษัทที่มีระดับความเสี่ยงภายในสูงมีความเป็นไปได้ที่จะแสดงข้อมูลขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในรายงานทางการเงิน ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะกำหนดหน่วยตรวจสอบภายในเพื่อเป็นการประกันว่ามีการควบคุมภายใน และการตรวจสอบความเสี่ยงทางการเงินรวมทั้งที่ไม่ใช่ความเสี่ยงทางการเงิน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bradbury (1990); Ettredge et al. (1994); Carey et al. (2000); Carcello et al. (2005) ระดับหนี้ที่สูงเนื่องจากแรงจูงใจของผู้บริหารในการถ่ายโอนความมั่งคั่งจากเจ้าหนี้ไปยังผู้ถือหุ้นจึงให้ความสำคัญในการติดตามกระบวนการตรวจสอบเพื่อลดปัญหาตัวแทนระหว่างผู้จัดการและเจ้าหนี้ที่เพิ่มขึ้นเมื่อระดับหนี้เพิ่มขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ พบว่า ตัวแปรแฝงประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ismael (2013) การกำหนดหน่วยตรวจสอบภายในมีความเกี่ยวข้องเชิงบวกกับการมีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ โดยชี้ให้เห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและหน่วยตรวจสอบภายในเป็นกลไกในการติดตามที่ส่งเสริมสนับสนุนกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Scarbrough et al. (1998) ได้ศึกษาถึงเป้าหมายของการตรวจสอบภายในและคณะกรรมการตรวจสอบมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด หน่วยตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Braiotta (1999); Bishop et al. (2000); Goodwin-Stewart and Kent (2006); Anderson et al. (2012) พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเพื่อตรวจสอบและทบทวนความสมบูรณ์ของกระบวนการรายงานทางการเงินและประสิทธิภาพของการควบคุมภายในและระบบการจัดการความเสี่ยงทำให้

คณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพจะมีแนวโน้มที่จะกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน หากต้องการลดภาระหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Goodwin-Stewart and Kent (2006); Mangena and Taurigana (2008); Zaman et al. (2011) คณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพจะประกอบด้วยคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ สมาชิกที่มีความรู้ทางการเงิน และมีการประชุมบ่อยครั้ง ซึ่งตัวแปรที่ใช้วัดประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ คือ ขนาดคณะกรรมการตรวจสอบ ร้อยละของกรรมการอิสระ ร้อยละของกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความสามารถทางการเงิน และจำนวนการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงินที่มีต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน ผ่านประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ พบว่า ความเสี่ยงทางการเงิน มีความสัมพันธ์ทางอ้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน โดยผ่านประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ismael (2013) ระดับความเสี่ยงทางการเงิน ปัญหาตัวแทนระหว่างเจ้าของและผู้จัดการ การมีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพจะเป็นแรงผลักดันใน

การขับเคลื่อนที่สำคัญต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน คณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพจะมีการตรวจสอบที่มีคุณภาพสูง และหน่วยตรวจสอบภายในที่มีความเป็นอิสระมีแนวโน้มที่จะมีการตรวจสอบทางการเงินเพื่อสร้างความมั่นใจในความน่าเชื่อถือของการรายงานทางการเงิน และลดปัญหาความไม่สมดุลของข้อมูลระหว่างฝ่ายบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบสอดคล้องกับ Ismael and Roberts (2018) ได้พบระดับความเสี่ยงภายในมีนัยสำคัญระหว่างการใช้นิติตรวจสอบภายใน ซึ่งบริษัทที่มีระดับความเสี่ยงภายในสูงกว่ามีแนวโน้มที่จะมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในรายงานทางการเงิน นอกจากนี้ความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างการมีคณะกรรมการตรวจสอบและการมีหน่วยตรวจสอบภายใน ปัจจัยสำคัญที่บริษัทต่าง ๆ มีการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน คือ คณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทในการตรวจสอบภายใน การติดตามและปรับปรุงระบบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Wallace and Kreutzfeldt (1991) หน่วยตรวจสอบภายในมีแนวโน้มที่จะเป็นกลไกการกำกับดูแลที่สมบูรณ์ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อลดปัญหาความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างผู้บริหารและกรรมการอิสระ

สรุปผล

ปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงินมีผลต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ อย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 และมีค่า p-value น้อยกว่า 0.001 ในขณะที่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบมีผลต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และมีค่า p-value เท่ากับ 0.002 และปัจจัยด้านความเสี่ยงทางการเงินที่มีผลต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน ผ่านประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และมีค่า p-value น้อยกว่า 0.001 ดังนั้น บริษัทที่มีความเสี่ยงทางการเงินจะให้ความสำคัญต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACEF) เพื่อตรวจสอบข้อมูลทางการเงิน การลดปัญหาตัวแทนระหว่างเจ้าของและผู้จัดการ และการมีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพจะเป็นแรงผลักดันในการขับเคลื่อนที่สำคัญกับการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน

องค์ความรู้ใหม่

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบว่า ปัจจัยความเสี่ยงทางการเงิน (FINR) มีความสัมพันธ์ทางลบต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACEF) แต่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACEF) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการในการควบคุมและติดตามเพื่อบรรเทาปัญหาของกิจการระหว่างฝ่ายบริหารและผู้ถือหุ้น กิจการจึงควรให้ความสำคัญต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACEF) เพื่อ

ตรวจสอบข้อมูลทางการเงินในการลดปัญหาตัวแทน และความเสี่ยงทางการเงินที่อาจเกิดขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบว่า ปัจจัยประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACEF) มีความสัมพันธ์ทางลบต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน (IAType) แต่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายใน (IAType) และคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชีหรือการเงิน (ACAFEXP) มีความสัมพันธ์ทางบวกมากที่สุดต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACEF) แสดงว่ากิจการที่มีกรรมการมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชีหรือการเงินในสัดส่วนที่น้อยเกินไปจะส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารควรนำผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ และการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเอ็ม เอ ไอ ไปใช้เพื่อพิจารณาการเลือกหน่วยตรวจสอบภายในที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการ การเพิ่มประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนให้มากยิ่งขึ้น และควรส่งเสริมให้นักลงทุนตระหนักถึงการใช้ประโยชน์ของข้อมูลจากคณะกรรมการ

ตรวจสอบ และหน่วยตรวจสอบภายใน การเผยแพร่ความรู้ให้นักลงทุนพิจารณาถึงรายงานการตรวจสอบภายในเพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุน พร้อมทั้งลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและเพิ่มโอกาสทางการแข่งขันของนักลงทุน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรขยายขอบเขตศึกษาข้อมูลที่เป็นปัจจัยทางด้านอื่น ๆ เช่น คณะกรรมการบริหาร

ความเสี่ยงและการควบคุมภายในมีผลต่อการกำหนดหน่วยตรวจสอบภายในหรือไม่ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนให้มีความถูกต้องและได้รับผลตอบแทนตามที่คาดหวัง และควรขยายขอบเขตการวิจัยให้มีปริมาณมากขึ้นและครอบคลุมทุกอุตสาหกรรมหรือการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอื่น

References

- Anderson, U. L., Christ, M. H., Johnstone, K. M., & Rittenberg, L. E. (2012). A post-SOX examination of factors associated with the size of internal audit functions. *Accounting Horizons*, 26(2), 167-191.
- Asare, S. K., Davidson, R. A., & Gramling, A. A. (2008). Internal auditors' evaluation of fraud factors in planning an audit: The importance of audit committee quality and management incentives. *International Journal of Auditing*, 12(3), 181-203.
- Beasley, M. S., Carcello, J. V., Hermanson, D. R., & Neal, T. L. (2009). The audit committee oversight process. *Contemporary Accounting Research*, 26(1), 65-122.
- Bishop III, W. G., Hermanson, D. R., Lapides, P. D., & Rittenberg, L. E. (2000). The year of the audit committee. *Internal Auditor*, 57(2), 46-57.
- Bradbury, M. E. (1990). The incentives for voluntary audit committee formation. *Journal of Accounting and Public Policy*, 9(1), 19-36.
- Braiotta, L. (1999). *The audit committee handbook*. John Wiley & Sons.
- Carcello, J. V., Hermanson, D. R., & Raghunandan, K. (2005). Factors associated with US public companies investment in internal auditing. *Accounting Horizons*, 19(2), 69-84.
- Carey, P., Simnett, R., & Tanewski, G. A. (2000). Voluntary demand for internal and external auditing by family businesses. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 19(s-1), 37-51.

- Coram, P., Ferguson, C., & Moroney, R. (2008). Internal audit, alternative internal audit structures and the level of misappropriation of assets fraud. *Accounting & Finance*, 48(4), 543-559.
- Dalton, D. R & Daily, C. M. (1999). What's wrong with having friends on the board. *Across the Board*, 3(36), 28-32.
- Ettredge, M., Simon, D., Smith, D., & Stone, M. (1994). Why do companies purchase timely quarterly reviews?. *Journal of Accounting and Economics*, 18(2), 131-155.
- Gillan, S. L. (2006). Recent developments in corporate governance: An overview. *Journal of Corporate Finance*, 12(3), 381-402.
- Goodwin-Stewart, J., & Kent, P. (2006). Relation between external audit fees, audit committee characteristics and internal audit. *Accounting & Finance*, 46(3), 387-404.
- Gramling, A., Maletta, M. J., Schneider, A., & Church, B. K. (2004). The role of the internal audit function in corporate governance: A synthesis of the extant internal auditing literature and directions for future research. *Journal of Accounting Literature*, 23(1), 194-244.
- Ismael, H. R. H. (2013). *Internal auditing in the UK: Factors affecting its use and its effectiveness* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Aberdeen.
- Ismael, H. R., & Roberts, C. (2018). Factors affecting the voluntary use of internal audit: Evidence from the UK. *Managerial Auditing Journal*, 33(3), 288-317.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm. managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360.
- Khongsawatkiat, K., Sirithanachiph, N., & Sirithanachiph, P. (2014). *Risk management and derivatives*. McGraw Hill Education.
- Lewington, D. (1996). 2020 Vision. *Managerial Auditing Journal*, 11(7), 30-45.
- Mangena, M., & Taurigana, V. (2008). Audit committees and voluntary external auditor involvement in UK interim reporting. *International Journal of Auditing*, 12(1), 45-63.
- Patramontree, U. (2009). *Modern internal auditing*. Chamchuree Products Co.,Ltd.
- Saardchom, N. (2007). *Enterprise risk management*. Than Books.

- Sarens, G., & De Beelde, I. (2006). Internal auditors' perception about their role in risk management: A comparison between US and Belgian companies. *Managerial Auditing Journal*, 21(1), 63-80.
- Sarens, G., De Beelde, I., & Everaert, P. (2009). Internal audit: A comfort provider to the audit committee. *The British Accounting Review*, 41(2), 90-106.
- Sarisara, K. (2021). *101 Financial statements that new accountants must know*. Dharmniti Press Co.,Ltd.,
- Scarbrough, D. P., Rama, D. V., & Raghunandan, K. (1998). Audit committee composition and interaction with internal auditing: Canadian evidence. *Accounting Horizons*, 12(1), 51-72.
- Selim, G., Woodward, S., & Allegrini, M. (2009). Internal auditing and consulting practice: A comparison between UK/Ireland and Italy. *International Journal of Auditing*, 13(1), 9-25.
- Shleifer, A., & Vishny, R. W. (1997). A survey of corporate governance. *The Journal of Finance*, 52(2), 737-783.
- Srijunpetch, S. (2008). Responsibilities of the board of directors, shareholder structure and economic value added. *Journal of Accounting Professions*, 4(10), 26-39. <https://www.jap.tbs.tu.ac.th/files/Article/Jap10/FulV/JAP10Sinlapaporn.pdf>.
- Srijunpetch, S. (2011). The role of internal auditors in creating value for the business. *Journal of Business Administration Thammasat Business School, Thammasat University*, 34(132), 1-5. <https://www.jba.tbs.tu.ac.th/index.php?page=Article-List&sub=1&txt=405>.
- Taibanguay, S., Tansaene, P., & Kraiyuth, A. (2019). The role of outsourced internal auditors in the borderless era. *Academic Journal of Ramkhamhaeng University*, 2(2), 48-63. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ibas/article/view/196565>
- The Institute of Internal Auditors. (2010). *Internal audit*. https://en.wikipedia.org/wiki/Internal_audit.
- The Institute of Internal Auditors. (2011). *International standards for the professional practice of internal auditing*. <http://www.theiiat.or.th>
- The Securities and Exchange Commission of Thailand. (2017). Corporate governance code for listed companies 2017. <https://www.sec.or.th/cgthailand/TH/Documents/Regulation/CGCode.pdf>.

The Stock Exchange of Thailand. (2012). *Corporate governance*.

<https://www.set.or.th/th/about/overview/cg>

The Stock Exchange of Thailand. (2020). *Listing on the Stock Exchange of Thailand*.

<https://media.set.or.th/set/Documents/2022/Mar.pdf>

Wallace, W. A., & Kreutzfeldt, R. W. (1991). Distinctive characteristics of entities with an internal audit department and the association of the quality of such departments with errors. *Contemporary Accounting Research*, 7(2), 485-512.

Weerananthawet, P., & Bosakoranut, S. (2020). Modern internal audit. *Journal of Management and Development Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 7(1), 165-178. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JMDUBRU/issue/view/16729>

Zaman, M., Hudaib, M., & Haniffa, R. (2011). Corporate governance quality, audit fees and non-audit services fees. *Journal of Business Finance & Accounting*, 38(1-2), 165-197.

ธรรมาภิบาลในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยโดยงบประมาณภาครัฐ เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ขจรศักดิ์ เจ้ากรมทอง

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
1761 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ **ขจรศักดิ์ เจ้ากรมทอง** สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
1761 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250
Email: kajohnsak.cha@kbu.ac.th

วันที่รับบทความ: 1 เมษายน 2568 วันที่แก้ไขบทความ: 20 เมษายน 2568 วันที่ตอบรับบทความ: 31 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาความท้าทายและปัญหาธรรมาภิบาลในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยจากงบประมาณภาครัฐสำหรับผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ และกำหนดแนวทางพัฒนากลยุทธ์ มาตรการนวัตกรรม และเครื่องมือต่อต้านการทุจริตในการก่อสร้างดังกล่าว **วิธีการวิจัย :** การวิจัยแบบผสมโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนใน 11 จังหวัดทั่วประเทศไทย **ผลการวิจัย :** ปัญหาหลักของการก่อสร้างที่พักอาศัยเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ได้แก่ ความล่าช้าในการซ่อมแซมและก่อสร้างที่พักอาศัย ข้อจำกัดด้านงบประมาณ และการขาดองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่และประชาชนเกี่ยวกับกระบวนการก่อสร้างที่ถูกต้อง ด้านธรรมาภิบาล พบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ปรับปรุงกฎระเบียบและขั้นตอนปฏิบัติ เพื่อลดความเสี่ยงโอกาสการทุจริต อย่างไรก็ตาม ความไม่โปร่งใสอาจเกิดขึ้นจากปัจจัย เช่น ข้อมูลที่เข้าถึงยาก และผู้เกี่ยวข้องขาดความซื่อสัตย์ **นัยทางทฤษฎี/นโยบาย :** แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพธรรมาภิบาลในกระบวนการก่อสร้าง มีหลายแนวทาง เช่น การจัดทำคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติ การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับติดตามและตรวจสอบกระบวนการก่อสร้าง การใช้โซเชียลมีเดียเพื่อรายงานภัยพิบัติและธรรมาภิบาล และการพัฒนาบ้านสำเร็จรูปที่เหมาะสมกับบริบทภัยพิบัติต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการช่วยเหลือประชาชน

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาลที่ดี การทุจริต การก่อสร้างที่พักอาศัย ผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ

The governance in the process of housing construction under government budget to help people affected by natural disaster

Kajohnsak Chaokromthong

Department of Architecture, Faculty of Architecture, Kasembundit University 1761 Phatthanakan Road,
Suan Luang District, Bangkok 10250

Correspondence concerning this article should be addressed to **Kajohnsak Chaokromthong** Department of Architecture,
Faculty of Architecture, Kasembundit University 1761 Phatthanakan Road, Suan Luang District, Bangkok 10250
Email: kajohnsak.cha@kbu.ac.th

Received date: April 1, 2025 Revised date: April 20, 2025 Accepted date: May 31, 2025

Abstract

PURPOSES: To study challenges and governance issues in housing construction funded by government budget for natural disaster victims and to develop strategies, measures, innovations, and tools to prevent corruption in the construction process. **METHODS:** A mixed-method approach, incorporating both quantitative and qualitative research, was used. The study involved participants from relevant government agencies and disaster-affected residents across 11 provinces in Thailand. **RESULTS:** The key issues in the housing construction process for disaster victims included delays in repair and reconstruction, budget constraints, and a lack of knowledge among officials and affected residents regarding proper construction procedures. In terms of governance, government agencies improved regulations and procedures to reduce corruption risks. However, there were transparency concerns due to factors such as limited access to information and a lack of integrity among stakeholders. **THEORETICAL/POLICY IMPLICATIONS:** To enhance governance and efficiency in the housing construction for disaster relief, the study recommends several measures: Developing a standardized code of conduct, creating a mobile application for monitoring and inspecting construction processes, utilizing social media platforms for disaster reporting and good governance oversight, and designing prefabricated housing models suitable for various disaster scenarios to accelerate assistance efforts to the people.

Keywords: Good governance, corruption, housing construction, natural disaster victims

บทนำ

กระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติถือเป็นภารกิจสำคัญและเร่งด่วนที่รัฐจำเป็นต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และโปร่งใส อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่ามีข้อจำกัดในด้านการบริหารจัดการ โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับธรรมาภิบาล ซึ่งนำไปสู่ช่องว่างที่เอื้อต่อการทุจริต ทั้งที่เกิดจากความงมงายและความไม่รู้เท่าทันของเจ้าหน้าที่รัฐและภาคีที่เกี่ยวข้อง

ในหลายกรณี ความเร่งรีบในการดำเนินโครงการและการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐแทนการยึดถือมาตรฐานหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการตรวจสอบ และจำกัดการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคม แม้ว่าหน่วยงานของรัฐจะประกาศยึดถือหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานราชการ แต่ในทางปฏิบัติยังขาดการบูรณาการและความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน โดยเฉพาะในกระบวนการที่มีความซับซ้อนทางเทคนิค เช่น การก่อสร้างที่พักอาศัย

จากปัญหาดังกล่าว งานวิจัยนี้ จึงศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับธรรมาภิบาลในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ เพื่อพัฒนากลยุทธ์ มาตรการ นวัตกรรม และเครื่องมือในการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบกระบวนการดังกล่าวอย่างเป็นระบบ โดยมีมุ่งศึกษากรณีภัยพิบัติหลัก 3 ประเภท ได้แก่ วาตภัย

อุทกภัย/ดินถล่ม และแผ่นดินไหว ที่เคยเกิดขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ครอบคลุมพื้นที่ 4 ภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อเสนอแนวทางที่สามารถนำไปสู่การพัฒนากระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ตลอดจนเสริมสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการต่อต้านการทุจริต อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใสและมีธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ปัจจัย และช่องว่างด้านธรรมาภิบาลที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงในการเกิดการทุจริตในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยจากงบประมาณภาครัฐ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย โดยศึกษาจากกรณีภัยพิบัติ 3 ประเภท ได้แก่ วาตภัย อุทกภัย ดินถล่ม และแผ่นดินไหว

2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน กับระดับธรรมาภิบาลในการดำเนินงานด้านการก่อสร้างที่พักอาศัยเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย

3. เพื่อพัฒนาแนวทางเชิงกลยุทธ์ มาตรการ นวัตกรรม และเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมธรรมาภิบาลและป้องกันการทุจริตในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยจากงบประมาณ

ภาครัฐให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน (mixed methods research) โดยบูรณาการระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งด้านข้อเท็จจริงเชิงสถิติและมุมมองเชิงลึกจากภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 4 ระยะหลัก ดังนี้

1. การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) เป็นขั้นตอนเบื้องต้นที่ใช้ในการสืบค้น วิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ได้แก่ รายงานการวิจัย ตำรา วารสารวิชาการ เอกสารราชการ กฎหมาย และเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐและองค์การระหว่างประเทศ เพื่อกำหนดกรอบแนวความคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการอ้างอิง รวมถึงตัวแปรและประเด็นการศึกษา

2. การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ดำเนินการสำรวจข้อมูลภาคสนาม (field survey) จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 144 คน ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติใน 4 ภูมิภาค 11 จังหวัดของประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

การเก็บข้อมูลใช้ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (structured questionnaire) ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงและความเชื่อมั่น แล้วนำ

ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) เพื่อเปรียบเทียบและทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลและปัญหาการทุจริต

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยภายใต้หลักธรรมาภิบาลและสภาพปัญหาที่แท้จริงในแต่ละพื้นที่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) และการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) กับกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้ประสบภัย

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มถูกนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อสกัดประเด็นสำคัญ และทำความเข้าใจมุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับธรรมาภิบาล ปัญหาการทุจริต และความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละพื้นที่

4. การบูรณาการข้อมูล (data integration) หลังจากได้ข้อมูลจากทั้งสองวิธีวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาทำการบูรณาการ (integration) โดยการเปรียบเทียบ สังเคราะห์ และอภิปรายผลร่วมกัน เพื่อพัฒนาแนวทาง กลยุทธ์ มาตรการ นวัตกรรม และเครื่องมือในการกำกับ ตรวจสอบ และป้องกันการทุจริตในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานของทีมวิจัยเป็นแบบมีการติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะ โดยมีการประชุมทีมงานทุกเดือน และหัวหน้าโครงการจะ

ประสานงานกับผู้อำนวยการแผนงานวิจัยอย่างใกล้ชิด พร้อมให้คำปรึกษาผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์ เพื่อให้กระบวนการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อระยะเวลาที่กำหนด

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้อยู่ภายใต้กรอบแผนงานวิจัยด้านความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล โดยมุ่งเน้นการต่อต้านการทุจริตในกระบวนการก่อสร้างที่พักออาศัยจากงบประมาณภาครัฐ เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย การวิจัยมีขอบเขตดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยมุ่งเน้นการศึกษาธรรมาภิบาลในกระบวนการก่อสร้างที่พักออาศัยภายใต้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยมุ่งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการเกิดการทุจริต ช่องว่างในกระบวนการบริหารจัดการ กลไกการตรวจสอบและกำกับดูแล และแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ มาตรการ นวัตกรรม และเครื่องมือในการต่อต้านการทุจริต โดยใช้แนวความคิดหลักเรื่องธรรมาภิบาลภาครัฐ (public sector governance) และความโปร่งใสในการบริหารจัดการงบประมาณภาครัฐ (public financial transparency) เป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษา

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ดำเนินการศึกษาในพื้นที่ 11 จังหวัด ซึ่งมีประสบการณ์ในการจัดการภัยพิบัติและได้รับงบประมาณในการก่อสร้างที่พักออาศัยเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ครอบคลุม 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ (จังหวัดเชียงราย จังหวัด

แพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดนครพนม จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดชัยภูมิ) ภาคกลาง (จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดอ่างทอง) ภาคใต้ (จังหวัดกระบี่ และจังหวัดพัทลุง)

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่มีส่วนร่วมในการก่อสร้างที่พักออาศัย และ 2) กลุ่มประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ ที่ได้รับการช่วยเหลือด้านที่พักออาศัยจากภาครัฐ

4. ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยดำเนินการภายในระยะเวลา 12 เดือน โดยมีการเก็บข้อมูลภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ผลภายในกรอบเวลาที่กำหนด

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย เช่น วาตภัย อุทกภัย และแผ่นดินไหว เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำซากและมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้ภาครัฐจำเป็นต้องเร่งดำเนินการมาตรการช่วยเหลือประชาชน โดยเฉพาะการก่อสร้างที่พักออาศัยใหม่หรือการซ่อมแซม เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในระยะสั้นและฟื้นฟูในระยะยาว

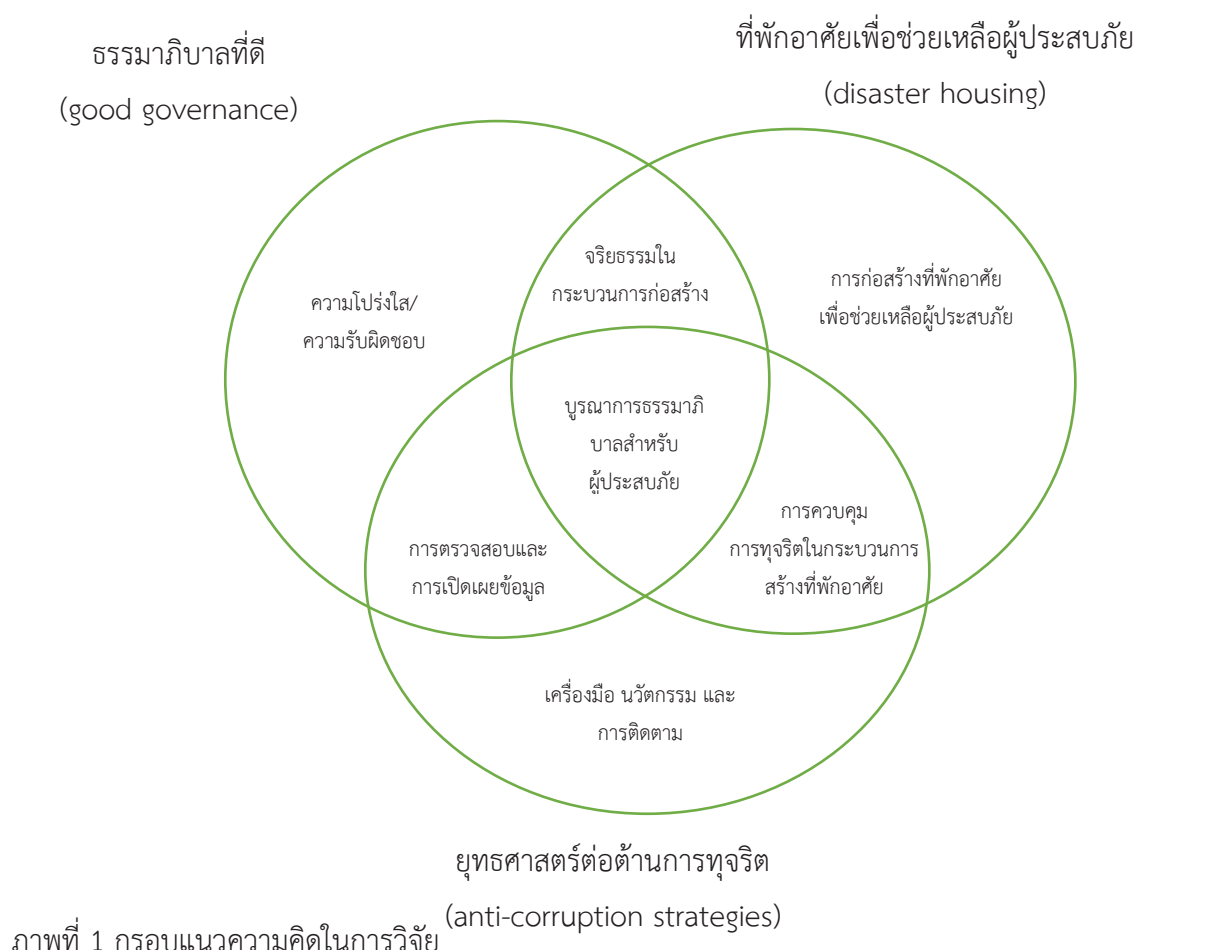
อย่างไรก็ตาม การดำเนินการก่อสร้างที่พักออาศัยในสถานการณ์ฉุกเฉินมักพบช่องว่างที่เอื้อต่อการทุจริตและขาดความโปร่งใส เนื่องจากขาดมาตรฐานการปฏิบัติ การใช้ดุลพินิจเกินขอบเขต

และการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยจึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยภายใต้สถานการณ์ภัยพิบัติ โดยเน้นวิเคราะห์สาเหตุของการทุจริต ช่องโหว่ในการบริหารจัดการ และกลไกในการกำกับ ตรวจสอบ และพัฒนาแนวทางในการต่อต้านการทุจริตในลักษณะที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย ธรรมาภิบาลในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยงบประมาณภาครัฐ อ้างอิงจากแนวความคิดเรื่อง “ธรรมาภิบาลภาครัฐ” (public sector governance) มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักนิติธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และประสิทธิผล ซึ่งเป็นแนวทางหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Office of the Public Sector Development Commission, 2009) และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการควบคุมป้องกันการทุจริตในภาวะวิกฤต เช่น การก่อสร้างที่อยู่อาศัยหลังภัยพิบัติ (Damrongrajanupap Institute,

2011; Uwarano, 1999) และแนวความคิดเรื่อง “ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน” ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ จริยธรรมในกระบวนการก่อสร้าง (ethical construction process) ความโปร่งใส/ความรับผิดชอบ (transparency/ accountability) การก่อสร้างที่พักอาศัยเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย (emergency construction, public housing) การตรวจสอบ และการเปิดเผยข้อมูล (public access oversight) การควบคุมการทุจริตในกระบวนการสร้างที่พักอาศัย (crisis housing control) เครื่องมือนวัตกรรม การติดตาม (tools, innovations, monitoring) และบูรณาการธรรมาภิบาลสำหรับช่วยเหลือผู้ประสบภัย (integrated governance for disaster relief) การส่งเสริมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในโครงการก่อสร้างเป็นกลไกสำคัญในการลดช่องโหว่ที่นำไปสู่การทุจริต โดยการจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูล การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการตรวจสอบจากภาคประชาชน (Srisuwan, 2011; Puangngam, 2007) (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

จากกรอบแนวความคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

1. การขาดธรรมาภิบาลในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยทำให้เกิดช่องว่างที่นำไปสู่การทุจริตในการใช้งบประมาณภาครัฐ
2. การมีมาตรการ กลยุทธ์ และเครื่องมือในการตรวจสอบที่ชัดเจน จะสามารถลดโอกาสการเกิดการทุจริตในการก่อสร้างที่พักอาศัยได้
3. ระดับความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐมีความสัมพันธ์กับระดับธรรมาภิบาลในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่ากรมมีระเบียบและคู่มือการดำเนินงานที่ชัดเจน เช่น แนวทางการใช้เงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย (Comptroller General's Department, 2013) และข้อกำหนดด้านความปลอดภัยในการก่อสร้างในเขตเสี่ยงแผ่นดินไหว (Department of Public Works and Town & Country Planning, 2011) ช่วยลดโอกาสในการใช้ดุลพินิจเกินขอบเขต และส่งเสริมให้กระบวนการช่วยเหลือมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้มากขึ้น

สภาพปัญหา

1. ลักษณะความเสียหายของที่พักอาศัยส่วนใหญ่เป็นความเสียหายบางส่วน สามารถซ่อมแซมได้

2. ภัยพิบัติเป็นสาเหตุอันดับ 1 ซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะพายุฤดูร้อนในช่วงต้นฤดูฝน รองลงมาคือ อุทกภัย/ดินถล่ม และแผ่นดินไหว/สึนามิ เป็นอันดับสุดท้ายซึ่งเกิดไม่บ่อย แต่ทำความเสียหายค่อนข้างรุนแรง ดังนั้นรัฐจึงต้องเตรียมการวางแผนการซ่อมแซมและก่อสร้างที่พักอาศัยให้กับประชาชนผู้ประสบภัยให้เหมาะสม และทันเหตุการณ์

ปัญหาธรรมาภิบาลในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัย

ปัญหาอันดับที่ 1 ด้านความรวดเร็วในการจัดการจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์การก่อสร้างอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ปัญหาอันดับที่ 2 ด้านความโปร่งใสในกระบวนการรับ-ส่งมอบ

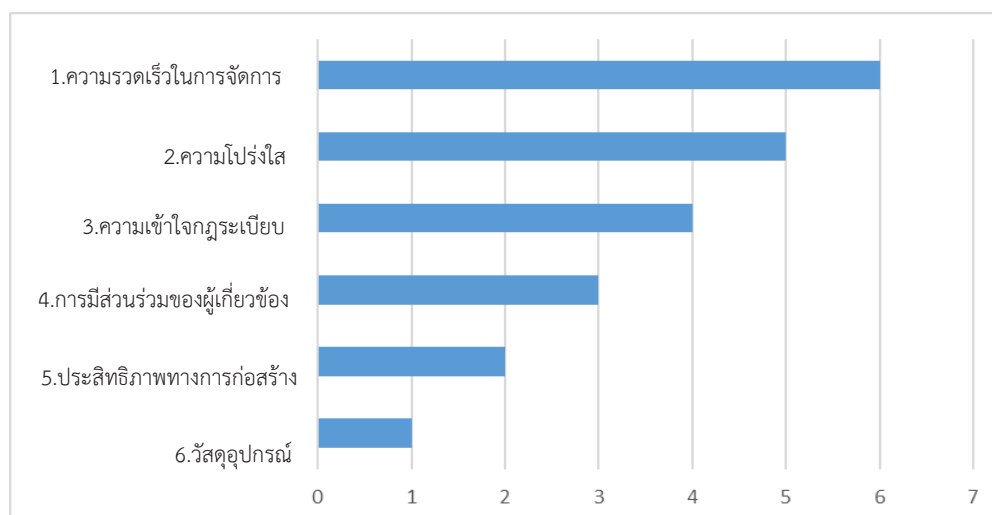
ปัญหาอันดับที่ 3 ด้านความเข้าใจในกฎระเบียบเกี่ยวกับการก่อสร้าง

ปัญหาอันดับที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการพิจารณากระบวนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์

ปัญหาอันดับที่ 5 ด้านความคุ้มค่าหรือประสิทธิภาพของงานก่อสร้าง

ปัญหาอันดับที่ 6 ด้านความถูกต้องเป็นธรรมเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ (ภาพที่ 2)

ทั้งนี้ การประยุกต์ใช้กลไกธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการโครงการก่อสร้างหลังภัยพิบัติ มีความสอดคล้องกับข้อเสนอของ United Nations Development Programme (2010) ที่ระบุว่า การบูรณาการนวัตกรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการฟื้นฟูหลังภัยพิบัติ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนของโครงการ

ภาพที่ 2 อันดับของประเด็นธรรมาภิบาล ในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยจัดเรียงจากอันดับความสำคัญมากที่สุด (อันดับ 1) ไปยังน้อยที่สุด (อันดับ 6)

ผลการวิจัย (ตารางที่ 1) ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาในกระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัยเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการขาดธรรมาภิบาล โดยพบว่า ความเสียหายของที่พักอาศัยส่วนใหญ่เป็นความเสียหายบางส่วนที่สามารถซ่อมแซมได้ โดยภัยพิบัติที่เกิดบ่อยที่สุดคือวาตภัย รองลงมาคือวาตภัย อุทกภัยและดินถล่ม ส่วนแผ่นดินไหวและสึนามิพบได้น้อยแต่สร้างความเสียหายรุนแรง จึงจำเป็นที่ภาครัฐต้องวางแผนการซ่อมแซมและก่อสร้างอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับสถานการณ์ภัยพิบัติ

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า กระบวนการก่อสร้างที่พักอาศัย เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ ณ ปัจจุบันไม่มีปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นใหม่ มีแต่ปัญหาการทุจริตเดิมที่เคยเกิดขึ้นและได้รับการป้องกันด้วยการปรับปรุงกฎ ระเบียบ ขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติให้ชัดเจนขึ้นจน

สถานการณ์ดีขึ้น ถือได้ว่ารัฐบาลให้การดูแลประชาชนค่อนข้างดีแล้ว แต่ทุกฝ่ายก็ยังไม่มั่นใจ โดยเป็นห่วงว่ามีการทุจริตแบบเดิม ๆ

การควบคุมป้องกันการทุจริตในกระบวนการก่อสร้างภายใต้สถานการณ์ภัยพิบัติ จำเป็นต้องยึดถือหลักธรรมาภิบาลที่ประกอบด้วย นิติธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบต่อ (Office of the Public Sector Development Commission, 2009; Damrong rajanupap Institute, 2011; Uwarano, 1999) โดยเฉพาะการจัดให้มีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลและการตรวจสอบจากภาคประชาชน (Srisuwan, 2011; Puangngam, 2007)

ตารางที่ 1 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	สรุปผล	<i>r</i>	p-value	ข้อสรุป
1.ความสัมพันธ์ระหว่างขาดธรรมาภิบาลกับโอกาสทุจริต	มีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างธรรมาภิบาลกับโอกาสทุจริต	0.412	0.032	สนับสนุนสมมติฐาน
2.ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการ/เครื่องมือชัดเจนกับการลดการทุจริต	เครื่องมือช่วยลดโอกาสทุจริตได้	0.581	0.004	สนับสนุนอย่างมาก
3.ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้/การมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาล	มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความรู้กับธรรมาภิบาล	0.427	0.027	สนับสนุนสมมติฐาน

สรุปและอภิปรายผล

การดำเนินงานของภาครัฐในการก่อสร้างที่พักอาศัยเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2560-2565) ได้มีการพัฒนาด้านธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภายหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556 ซึ่งส่งผลให้ขั้นตอนการใช้งบประมาณ การก่อสร้าง และการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มีความชัดเจน โปร่งใส และเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม พบว่าผู้ปฏิบัติงานทุกระดับมีความเข้าใจหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบใหม่ และสามารถดำเนินการช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

อย่างไรก็ตาม แม้ระบบการบริหารจะมีการพัฒนา แต่ความเสี่ยงต่อการทุจริตยังคงมีอยู่ จากสาเหตุหลัก 3 ประการ ได้แก่

1. การขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการก่อสร้างและระเบียบของเจ้าหน้าที่และประชาชน
2. การใช้ดุลพินิจโดยปราศจากแนวปฏิบัติที่ชัดเจน
3. การเข้าถึงข้อมูลที่จำกัดและการตรวจสอบที่ยังไม่ทั่วถึง

สาเหตุดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 “การขาดธรรมาภิบาลนำไปสู่โอกาสในการทุจริตในการใช้งบประมาณภาครัฐ”

ในส่วนของสมมุติฐานที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนวทางเชิงกลยุทธ์และเครื่องมือที่ชัดเจนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและป้องกันการทุจริต ได้แก่ การจัดทำคู่มือปฏิบัติงานด้านธรรมาภิบาล การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการตรวจสอบการก่อสร้าง และการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อความโปร่งใส ซึ่งได้รับการยอมรับว่าสามารถลดความเสี่ยงจากพฤติกรรมไม่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

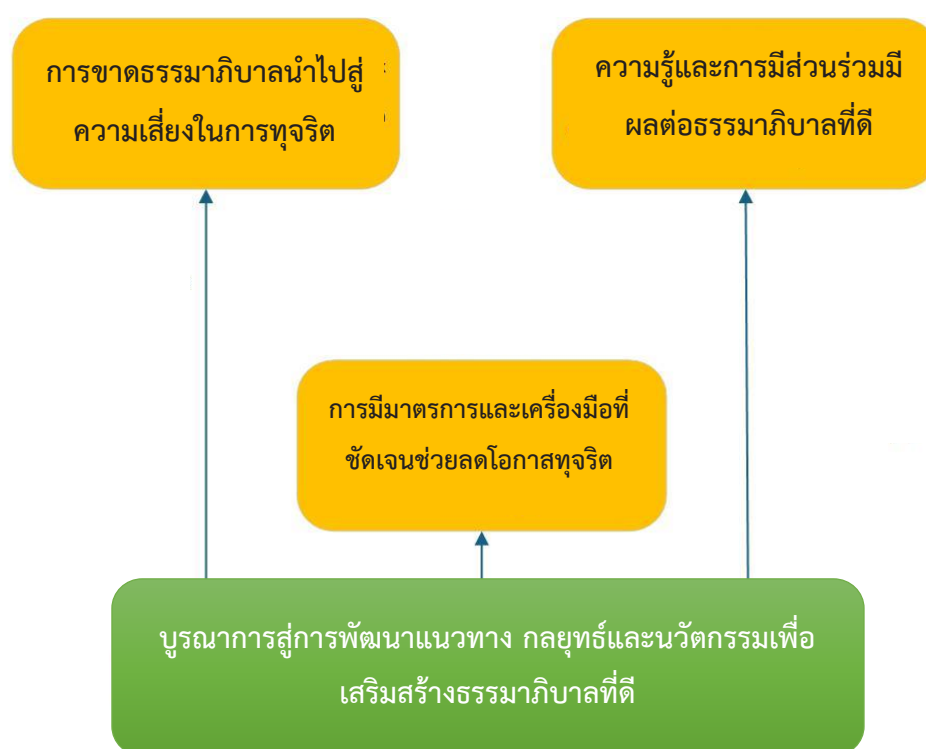
สมมุติฐานที่ 3 ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลที่พบว่า ระดับความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกของเจ้าหน้าที่และประชาชนในเรื่องธรรมาภิบาลนั้น มีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการตรวจสอบและควบคุมการทุจริต กล่าวคือ แม้ระบบจะดี แต่หากบุคลากรไม่มีความซื่อสัตย์และขาดจิตสำนึก ปัญหาทุจริตก็ยังสามารถเกิดขึ้นได้

ผลการวิจัยสอดคล้องกับกรอบแนวความคิดที่ระบุว่า การบริหารจัดการด้านที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติจำเป็นต้องมีธรรมาภิบาลภาครัฐ (public sector governance) เป็นแกนหลัก โดยเฉพาะในด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบ เพื่อให้การใช้งบประมาณรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถป้องกันการทุจริตได้อย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่า การมีระบบและกฎหมายที่ดีเป็นเพียงพื้นฐาน แต่การป้องกันการทุจริตอย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องพึ่งพาบุคลากรที่มีคุณธรรม

จริยธรรม และความรู้ความเข้าใจ ควบคู่ไปกับเครื่องมือและนวัตกรรมในการตรวจสอบที่เข้าถึงได้ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นแนวทางสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหาร

กิจการบ้านเมืองที่ดี ตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้เสนอไว้

ภาพที่ 3 การพัฒนาแนวทางกลยุทธ์และนวัตกรรมเพื่อสร้างธรรมาภิบาลที่ดี

ภาพที่ 3 แสดงตำแหน่งของสมมุติฐานในการวิจัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า “การขาดธรรมาภิบาลนำไปสู่ความเสี่ยงในการทุจริต” “การมีมาตรการและเครื่องมือที่ชัดเจนช่วยลดโอกาสทุจริต” และ “ความรู้และการมีส่วนร่วมมีผลต่อธรรมาภิบาลที่ดี” ส่งผลไปสู่การพัฒนาแนวทาง กลยุทธ์ และนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการก่อสร้างที่พิถีพิถันให้โปร่งใสและตรวจสอบได้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์และการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

เป้าหมาย พบว่า แม้ระบบการบริหารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะได้รับการปรับปรุงให้ชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้น แต่ยังคงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาแนวทางเชิงกลยุทธ์ มาตรการ นวัตกรรม และเครื่องมือเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลและป้องกันการทุจริต ให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ประสพภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยเสนอแนวทางพัฒนาเชิงรูปธรรม ดังนี้

แนวทางเชิงกลยุทธ์ จัดทำกรอบนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านธรรมาภิบาลในการก่อสร้างที่พักอาศัยอย่างเป็นระบบในระดับท้องถิ่น สร้างกลไกความร่วมมือแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานรัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน โดยให้ชุมชนมีบทบาทกำกับดูแลร่วม

มาตรการสนับสนุนธรรมาภิบาล จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านธรรมาภิบาล (Codes of Conduct) ให้กับเจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางลดการใช้ดุลพินิจที่สุ่มเสี่ยงต่อการทุจริต กำหนดบทลงโทษชัดเจนสำหรับการละเมิดมาตรฐานการปฏิบัติ พร้อมกับการให้รางวัลหรือการยกย่องสำหรับเจ้าหน้าที่ที่มีความโปร่งใสและรับผิดชอบ

นวัตกรรมและเทคโนโลยีสนับสนุน พัฒนา application ที่สามารถติดตาม ตรวจสอบ และรายงานความคืบหน้าของโครงการก่อสร้าง โดยให้ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมได้ ส่งเสริมการใช้ Social Network เช่น Facebook, Line, หรือแพลตฟอร์มอื่น ๆ เพื่อรายงานสถานการณ์แบบ Real-time และเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ

เครื่องมือด้านแบบบ้านสำเร็จรูปและการออกแบบที่ยืดหยุ่น พัฒนาต้นแบบบ้านสำเร็จรูปที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละภูมิภาค และสภาพภัยพิบัติ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างรวดเร็ว ลดความล่าช้า และเพิ่มความคุ้มค่าทางงบประมาณ สนับสนุนการอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการก่อสร้างให้กับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ช่างฝีมือ และประชาชนในชุมชน

References

- Comptroller General's Department. (2013). *Guidelines on the use of emergency relief funds for assisting disaster victims B.E. 2556* [Brochure].
- Damrongrajanupap Institute. (2011). *Strategic inspection based on good governance principles* [Unpublished document no.17/2011].
- Department of Public Works and Town & Country Planning. (2011). *Safety and construction guidelines for earthquake-prone areas: A public handbook* [Brochure].
- Office of the Public Sector Development Commission. (2009). *Guidelines for assessing public sector governance based on good governance principles* [Brochure].
- Puangngam, K. (2007). *Training curriculum for government officials on preventing and suppressing corruption in local administrative organizations*. Sreemuang Printing Co., Ltd.

- Srisuwan, P. (2011). *Application of good governance principles in construction projects of Bueng Cham O Subdistrict Administrative Organization* [Unpublished master's thesis]. Sripatum University.
- United Nations Development Programme. (2010). *Evaluation of UNDP contribution to disaster prevention and recovery* [Brochure].
- Uwarano, B. (1999). *Building good governance in Thai society*. National Defense College.

บทวิจารณ์บทความ

Courville, T. & Thompson, B. (2001). Use of structure coefficients in published multiple regression articles: β is not enough, *Educational and Psychological Measurement*, 61(2), 229-248.

ณัฐพล ชันธไชย

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

E-mail: nkhanthachai@gmail.com

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ ณัฐพล ชันธไชย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

E-mail: nkhanthachai@gmail.com

วันที่รับบทความ: 1 เมษายน 2568 วันที่แก้ไขบทความ: 15 เมษายน 2568 วันที่ตอบรับบทความ: 5 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ : เพื่อแนะนำทางเลือกในการแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ **วิธีการ:** การวิจัยจากเอกสารและการแปลความหมายเชิงวิพากษ์ **ผลการศึกษา :** การพิจารณาตัวอย่างจากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทความวารสาร พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุมีวัตถุประสงค์เพื่อการพยากรณ์และการอธิบายหรือทดสอบทฤษฎี โดยพิจารณาเพียงแต่ สปส. การถดถอยปรับมาตรฐาน ทำให้การพยากรณ์ และการทดสอบทฤษฎีมีความผิดพลาดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้า สปส. การถดถอยปรับมาตรฐานใกล้ศูนย์ แปลความหมายว่าเป็นตัวพยากรณ์ที่ไม่สำคัญ **นัยทางทฤษฎี/นโยบาย :** นักวิจัยทางสังคมศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ธรรมชาติควรพิจารณาทั้ง สปส. การถดถอยปรับมาตรฐานและ สปส. เชิงโครงสร้าง ไปประยุกต์ในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ เพื่อมิให้มีการแปลความหมายในการพยากรณ์หรือการอธิบายที่ผิดพลาด

คำสำคัญ : การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ, สมประสิทธิ์การถดถอยปรับมาตรฐาน, สมประสิทธิ์โครงสร้าง

Article review

Courville, T. & Thompson, B. (2001). Use of structure coefficients in published multiple regression articles: β is not enough, *Educational and Psychological Measurement*, 61(2), 229-248.

Nathabhol Khanthachai

Kasem Bundit University, Pattanakarn Road, Suan Luang, Bangkok 10250

E-mail: nkhanthachai@gmail.com

Correspondence concerning this article should be addressed to **Nathabhol Khanthachai**,

Kasem Bundit University, Pattanakarn Road, SuanLuang, Bangkok 10250

E-mail: nkhanthachai@gmail.com

Received date: April 1, 2025 Revised date: April 15, 2025 Accepted date: May 5, 2025

Abstract

PURPOSES: To introduce an alternative interpretation of multiple regression analysis. **METHODS:** A documentary and critical interpretation research. **RESULTS:** Examination in sample articles demonstrated that there were misinterpretations of results from multiple regression analysis when regression weights alone were taken into consideration for both prediction and explanation or theory testing purposes, particularly, when researchers deem unimportantly any predictor variables with near-zero weights. **THEORETICAL/POLICY IMPLICATIONS:** In the interpretation of multiple regression analysis, the researchers in both social and natural sciences are advised to consider both the regression weights and structure coefficients to avoid misinterpretation of the prediction and explanation.

Keywords: Multiple regression analysis, standardized regression coefficients, structure coefficients

I

การวิเคราะห์การถดถอย (regression analysis) เป็นตัวแบบสำคัญตัวแบบหนึ่งในการวิเคราะห์ผลข้อมูลทั้งที่เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (experimental design) หรือการวิจัยซึ่งไม่ใช่การวิจัยเชิงทดลอง (non-experimental design) และมีคุณค่าเหนือกว่าการวิเคราะห์การแปรปรวน (analysis of variance, ANOVA) เพราะไม่จำเป็นต้องแปลงค่าของตัวแปรอิสระ (independent variable) ซึ่งเป็นตัวแปรค่าต่อเนื่อง (continuous variable) ให้เป็นค่าในระดับนามบัญญัติ (nominal scale)

อย่างไรก็ตาม นักวิจัยใช้การวิเคราะห์ถดถอยในการวิเคราะห์ข้อมูล มักจะแปลความหมาย ผลการวิเคราะห์การถดถอยหรือใช้ในการพยากรณ์ โดยพิจารณาแต่เฉพาะสัมประสิทธิ์การถดถอย (regression coefficient) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง β หรือสัมประสิทธิ์การถดถอยปรับมาตรฐาน (standardized regression coefficient) หรือ beta weight ซึ่งมีผลทำให้เกิดความผิดพลาดในการแปลความหมายและการพยากรณ์

II

Troy Courville และ Bruce Thompson นำเสนอบทความเรื่อง Use of structure coefficients in published multiple regression articles: β is not enough แสดงให้เห็นความผิดพลาดในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์โดยใช้การถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) ด้วยตัวอย่างผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ และเสนอแนะการแปลความหมายทางเลือก (alternative interpretation) ของผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการถดถอยเชิงพหุ ที่ทำให้การแปลความหมายและการพยากรณ์มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น

สาระของบทความนำเสนอ เป็นตอนสำคัญดังนี้

1. กลยุทธ์การแปลความหมายการวิเคราะห์การถดถอย (regression interpretation strategies)
2. สัมประสิทธิ์โครงสร้างในตัวแบบการวิเคราะห์เส้นตรงทั่วไป (structure coefficients within GLM)
3. ตัวอย่าง (sample)
4. ผล (results)
5. อภิปรายผล (discussion)

III

ในทศนของ Courville และ Thompson กลยุทธ์การแปลความหมายผลการวิเคราะห์การถดถอยที่เหมาะสม ได้แก่ การพิจารณาทั้งสัมประสิทธิ์การถดถอย (β) และสัมประสิทธิ์โครงสร้าง (structure coefficients) เพราะจะทำให้การแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องยุ่งขึ้น

สัมประสิทธิ์ถดถอย β คือ สัมประสิทธิ์การถดถอยปรับมาตรฐาน (standardized regression coefficients) หรือ β เมื่อ X_i เปลี่ยนเป็น Z_{xi}

สัมประสิทธิ์โครงสร้าง คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (simple correlation coefficients หรือ bivariate correlation coefficients) ระหว่างตัวพยากรณ์ (predictors) หรือตัวแปรอิสระ (independent variables) หรือ X_i กับตัวแปรเกณฑ์ (criterion) หรือตัวแปรตาม (Dependent variable) หรือ Y หรือ $\hat{Y}$

การประยุกต์การวิเคราะห์การถดถอย อาจทำได้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพยากรณ์

(prediction) หรือการอธิบาย (explanation) หรือ การทดสอบทฤษฎี (theory testing) เมื่อนักวิจัยต้องการพยากรณ์ การแปลความหมาย อาจไม่มีความสำคัญนัก แต่ให้ความสำคัญแค่ความถูกต้องแม่นยำของการพยากรณ์ แต่ในการทดสอบทฤษฎีหรือการอธิบายการแปลความหมายมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะต้องทราบว่าตัวแปรตัวใดมีประโยชน์เพียงใดในการอธิบาย การพิจารณาเฉพาะสัมประสิทธิ์ถ่วงน้ำหนัก ในการวิเคราะห์การถดถอย (beta weights) อาจไม่เพียงพอ

Courville และ Thompson เสนอตัวอย่างเพื่อพิจารณา 4 กรณี โดยกรณีที่ 1 มีตัวพยากรณ์ ตัวเดียว (x_1) กรณีที่ 2 ตัวพยากรณ์ x_1 และ x_2 ไม่มีสหสัมพันธ์กัน กรณีที่ 3 ตัวพยากรณ์ x_1 และ x_2 มีสหสัมพันธ์กัน และกรณีที่ 4 ตัวพยากรณ์ x_1 และ x_2 มีสหสัมพันธ์กัน แต่ x_2 ไม่มีสหสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์ หรือ Y และเป็นกรณีตัวแปรกด (suppressor variable) ดังนี้

		กรณีที่ 2			กรณีที่ 3			กรณีที่ 4		
		x_2	Y	$\hat{Y}$	x_2	Y	$\hat{Y}$	x_2	Y	$\hat{Y}$
สหสัมพันธ์	x_1	.00	.70	.70	.99	.70	.99	-.70	.70	.70
	x_2		.70	.70		.70	.99		.00	.00
	Y			1.00			.70			1.00
การถดถอย	β_1		=.70			=.90			=1.41	
	β_2		=.70			=-.19			=1.00	
	R^2		=1.00			=.50			=1.00	

กรณีที่ 1 และกรณีที่ 2 ตัวพยากรณ์ (x_1 หรือ x_2) ไม่มีสหสัมพันธ์กัน ดังนั้น ใช้กรณีที่ 2 แทนกรณีที่ 1 ในกรณีนี้ ค่า สปส. สหสัมพันธ์ เท่ากับ สปส. ถดถอย (r_i หรือ $\beta_i = .70$) และ x_1 กับ x_2 มีสหสัมพันธ์กับ Y ($r_{x_1y}, r_{x_2y} = .70$) ค่า $R^2 = 1.00$

กรณีที่ 3 สหสัมพันธ์ระหว่าง x_1 กับ $x_2 = .99$ และ x_1 และ x_2 กับ $Y = .70$ กรณีตัวพยากรณ์มีสหสัมพันธ์กันนี้ ทำให้ค่า β_1 และ β_2 เปลี่ยนแปลงไป ($\beta_1 = .90, \beta_2 = -.19$), $R^2 = .50$

กรณีที่ 4 สหสัมพันธ์ระหว่าง x_1 กับ $x_2 = -.70$ และ x_1 กับ $Y = .70$ แต่ x_2 ไม่มีสหสัมพันธ์กับ Y ($r_{x_2y} = .00$) ค่า β_1 และ β_2 แตกต่างออกไป ($\beta_1 = 1.41, \beta_2 = 1.00$)

กรณีที่ 3 และ 4 แสดงให้เห็นว่าเมื่อตัวพยากรณ์มีสหสัมพันธ์กันจะมีผลทำให้ค่า β_1 และ β_2 แตกต่างจากเดิม ในกรณีที่ 4 เป็นกรณีตัวแปรกด (suppressor variable) เนื่องจากเดิม x_2 ไม่มีสหสัมพันธ์กับ Y

กรณีตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า

1. เมื่อไม่มีสหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ (x_1 และ x_2) หรือไม่มี multicollinearity ค่า สปส. สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ ค่า สปส. การถดถอย (β) หรือ .70 ในกรณีที่ 2

2. เมื่อมีสหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ ค่า สปส. สหสัมพันธ์ ไม่เท่ากับค่า สปส. การถดถอยในกรณีที่ 3 เช่น $r_{yx_1} = .70$ ค่า $\beta_1 = .90$

3. เมื่อมีสหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ ค่า สปส. สหสัมพันธ์มีค่าเป็นบวก (+) แต่ค่า สปส. การถดถอยอาจมีค่าเป็นลบ (-) ในกรณีที่ 3 เช่น $r_{yx_2} = .70$ ค่า $\beta_2 = -.19$

4. เมื่อมีสหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ ค่า สปส. การถดถอย อาจมีค่ามากกว่า 1.0 ในกรณีที่ 4 เช่น $r_{yx_1} = .70$ ค่า $\beta_1 = 1.41$

5. ตัวพยากรณ์ซึ่งไม่มีสหสัมพันธ์ตัวแปรเกนซ์ เช่น (x_2) ในกรณีที่ 4 เมื่อนำเข้ามาวิเคราะห์การถดถอยอาจมีค่า สปส. การถดถอยมากกว่าศูนย์ ($\beta_2 = 1.00$) และทำให้ค่า ($R^2 = 1.00$) ซึ่งแสดงว่าเป็นสมการพยากรณ์ที่ดีกว่าเดิม

6. การพยากรณ์ (prediction) ใช้ค่า สปส. การถดถอย (β) ในสมการพยากรณ์ ค่า β ไม่มีขอบเขตแน่นอนอาจมีค่ามากกว่า 1.0 และอาจมีทิศทาง+หรือ-ตรงข้ามกับ สปส. สหสัมพันธ์

$R^2 = \beta_1(ryx_1) + \beta_2(ryx_2) + \dots + \beta_n(ryx_n)$
ค่า R^2_{adj} คือค่า R^2 ซึ่งนำค่า β และ r ไม่มีนัยสำคัญออกจากสมการ

7. การอธิบาย (explanation) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Theory testing) ควรดูจากค่า สปส. สหสัมพันธ์ (r) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.0-1.0 โดยเครื่องหมาย (+,-) แสดงทิศทาง (direction) ของความสัมพันธ์

IV

บทความของ Courville และ Thompson แสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ โดยพิจารณาจาก สปส การถดถอย (β weights) แต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ควรพิจารณาค่า สปส สหสัมพันธ์โครงสร้าง (structure coefficients) ด้วย

สมการถดถอยใช้ในการพยากรณ์ (prediction) ค่าของตัวแปรเกณฑ์ หรือตัวแปรตาม ด้วยตัวพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระ จะมีค่าพยากรณ์ ($\hat{y}$) และค่า R^2 เปลี่ยนแปลงตามจำนวน และลักษณะของสหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงค่า สปส. การ ถดถอย

การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ (relationship) ระหว่างตัวแปรเกณฑ์กับตัวพยากรณ์ควรพิจารณาจากค่า สปส. สหสัมพันธ์ หรือ ค่า สปส. โครงสร้าง (structure coefficients) จะทำให้การแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกต้องยิ่งขึ้นในการอธิบาย (explain) หรือ ทดสอบทางทฤษฎี (theory testing)

สปส. การถดถอยใช้สำหรับการพยากรณ์ (prediction) และ β อาจมีค่าสมบูรณ์มากกว่า 1.0 ก็ได้ นักวิจัยมักจะแปลความหมายผิดว่า β วัดความสัมพันธ์ สปส. สหสัมพันธ์แสดง

ความสัมพันธ์ (relationship) ระหว่างตัวแปร และมีค่าสมบูรณ์ 0.0-1.0 สปส. โครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ หรือตัวแปรอิสระกับตัวแปรเกณฑ์ หรือตัวแปรตาม

การพิจารณาทั้ง สปส. การถดถอย (β) และ สปส. โครงสร้าง ทำให้มีการประยุกต์การวิเคราะห์การถดถอยให้ถูกต้องยิ่งขึ้น ตัวพยากรณ์ซึ่งมีค่า β ใกล้ศูนย์ อาจเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีมาก หรือดีที่สุดก็ได้จากสมการต่อไปนี้

$$R^2 = \beta_1(r_{yx_1}) + \beta_2(r_{yx_2}) + \beta_3(r_{yx_3})$$

ถ้า β_1, β_2 และ $\beta_3 = .2, .3$ และ $.1$

$r_{yx_1} = .2, r_{yx_2} = .2$, และ $r_{yx_3} = .7$

$$R^2 = .04 + .06 + .07$$

X_3 จึงเป็นตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อ Y มากที่สุด แม้ว่าค่า β_3 ต่ำสุด

อนึ่งตัวพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระซึ่งไม่มีสหสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์หรือตัวแปรตาม ควรนำเข้าวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ตัวพยากรณ์มีสหสัมพันธ์กัน เพราะอาจเป็นกรณีของการวิเคราะห์ตัวแปรทด และทำให้ความสามารถในการพยากรณ์ (R^2) สูงขึ้นอีกด้วย

References

Courville, T. & Thompson, B. (2001). Use of structure coefficients in published multiple regression articles: β is not enough, *Educational and Psychological Measurement*, 61(2), 229-248.

แบบฟอร์มนำส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่ใน

วารสารเกษมบัณฑิต

(ส่งพร้อมกับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

ชื่อหน่วยงาน/สถาบันที่ทำงาน.....

ขอส่ง ☐ บทความจากงานวิจัย ☐ บทความวิชาการ
☐ บทความปริทัศน์ (review article) ☐ บทวิจารณ์หนังสือ (book review)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

คำสำคัญ (ภาษาไทย)

Keyword (ภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้

- ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว (ไม่ต้องกรอกแบบ JKBU-2)
☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่ระบุชื่อในบทความ (กรอกแบบ JKBU-2 ด้วย)

บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร
อื่นๆ อีก นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต

ลงนาม.....

(.....)

ข้อมูลผู้ร่วมเขียนบทความ

(ส่งแนบพร้อมกับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ)

ผู้ร่วมเขียนบทความคนที่ 1

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมวิจัยและร่วมเขียนบทความจากงานวิจัย (กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย)

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมเขียนบทความ

ผู้ร่วมเขียนบทความคนที่ 2

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมวิจัยและร่วมเขียนบทความจากงานวิจัย (กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย)

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมเขียนบทความ

หมายเหตุ : ถ้ามีผู้เขียนบทความมากกว่า 2 ท่าน กรุณากรอกรายละเอียดของผู้เขียนบทความร่วมท่าน อื่น ๆ ด้วย

รูปแบบการพิมพ์และการนำเสนอบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ

1. การพิมพ์

พิมพ์ต้นฉบับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือด้วย ThsarabanPSK พิมพ์บนกระดาษขนาด A4 ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และใส่เลขหน้าตั้งแต่ต้นฉบับจนจบบทความ ยกเว้นหน้าแรกโดยจัดพิมพ์เป็น 2 คอลัมน์ สำหรับสาระของบทความ ยกเว้นบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นแบบคอลัมน์

2. การนำเสนอบทความ

2.1 บทความทุกประเภททั้งที่เป็นบทความจากงานวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ (Article review) มีความยาวประมาณ 12 – 15 หน้า A4 (รวมบทคัดย่อ)

2.2 ชื่อบทความให้ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 ให้ระบุชื่อของผู้เขียนบทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้ชื่อบทความ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงาน สถานที่ทำงานและที่อยู่เบอร์โทรศัพท์ และe-mail ของผู้เขียนตามรูปแบบ

2.4 การนำเสนอบทความให้นำเสนอ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

- **บทคัดย่อ** ต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยแต่ละบทคัดย่อมีความยาวไม่เกิน 1/3 ของกระดาษ A4 (ประมาณ 18 บรรทัด หรือไม่เกิน 250 คำ) และให้ระบุคำสำคัญ (Keywords) ในบรรทัดสุดท้ายของบทคัดย่อทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- **1 : บทนำ** ระบุปัญหา/ความเป็นมา ความสำคัญของปัญหา/ประเด็นที่จะนำเสนอในบทความ และวัตถุประสงค์ในการวิจัย/การเสนอบทความ
- **2 : เนื้อหาสาระ** นำเสนอประเด็นเนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งอาจประกอบด้วยหลายย่อหน้า และในกรณีของบทความจากงานวิจัย การนำเสนอในส่วนนี้ควรมีส่วนประกอบ ดังนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) ขอบเขตของการวิจัย แนวคิดทฤษฎีและกรอบความคิดในการวิจัย การทบทวนเอกสาร วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย
- **3 : สรุป** สรุปผลการวิจัย/บทความและข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)
- **4 : เอกสารอ้างอิง** ให้นำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ (**เรียงลำดับอักษร**) โดยนำเสนอตามตัวอย่าง 3
- **ภาคผนวก** (ถ้ามี)

(ตัวอย่าง 1)

การนำเสนอบทความจากงานวิจัย (Research Article)

ชื่อเรื่อง.....

ชื่อผู้เขียน

ที่อยู่.....

ชื่อผู้เขียน

ที่อยู่.....

Email: aaaaaa@aaaaa.aaa

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ ชื่อผู้เขียน ที่อยู่.....

Email: aaaaaa@aaaaa.aaa

วันที่รับบทความ: aaaaaa aaaaaa วันที่แก้ไขบทความ: aaaaaa aaaaaa วันที่ตอบรับบทความ: aaaaaa aaaaaa

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์

วิธีการ.....

..... ผลการวิจัย

.....

.....

..... นัยทางทฤษฎี/

นโยบาย.....

.....

คำสำคัญ :

Title:.....

Name.....

Address.....

Name.....

Address.....

Email: aaaaaaa@aaaaaa.aaaa

Correspondence concerning this article should be addressed to **Name**, Address.....

E-mail: aaaaaaa@aaaaa.aaa

Received date: aaaaaaaaaa Revised date: aaaaaaaaaa Accepted date: aaaaaaaaaa

Abstract

PURPOSES:

.....
.....

METHODS:

.....

RESULTS:

.....THEORY/POLICY

IMPLICATIONS:

.....
.....
.....

Keywords:

บทนำ (ส่วนที่1ของบทความ) ระบุประเด็นปัญหาของการวิจัยให้ชัดเจนและปรากฏการณ์โดยสังเขป ในส่วนท้ายของบทนำให้ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย(เฉพาะการนำเสนอเป็นบทความวิจัยมิใช่ในวิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหา (ส่วนที่ 2 ของบทความ)

- การทบทวนเอกสาร/งานวิจัย (โดยสังเขป)
- แนวคิดทฤษฎี/งานวิจัย กรอบความคิดในการวิจัย และสมมติฐาน (ถ้ามี)
- คำจำกัดความของศัพท์/ตัวแปร
- ระเบียบวิธีวิจัย (ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/วิธีการสร้างเครื่องมือ/วิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล)
- ผลการวิจัย
 - ข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์ และผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางที่นำเสนออย่างกะทัดรัด (Concise)
- ผู้เขียนอาจปรับชื่อหัวข้อในเนื้อหาสาระของการนำเสนอได้ตามความเหมาะสม เมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่ ไม่ควรเขียนเป็นข้อ ๆ

สรุปและเสนอแนะ (ส่วนที่ 3 ของบทความ)

References (เอกสารอ้างอิง) (ส่วนที่ 4 ของบทความ)

(เขียนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด).....

.....

ภาคผนวก (ถ้ามี)

.....

(ตัวอย่าง 2)

การนำเสนอบทความทางวิชาการ (Academic Article) /บทความปริทรรศน์ (Article Review)

บทนำ (ระบุประเด็นสำคัญ ความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของการนำเสนอ)

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหา (สรุปสาระสำคัญแต่ละบท/ตอน โดยนำเสนอเป็นย่อหน้าได้มากกว่า 1 ย่อหน้า)

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปและเสนอแนะ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

References (เอกสารอ้างอิง) (กรณีเป็นบทความปริทรรศน์ ควรมีเอกสารอ้างอิงตามสมควร)

(เขียนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด).....

.....

.....

ภาคผนวก (ถ้ามี)

.....

(ตัวอย่าง 3)

การอ้างอิง (References) ตามระบบ American Psychological Association.

1. ตัวอย่างการอ้างอิงในตัวบทความ (In-Text Citation)

ภาษาไทย

Mullane (2006) รายงานว่าประสิทธิผล หมายความว่า ความสามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยได้พบว่า..... (Smith, 2000) Khanthachai (2000) รายงานว่า..... ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชันธไชย (2000) และธรรมาวาส (2001) ซึ่งสรุปว่า..

ภาษาอังกฤษ

Mullane (2006) conducted research into the effect of ...

The research conclusively proved a correlation between the variables (Mullane & Goldberg, 2006).

Mullane (2006) referred to this condition as statistical anomaly.

Jones (as cited in Smith, 2009) agreed that...

Copstead and Banasik (2005) stated that...

It is stated that...(Copstead&Banasik, 2005).

2. การอ้างอิงท้ายบทความ (References)

- รายการเอกสารอ้างอิง (Reference list) ควรแยกตีพิมพ์ บนหน้าต่างหากท้ายบทความ
- รายการอ้างอิงในตัวบทความต้องอยู่ในรายการอ้างอิงท้ายเล่มเสมอ รายการอ้างอิงเรียงตามลำดับตัวอักษร โดยใช้ ชื่อสกุล (Surname) นำหน้าชื่อรองซึ่งควรเป็นอักษรย่อ
- จัดทำรายการเอกสารอ้างอิง (References) เป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด ตามระเบียบของ Asian Citation Index (ACI)
- ใช้ References ไม่ใช่ บรรณานุกรม (Bibliography) เพราะระบุเฉพาะรายการเอกสารที่มีการอ้างอิงในตัวบทความ (In-Text Citation) เท่านั้น
- รายการเอกสารอ้างอิงแต่ละรายการ ควรตีพิมพ์ Double spaced และย่อหน้า ประมาณ 1.3 ซม. หรือ 5 spaces ถ้าต้องขึ้นบรรทัดใหม่
- ใช้อักษรตัวเอียง (Italics) สำหรับชื่อหนังสือ วารสาร และวิดีโอ เลขลำดับ (Volume numbers) ของวารสารใช้ตัวเอน แต่ไม่ใช่สำหรับฉบับของวารสาร (Issue number)

3. การใช้ตัวใหญ่ (Capitalization)

- ตัวแรกของชื่อหนังสือ (Book title) และตัวแรกหลังเครื่องหมาย colon (:) เช่น
 - Ageing and aged care in Australia
 - Brave new brain : Conquering mental illness in the era of the genome
- ตัวแรกของชื่อ บทความ (Article) บท (Chapter) หรือตอน (Section) และ ตัวแรกหลังเครื่องหมาย colon (:)
- สรรพนาม (Pronouns) นามแฝง (Acronyms) และตัวย่อ (Abbreviations) ควรนำหน้าด้วยตัวใหญ่ (Capital letter)

ตัวอย่างการจัดทำรายการเอกสารอ้างอิง

References

1 book

Andreasen, N. C. (2001). *Brave new brain: Conquering mental illness in the era of the genome*. Oxford University Press.

Copstead, L., & Banasik, J. (2005). *Pathophysiology* (3rd ed.). Saunders.

De vaus, D.A. (2014). *Surveys in social research*. Allen & Unwin.

2 Article in Journal

Potente, S., Anderson, C., & Karim, M. (2011). Environmental sun protection and supportive policies and practices: An audit of outdoor recreational settings in NSE coastal towns. *Health Promotion Journal of Australia*, 22(1), 97-101.

Woolley, T., & Raasch, B. (2005). Predictors of sunburn in North Queensland recreational boat users. *Health Promotion Journal of Australia*, 16(1), 26-31.

3 Article in Journal from website

Wheeler, D. P., & Bragin, M. (2007). Bringing it all back home: Social work and the challenge of returning veterans. *Health and Social Work*, 32, 297-300.
<http://www.naswpressonline.org>.

4 Article in e-journal doi

Cheung, J. M. Y., Bartlett, D. J., Armour, C. L., Laba, T. L., & Saini, B. (2018). To drung or not to drung: A Qualitative study of patients' decision-making processes for managing

insomnia. *Behavioral Sleep Medicine*, 16(1), 1-26. doi: 10.1080/15402002.2016.1163702

Gilbert, D. G., McClernon, J. F., Rabinovich, N. E., Sugai, C., Plath, L. C., Asgaard, G., ...Botros, N. (2004). Effects of Quitting smoking on EEG activation and attention last for more than 31 days and are more severe with stress, dependence, DRD2 A1 allele, and depressive traits. *Nicotine and Tobacco Research*, 6, 249-267. doi:10.1080/1462220041000167 6305.

Jackson, D., Firtko, A., & Edenborough, M. (2007). Personal resilience as a strategy for surviving and thriving in the face of workplace adversity: A literature review. *Journal of Advanced Nursing*, 60(1), 1-9. doi:10.1111/j.1365-2648.2007.04412.x

van Heugten, K. (2013). Resilience as an underexplored outcome of workplace bullying. *Qualitative Health Research*, 23(3), 291-301. doi: 10.1177/1049732312468251

5 Newspaper from internet

Atkin, M. (Reporter). (2008, November 13). Bermagui forest disputed turf. *The Hack Half Hour*.
<http://www.abc.net.au/triplej/hack/notes/>

6 TV. Programme

Hall, B. (Writer), & Bender, J.(director). (1991). The rules of the game [Television series episode]. In J. Sander (producer), *I'll fly away*. New York Broadcasting Company.

7 Thesis

Fayahd, K.H. (2015). *The legal regulation of assisted produretive technology in Irag: Lenoms form the Australian approach*. [Unpublished master thesis]
[http:// www.edu.au: 801/1957.7/uws:32383](http://www.edu.au:801/1957.7/uws:32383)

3. การเขียนบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

3.1 ต้องระบุข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือที่วิจารณ์ ดังนี้

- ชื่อหนังสือ
- ชื่อผู้เขียน/ผู้แต่ง
- ปีที่พิมพ์
- สำนักพิมพ์/โรงพิมพ์
- จำนวนหน้า

3.2 การนำเสนอบทวิจารณ์หนังสือควรมีส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุป ในทำนองเดียวกับการนำเสนอบทความ (โปรดพิจารณาตัวอย่างที่ 2)

3.3 การนำเสนอสาระสำคัญในแต่ละบทโดยสรุปและวิจารณ์แยกแต่ละบทหรือแต่ละบทความ (กรณีเป็นหนังสือที่รวบรวมบทความ)

3.4 ความเห็นโดยสรุป (Concluding remarks)

4. การนำเสนอตารางและภาพประกอบ

ในกรณีที่มีตารางและภาพประกอบในบทความ ให้นำเสนอดังนี้

1. การนำเสนอตาราง

(ตัวอย่าง)

ตารางที่..... :(ชื่อตาราง).....

ที่มา : (แหล่งที่มา และปี).....

2. การนำเสนอภาพประกอบ

ภาพกราฟ หรือแผนภูมิต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ตาราง ให้เรียกว่า ภาพประกอบ โดยเขียนกำกับใต้ภาพประกอบ และเป็นภาษาอังกฤษ ดังนี้

(ตัวอย่าง)

รูปภาพ

Figure..... :(Title).....

Source :(Reference)

การพิจารณาคัดเลือกบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่ ในวารสารเกษมบัณฑิต

1. บรรณาธิการจะมีหนังสือแจ้งให้ทราบว่าได้รับบทความเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์
2. บรรณาธิการจะพิจารณากลับกรองบทความ/บทวิจารณ์หนังสือว่ามีรูปแบบการนำเสนอเป็นไปตามรูปแบบ แบบ JKBU-3 หรือไม่ และสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ ที่การนำเสนอไม่เป็นไปตามรูปแบบ JKBU-3 (โดยไม่ส่งคืนต้นฉบับให้แก่ผู้เขียน)
3. บรรณาธิการจะนำบทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่ผู้เขียนส่งมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ โดยใช้เวลาประมาณ 20-30 วัน โดยมีเงินสมนาคุณผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน บทความละ 5,000.- บาท (สำหรับผู้เขียนที่มีได้เป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต)
4. บทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่จะได้พิมพ์เผยแพร่ในวารสารเกษมบัณฑิต จะต้องได้รับการประเมินให้พิมพ์เผยแพร่ได้จากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชา
5. ในกรณีที่ผลการประเมินระบุให้ต้องปรับปรุงหรือแก้ไขก่อนพิมพ์เผยแพร่ ผู้เขียนจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ และส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปยังบรรณาธิการวารสารฯ ภายใน 15 วัน (หรือตามที่บรรณาธิการกำหนด) นับจากวันที่ได้รับทราบผลการประเมิน ในกรณีท่านส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือฉบับแก้ไขช้ากว่ากำหนด บรรณาธิการจะนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับต่อไป (โดยผู้เขียนจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบว่าประสงค์จะส่งซ้ำ)
6. บทความภาษาอังกฤษ จะมีค่าตรวจสอบความถูกต้องทางด้านไวยากรณ์ ภาษาอังกฤษ จากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านภาษาอังกฤษ เรื่องละ 3,000.- (บทความไม่เกิน 10-15 หน้า).

การส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเกษมบัณฑิต

1. กรอกข้อมูลในแบบฟอร์มนำส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือฯ (แบบ JKBU-1)
2. กรณีมีผู้เขียนมากกว่า 1 คน ให้ระบุข้อมูลของผู้ร่วมเขียนทุกคนเพิ่มเติมในแบบ JKBU-2
3. การส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือส่งผ่านระบบ online เท่านั้น

<http://so04.tci-thaijo.org/index.php/jkbu>

บรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต
สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
เลขที่ 1761 ถนนพัฒนาการ แขวง/เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
10250

เมื่อส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือแล้วโปรดแจ้งให้บรรณาธิการทราบด้วยวาจา โดยโทรศัพท์ไปที่
02-3202777 ต่อ 1129